

Regeerakkoord

30 september 2020

Inhoudstafel

Inleiding door de twee Formateurs	4
1. Een solidair land	10
1.1. Beheer van de gezondheidscrisis	10
1.2. Gezondheidszorg	14
1.3. Sociale zekerheid	20
1.4. Pensioenen	21
1.5. Overheid en ambtenarenzaken	24
1.6. Armoedebestrijding en toegang tot rechten	26
1.7. Ethische dossiers	28
2. Een welvarend land	30
2.1. Relance en transitie	30
2.2. Arbeidsmarkt en organisatie	36
2.3. Ondernemerschap	42
2.4. Overheidsbedrijven	45
2.5. Koopkracht	47
2.6. Consumenten- en concurrentiebeleid	48
2.7. Eerlijke fiscaliteit en correcte inning	51
2.8. Begroting	55
3. Een duurzaam land	56
3.1. Klimaat en energie	56
3.2. Circulaire economie	62
3.3. Leefmilieu en biodiversiteit	63
3.4. Mobiliteit	65
4. Een veilig land	69
4.1. Justitie en veiligheid	69
4.2. Defensie	76

5. Een land van samenwerking en respect	79
5.1. Institutionele hervormingen	79
5.2. Democratische vernieuwing	82
5.3. Samenleven	84
5.4. Gendergelijkheid	85
6. België, een sterke stem in Europa en de wereld	87
6.1. Europese en internationale ambitie	87
6.2. Asiel en migratie	91
6.3. Ontwikkelingssamenwerking	96

Regeerakkoord

Voor een welvarend, solidair en duurzaam België

Inleiding door de twee Formateurs

30 september 2020

We zullen 2020 nooit vergeten. Het jaar waarin het coronavirus onze levens ontwrichtte. Families zijn in rouw, onze gezondheidszorg onder druk, scholen moesten sluiten, ons sociaal contact werd beperkt. Nooit eerder maakten we een dergelijke situatie mee in ons land.

Net als onze buurlanden, is België nog niet uit de gevarenzone. We hebben moeten leren leven met het virus. Na de gezondheids crisis maakt ons land zich op om een zware economische en sociale crisis het hoofd te bieden. Nooit eerder verloren zoveel mensen tijdelijk hun job of moesten bedrijven en zelfstandigen verplicht de deuren sluiten. Op deze crisissen enten zich de digitale revolutie en de ecologische transitie die onze economie en onze samenleving diepgaand veranderen. Twee revoluties die reeds aan snelheid wonnen en door de coronacrisis verder worden versneld.

Dit plaatst ons voor onze verantwoordelijkheid. Wij willen zo snel mogelijk de schade herstellen en ons land heropbouwen, meer solide en meer duurzaam. Het wordt een zware inspanning, maar onze weerbaarheid is groot. Ook in het verleden hebben we ons in België op moeilijke momenten sterk getoond.

Burgers wachten vol ongeduld op oplossingen en perspectief. Ze kijken naar hun verkozenen en vragen terecht dat deze hun verschillen overstijgen. De zeven onderhandelende partijen beantwoorden dit appel door samen een stap vooruit te zetten. Na de schok en de chaos komt de tijd van herstel en heropbouw. De wereld is veranderd, ook de politiek moet anders.

De federale regering stimuleert en bundelt alle positieve krachten in een sfeer van solidariteit en samenhang. Met een aanpak die verenigt in plaats van verdeelt, verbindt in plaats van spanning en tweedracht zaait.

Vastberaden om het land zo snel mogelijk uit de crisis te loodsen, draagt de nieuwe meerderheid een breed project uit, met een sterke toekomstambitie. 'De wereld na corona' mag niet gewoon een wereld zijn zonder het virus. Het moet een wereld zijn waarin iedereen haar of zijn leven in alle vrijheid vorm kan geven. Een dynamische en performante economie, een efficiënte en emanciperende sociale zekerheid en een innovatief en modern klimaatbeleid zijn de beste manieren om daartoe te komen.

Om het land opnieuw in beweging te brengen, heeft de regering zes prioritaire assen bepaald.

1. Een solidair land

Wij willen een solidair land waar we niemand achterlaten, iedereen naar waarde schatten en tegen tegenslagen beschermen. Gezondheid is daarin fundamenteel. Het is ons hoogste goed. Deze regering ziet het beheer van de gezondheids crisis als topprioriteit om iedereen te beschermen. Daarom doen we belangrijke investeringen in de gezondheidszorg, in het bijzonder in de geestelijke gezondheidszorg. Deze financiering is meteen ook een erkenning voor alle zorgverleners die sinds het begin van de epidemie grote offers hebben gebracht.

De regering zal niet alleen nieuwe middelen injecteren; zij zal ook hervormen op basis van duidelijke gezondheidsdoelstellingen die de kwaliteit verhogen, de gelijke toegang verbeteren en uitgaven terugdringen die niet ten goede komen aan patiënten en zorgverleners. Zij zal haar beleid ondersteunen met de nieuwste technologieën en de laatste wetenschappelijke kennis. Daarnaast zal de regering, in dialoog, een reeks hervormingen starten om onze gezondheidszorg efficiënter te maken. Deze hervormingen garanderen patiënten toegang tot de beste zorg ter wereld en laten zorgverleners in betere omstandigheden werken.

De sociale zekerheid, die alle Belgen na aan het hart ligt, wordt beschermd en de financiering ervan op lange termijn gegarandeerd. Tegelijk versterkt ook een intensievere strijd tegen sociale fraude onze sociale zekerheid. Op het gebied van de pensioenen zal de regering zich inspannen om de verschillende regelingen – werknemers, ambtenaren, zelfstandigen – op mekaar af te stemmen, met respect voor verworven rechten. We streven naar het verhogen van de laagste pensioenen en het minimumpensioen. Het geboorteverlof, dat emancipeert en de gelijkheid man-vrouw bevordert, wordt opgewaardeerd. Op het vlak van armoede, zal de strijd tegen sociale uitsluiting nieuwe middelen krijgen waarbij de sociale minima tijdens deze legislatuur worden opgetrokken.

2. Een welvarend land

België moet een land zijn waar werken en ondernemen loont. Werknemers, ondernemers en zelfstandigen verzekeren onze welvaart. In deze moeilijke tijden, moeten we er ook zijn voor zij die het land draaiende houden. We doen dat door onze bedrijven, en in het bijzonder kmo's, meer ademruimte te geven en beter bestand te maken tegen schokken.

Lokaal en kleinschalig ondernemerschap kreeg het door de coronacrisis hard te verduren. Om hen opnieuw te lanceren, maken we investeringen in kmo's aantrekkelijker en herwaarderen we het zelfstandigenstatuut.

Jobs creëren is een prioriteit voor deze regering. Hoe hoger de werkzaamheidsgraad, hoe sterker onze sociale zekerheid. Een kwaliteitsvolle job is de beste sociale bescherming en een belangrijke bron van emancipatie. De regering zal werken belonen, de meest kwetsbare groepen op weg naar werk begeleiden en streeft tegen 2030 een werkzaamheidsgraad van tenminste 80% na.

De regering zal er alles aan doen om iedereen zo snel mogelijk, en in de beste omstandigheden, opnieuw aan het werk te krijgen. Daarom investeren we onder meer in vaardigheden, omarmen we het nieuwe werken en belonen we wie langer werkt. We geven het sociaal overleg een nieuwe impuls en verzekeren haar rol op het vlak van arbeid.

De regering zal bij haar start een ambitieus relanceplan lanceren, in overleg met de gewesten, de gemeenschappen en de lokale overheden. Het herstel- en investeringsplan van 4,7 miljard zal een krachtige impuls aan onze economie geven, heel wat nieuwe jobs creëren en de transitie naar een koolstofarme economie versnellen.

De regering zal een bredere fiscale hervorming voorbereiden om het belastingstelsel te moderniseren, te vereenvoudigen, meer rechtvaardig en meer neutraal te maken. De regering zal ook maatregelen nemen om de gezinsfiscaliteit te verlichten en beter af te stemmen op de combinatie werk en gezin. Er moet ook een vorm van digitale taxatie komen. België zal het voortouw nemen in de besprekingen op internationaal niveau. De strijd tegen fiscale fraude wordt onverminderd verdergezet.

3. Een duurzaam land

Naast aandacht voor werk en het sociale, zal de regering ook sterk inzetten op klimaat en leefmilieu. Wegkijken van de klimaatcrisis kan niet langer. België schrijft zich volledig in in de klimaatambities van Parijs en in de Europese Green Deal. Het is de ambitie om tegen 2030 de broeikasgasuitstoot met 55% te verminderen en tegen 2050 ons land klimaatneutraal te maken.

Niet alleen dwingt de klimaatverandering ons tot die keuze, de omslag naar een duurzame economie betekent ook meer jobs en nieuwe groeikansen. Van alle Europese landen is België het meest gebaat bij een ambitieuze klimaataanpak. De coronacrisis en de behoefte aan een grote relance bieden ons land een historische kans om de omslag te maken naar een ander economisch model; sterker en duurzamer. De regering zal hiervoor

samenwerken met de deelstaten die heel wat hefboomen in handen hebben - zoals wonen, energie, mobiliteit en biodiversiteit.

De omslag naar een koolstofvrije economie zal een voortdurende zorg van de regering zijn. In de eerste plaats zetten we in op de ontwikkeling en bouw van hernieuwbare energiebronnen – in het bijzonder wind- en zonne-energie – en dit in het hele land, van Oostende tot Aarlen. Hernieuwbare energie en efficiënter energiegebruik moeten geleidelijk aan vervuilende energiebronnen, met inbegrip van kernenergie, vervangen.

Naast gedragsverandering, zetten we ook in op innovatie en technologie om onze planeet te redden. Met dit doel plannen we een heus transformatiefonds dat zal investeren in de nieuwe economie. Ecologie en economie staan niet tegenover elkaar. Ze moeten elkaar net versterken. De ecologische transitie zal zorgen voor nieuwe jobs, een betere levenskwaliteit en meer innovatiekracht.

Ten slotte, zullen we grote investeringen doen die talrijke spin-offs genereren en een gunstig effect zullen hebben op duurzame ontwikkeling: hernieuwbare energie, isolatie van gebouwen, klimaatvriendelijke technologieën, maar ook op vlak van digitalisering en mobiliteit. In dat opzicht ondersteunen we vooral het spoor en de intermodaliteit.

Op het vlak van mobiliteit neemt de regering alle nodige maatregelen om het gebruik van milieuvriendelijke vervoersmiddelen aan te moedigen. We nemen ook maatregelen die de korte keten ondersteunen, het gebruik van duurzame materialen in de bouw stimuleren en de meest vervuilende economische activiteiten ontmoedigen.

4. Een veilig land

Elke Belg en elk Belgisch bedrijf moet kunnen rekenen op goed werkende veiligheidsdiensten en een justitieel apparaat dat sneller en efficiënter werkt dan vandaag. Daarom investeert de regering aanzienlijk in veiligheid en justitie zodat de wet correct wordt afgedwongen, en dat binnen een redelijke termijn, los van de financiële situatie van mensen die hun rechten gerespecteerd willen zien. We investeren niet enkel in de digitalisering van justitie, maar ook in de mensen die er werken. Zo dringen we de gerechtelijke achterstand terug.

De regering wil ook het gevoel van straffeloosheid aanpakken. Het Belgisch sociaal contract bevat rechten en plichten die op een correcte manier moeten worden gewaarborgd en afgedwongen. We breiden het snelrecht uit en zorgen ervoor dat straffen effectief worden uitgevoerd. We versterken de politie en geven burgemeesters meer armslag.

5. Een land van samenwerking en respect

Ons land heeft zes staatshervormingen gekend. Sinds 1970 werd België in opeenvolgende fasen omgevormd tot een federale staat met sterke deelstaten. Nochtans is er een algemene consensus dat de bevoegdheidsverdeling voor verbetering vatbaar is.

De regering wil daarom tijdens de komende legislatuur een grondige hervorming voorbereiden van de staatsstructuren. Ze zal hierover een breed democratisch debat met de burger, het middenveld, de academische wereld en de politieke vertegenwoordigers organiseren. Het doel is een nieuwe staatsstructuur vanaf 2024 met een meer homogene en efficiënte bevoegdheidsverdeling met inachtneming van de principes van subsidiariteit en interpersoonlijke solidariteit. Dit moet leiden tot een versterking van de autonomie van de deelstaten en van de slagkracht van de federale overheid. Samenwerking en respect moeten centraal staan.

We zetten in op politieke vernieuwing door de hand te reiken naar nieuwe participatievormen en burgerinitiatieven. Basisregels van het politieke leven, zoals het statuut van parlementsleden of de kieswet, zullen onderdeel uitmaken van een voorstel van hervorming zodat politiek in ons land ethischer wordt. Ook de overheidsdiensten worden gemoderniseerd, gedigitaliseerd, gediversifieerd en vervrouwelijkt. Bovendien engageert de regering zich om alle vormen van discriminatie te bestrijden, onder meer die tegenover vrouwen.

6. België: een sterke stem in Europa en de wereld

Als stichtend lid en gastland van de belangrijkste Europese instellingen, bevestigt België haar uitgesproken pro-Europees engagement. Europa bracht ons vrede, veiligheid en welvaart. Internationale handel is een van de slagaders voor een kleine en open economie als België. De komende jaren zijn beslissend voor de toekomst van Europa en voor onze rol in de wereld. België, dat in 2024 de Raad van de Europese Unie zal voorzitten, wil van die gelegenheid gebruik maken om al zijn engagementen te herbevestigen en uit te dragen.

België en de Belgische economie hebben alles te winnen bij een sterk Europa en een sterke Unie. Ons Belgisch en Europees belang moet de leidraad zijn van ons internationaal handelen. De regering wil dan ook de historische rol van België als bruggenbouwer op zich nemen en actief zoeken naar een nieuwe Europese consensus. Ons land steunt voluit de strategische autonomie die Europa de komende jaren moet ontwikkelen.

De grote uitdagingen van onze tijd – klimaatverandering, terrorisme en extremisme, risico op wereldepidemieën, schendingen van internationaal recht en de rechtsstaat – kunnen we maar het hoofd bieden als we samenwerken met andere landen in een geest van partnerschap. Op internationaal vlak is deze regering een vurig pleitbezorger van de multilaterale samenwerking. De Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen en de Agenda 2030 van de Verenigde Naties staan hierbij centraal.

Ons land streeft naar een correcte aanpak van asiel en migratie. We voeren een humaan beleid voor mensen die bescherming nodig hebben, en een kordaat terugkeerbeleid. Op het Europees niveau eist België een eerlijke verdeling van de verantwoordelijkheden en van de lasten.

Het welzijn en de welvaart van alle Belgen staan de volgende jaren voorop. We zullen er alles aan doen om samen het coronavirus te overwinnen, onze economie herop te starten en ons land opnieuw in beweging te brengen.

Het Europees voorzitterschap in 2024 moet het orgelpunt worden van een hele reeks diepgaande economische, sociale en milieu-hervormingen die ons land moeten moderniseren.

In 2030, bij de viering van tweehonderd jaar België, moet ons land er staan als toonbeeld in Europa van economisch dynamisme, doeltreffende solidariteit en duurzame ontwikkeling.

Alexander DE CROO

Paul MAGNETTE

1 Een solidair land

1.1. Beheer van de gezondheidscrisis

We zullen nog enige tijd moeten leven met het coronavirus. Een nieuwe algemene lockdown moeten we maximaal trachten te vermijden. De regering moet al het nodige doen om het uitbreken van het virus snel en lokaal in te dijken. Samen met de deelstaten moet ze een haalbare strategie ontwikkelen die de sociale leefbaarheid garandeert en die economisch haalbaar is. We moeten dus evolueren van het bestrijden van een acute crisis naar het beheren van langetermijnrisico's.

Die interfederale strategie moet gebaseerd zijn op drie assen:

- ↘ Een nieuw contract met de burgers, bedrijven en instellingen;
- ↘ Een gezondheidsplan dat inzet op preventie en indijking;
- ↘ Een generiek pandemieplan.

Met het oog op een volgende golf dient ten slotte bijzondere aandacht besteed te worden aan het verduidelijken en stroomlijnen van de bestaande bestuursstructuren met betrekking tot het beheer van de pandemie.

De regering stelt voor een periode van twaalf maanden een bevoegd commissaris/intendant aan, bijgestaan door een equipe, om de afstemming van het gezondheidsbeleid van de federale overheid en dat van de deelstaten te verzekeren. Het mandaat is verlengbaar per perioden van zes maanden. De commissaris wordt eveneens bijgestaan door een inter- en multidisciplinair wetenschappelijk comité, dat kan worden aangevuld met buitenlandse wetenschappers en door een team van projectbeheerders, dat op een gestructureerde manier nieuwe inzichten over het virus bijhoudt en ook waakt over de maatschappelijke, economische en sociale impact van maatregelen.

1.1.1. Een nieuw contract met de burgers, bedrijven en instellingen

Om coronamoeheid te vermijden is er een nieuw contract met de burgers, de bedrijven en de instellingen nodig, met maatregelen die verstaanbaar zijn, die als zinvol worden ervaren en die de sociale leefbaarheid garanderen. Ze dienen wetenschappelijk en economisch onderbouwd te zijn. Dit vereist het volgende:

- ↘ De communicatie wordt verder geprofessionaliseerd, met externe begeleiding. Daarbij wordt maximaal ingezet op de meest gepaste communicatie en gerichte doelgroepcommunicatie;
- ↘ CELEVAL werkt een langetermijnkader uit dat de evolutie van crisismanagement naar risicomangement bevat. Dit kader moet aangeven hoe onze samenleving, zowel op sociaal als op economisch

vlak, zo maximaal mogelijk kan functioneren binnen de noodzakelijke sanitaire vereisten om de verspreiding van het virus in te dijken. Er moet naar gestreefd worden om alle activiteiten zo maximaal mogelijk te laten plaatsvinden. Daarnaast moet bijzondere aandacht gaan naar de sociale contacten (zoals het principe van de bubbel en privéaangelegenheden maar ook in het professionele leven) en het toelaten van een rijk socio-cultureel leven, incl. evenementen met publiek;

- ↘ Een plan dat de bevolking maximaal de instrumenten in handen geeft om zich het veiligste sanitaire gedrag eigen te maken en hen via allerlei nudging initiatieven daarvoor warm maakt;
- ↘ Verder investeren in psychosociale begeleiding, in het bijzonder voor de meest kwetsbaren en het zorgpersoneel;
- ↘ Een beleid op maat voeren waarbij rekening gehouden wordt met kwetsbare groepen die al dan niet minder mobiel zijn en met de specifieke behoefte van personen met een handicap;
- ↘ Een snelle afstemming met de sociale partners;
- ↘ Een proces uitwerken dat toelaat perspectief te bieden aan de sectoren waarvan de heropstart het delicaatst is en dat ook overige sectoren de kans biedt onder meer in rendabele omstandigheden hun economische activiteit verder te zetten zonder buitengewone risico's met de volksgezondheid te nemen;
- ↘ Alle relevante data worden zowel voor beleidsmakers als voor de bevolking publiek gemaakt, op een manier die de individuele privacy respecteert. Er wordt maximale transparantie geboden inzake verslagen van experten- en overlegorganen.

1.1.2. Een gezondheidsplan dat inzet op preventie en indijking van besmettingen

Recent werd een “Interfederaal strategisch plan volksgezondheid COVID-19” opgemaakt en op de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid goedgekeurd. Dat interfederaal plan dient nu verder uitgevoerd te worden.

Alle betrokkenen zullen moeten samenwerken om van de essentiële datacollectie een succes te maken en besmettingen zo snel als mogelijk in te dijken en onder controle te houden. Dit gebeurt met respect voor de privacywetgeving en de Europese GDPR regelgeving. Heldere en efficiënte procedures maken een wederkerige uitwisseling mogelijk. Samen met de deelstaten kort de federale overheid de doorlooptijd van informatie aanzienlijk in. Daardoor kunnen de contactopvolgers ook vlugger aan de slag. Een controlecel op federaal niveau zal, in overleg met de deelstaten, alle data in realtime verwerken zodat de noodzakelijke acties gericht en meer proportioneel kunnen volgen.

We werken voortaan met een eerste en een tweede verdedigingslinie:

- ↘ De eerste verdedigingslinie heeft tot doel om op een continue wijze het virus te detecteren. We voorkomen aldus besmettingen en dijken deze in. Qua testing behouden we de huidige praktijk inzake samenwerking en afspraken tussen de federale overheid en de deelstaten. Afspraken

over het optrekken van de staalafname- en (piek)testcapaciteit en zoeken naar efficiëntiewinsten en alternatieven maken het mogelijk om op termijn binnen de 24u te reageren en een eventuele uitbraak snel onder controle te krijgen. We onderzoeken hoe het frequent gebruik van snelle (zelf)testen bij een terugkeer naar het nieuwe normaal kan helpen. De contactopvolging van de deelstaten en de lokale overheden zal verder worden ondersteund. Dit is echter in de eerste plaats een bevoegdheid van de deelstaten en lokale overheden. De fijnmazige informatiedoorstroming via de callcenters, de huisartsen en andere actoren wordt verder uitgewerkt en opgevolgd. Alle mogelijke technologie wordt daarbij bekeken (vrijwillige app op de smartphone, scannen van een QR code als registratie,...) en innovatie in deze toekomst domeinen aangemoedigd, bijvoorbeeld via door de overheid ondersteunde *hackatons*. De (piek)testcapaciteit dient dus eveneens verder opgetrokken te worden en we blijven er voor zorgen dat er voldoende medisch beschermingsmateriaal voor handen is.

- De tweede verdedigingslinie heeft tot doel een nieuwe uitbraak op te vangen en te bepalen hoe we ingrijpen. Afhankelijk van cliquets wordt het besmettingsgevaar of dreigingsniveau bepaald en wordt overgegaan tot gerichte en concrete acties. De eerstelijnszorg, de woonzorgcentra en andere zorgvoorzieningen zullen hiervoor op mobiele (ziekenhuis) teams kunnen rekenen.

De organisatie van expertise en zorg voor infectieziekten in en tussen ziekenhuizen en ziekenhuisnetwerken, inclusief transmurale zorg, alsook de capaciteit voor diagnose, testing en behandeling moet verder worden ge(re)organiseerd en versterkt.

Er zijn ook een aantal randvoorwaarden waaraan moet worden voldaan: menselijk kapitaal vrijwaren onder meer door de (her)opleiding en vorming van professionals die polyvalent zijn, te versnellen, materiële middelen veiligstellen en goed bestuur garanderen. Zo investeert de federale overheid in de zorg voor de zorgverleners en in de ondersteuning van apothekers voor wat geneesmiddelen en medische hulpmiddelen betreft. De beschikbaarheid van bloed en labiele bloedproducten is een kritieke schakel, in zowel niet-planbare als planbare zorg, om te voorkomen dat ziekenhuizen en revalidatieziekenhuizen niet-COVID-19-ziekenhuisinterventies moeten afbouwen.

België verbindt zich ertoe de criteria van de ECDC te volgen in de rapportering van positieve COVID-19 gevallen en volgt de aanbeveling van de Europese Commissie met betrekking tot het gebruik van de kleurencode voor andere Europese lidstaten. Ze volgt in het bijzonder de situatie in onze buurlanden op.

1.1.3. Noodplanning

- Een generiek pandemisch noodplan

Sinds de jaren tachtig hebben we een verdrievoudiging van het aantal wereldwijde epidemieën gezien en wetenschappers verwachten dat dit effect omwille van de toenemende urbanisatie, bevolkingsgroei en

klimaatontregeling verder zal versterkt worden. Er dient dus ook op een generieke manier over pandemie noodbeheer te worden nagedacht.

Zo kan ons land zich nog beter voorbereiden op een volgende crisis en mee in de frontlinie staan in de bestrijding van toekomstige ziekten. De prioritaire invulling van een generiek pandemieplan gebeurt in afstemming met de deelstaten en dient inspiratie te putten uit het opgestelde Interfederaal strategisch plan volksgezondheid COVID-19.

De strategische voorraden met betrekking tot beschermend en medisch materiaal (inclusief materiaal aangepast aan de noden van kwetsbare groepen) worden verzekerd en de lokale productiemogelijkheden worden in kaart gebracht om onze afhankelijkheid van de internationale markt te verminderen bij een pandemische uitbraak.

België beschikt dankzij onze ijzersterke academische centra en biofarmaceutische clusters over expertise van wereldniveau, niet in het minst inzake vaccins en (tropische) infectieuze geneeskunde. Die competenties zouden maximaal kunnen worden benut door het oprichten van een 'Biopreparedness and Anti-Infectives Unit' dankzij publiek-private samenwerking en financiering (PPP). Deze zou volgende capaciteiten moeten bevatten:

- ↘ een virusbank. Stammen van reeds geïdentificeerde virussen kunnen in een sterk beveiligde virusbank in België worden bewaard en aan verder onderzoek worden onderworpen en worden gebruikt om versneld biofarmaceutische oplossingen te ontwikkelen;
- ↘ een Global Mobile Health Lab. De opgebouwde expertise kan vervolgens direct worden toegepast en opgeschaald in een mobiel laboratorium dat onmiddellijk en overal ter wereld kan worden ingezet om virusstalen te verzamelen en te analyseren met het oog op een veilige doch versnelde ontwikkeling van biofarmaceutische oplossingen.

De betrokkenheid van de overheid in deze publiek-private samenwerking en de afspraken die daaromtrent gemaakt worden, moeten garanderen dat de resultaten, inclusief de ontwikkelde vaccins, op een betaalbare manier ten goede komen aan de Belgische bevolking en de volksgezondheid.

België schaart zich achter de inspanningen van de Europese Commissie om te komen tot een gezamenlijk aankoopbeleid van een aantal essentiële geneesmiddelen (inclusief vaccins) en medische hulpmiddelen, met een efficiënt gecentraliseerd beheer van gezamenlijke Europese noodvoorraden. We valoriseren maximaal de mogelijkheden die vervat zitten in de EU-vaccinatiestrategie (gemeenschappelijke aankoop van vaccins), het Europese Joint Procurement Agreement (gemeenschappelijke aanbesteding) en rescEU (gemeenschappelijk aanbesteden en beheren in het kader van de Europese civiele samenwerking).

Ons land zou zo sneller therapieën en vaccins voor infectieuze ziektes kunnen vinden en uitwerken ten behoeve van patiënten. Op deze manier zetten we België extra op de kaart en onderscheiden we ons in een zeer innovatieve activiteit die van groot belang is voor de volksgezondheid wereldwijd.

› Noodplanning

Een interfederale en multidisciplinaire werkgroep wordt belast met de evaluatie en actualisatie van bestaande noodplannen (energiebevoorrading, voedselbevoorrading, voedselrampen, ozon en hitte, rustoord, nucleair, etc.). De werkgroep gaat ook na welke bijkomende noodplannen opportuun zijn.

1.2. Gezondheidszorg

Onze gezondheidszorg wordt uitgedaagd door demografische en technologische ontwikkelingen. Bovendien moet onze gezondheidszorg het hoofd bieden aan een toenemend aantal uitdagingen, van ecologische en sociale orde, waardoor permanente bijsturing vereist is. De ambitie moet zijn om op het vlak van kwaliteit en toegankelijkheid ons gezondheidszorgsysteem continu te blijven verbeteren en af te stemmen op de nieuwe noden van de patiënt.

Een brede visie op gezondheid gaat niet alleen om de lichamelijke aspecten van gezondheid, maar ook om welbevinden, empowerment, veerkracht, participatie en zingeving.

Vanuit die visie moet een transformatie van ons gezondheidszorgsysteem worden aangevat.

De bedoeling is om tegen 2030 de gezondheidskloof tussen mensen met het hoogste en het laagste aantal te verwachten gezonde levensjaren met minstens 25% te verkleinen, het aantal vermijdbare sterfgevallen met 15% terug te dringen en opnieuw een plaats te veroveren in de groep van de tien Europese landen waar het aantal te verwachten gezonde levensjaren het hoogst is, en een hoge toegankelijkheid en een goede dekking te blijven garanderen. We stellen in samenspraak met de deelstaten en zorgactoren gezondheidsdoelstellingen op alsook een monitoringsysteem met mogelijke bijsturing.

Onze burgers hebben het recht op de hoogte te zijn van de kwaliteit die door zorgverleners en zorginstellingen worden geleverd en zelf in te schatten voor welk ziekenhuis, zorginstelling of zorgteam gekozen wordt. De regering zal initiatief nemen om de transparantie inzake kwaliteit van de geleverde zorg, zowel intramuros als extramuros, op substantiële wijze te verhogen via *public disclosure*. De patiëntenervaringen en –tevredenheid zullen worden gemeten, bevraagd en gerapporteerd.

Daarom werken we een gezondheidszorgdata-autoriteit uit, verantwoordelijk voor de ontwikkeling en de implementatie van een beleidsstrategie. Dit unieke aanspreekpunt voor gezondheidszorggegevens centraliseert databanken op een GDPR-conforme manier, bv. via quering en ondersteunt onder meer wetenschappelijk onderzoek en beleidsvoorbereidend werk voor een kwaliteitsvollere en doelmatiger gezondheidszorg.

Het creëren van een gezonde omgeving zal een belangrijke dimensie uitmaken van het gezondheidsbeleid. We moeten niet alleen ziekten bestrijden, maar ze ook voorkomen. Dit door binnen de federale bevoegdheden preventieve controleonderzoeken te stimuleren (o.a. tandzorg, dieetzorg, psychische zorg, risicopatiënten, etc.) en vervuiling (lucht, geluid, water, ongezonde

producten, etc.) of ongezonde voeding terug te dringen (o.a. via de aanpak van ongezonde voedingspatronen).

Een omvattend en krachtig antitabaksbeleid is hierin essentieel. Er wordt gestreefd naar een rookvrije generatie door roken steeds minder aantrekkelijk en toegankelijk te maken.

De verslavingsproblematiek (drugs, alcohol, etc.) krijgt eveneens de nodige aandacht via interfederale actieplannen.

De regering bouwt verder op het federale plan chronisch zieken om tot een ambitieus interfederaal plan te komen.

De regering zal er niet alleen op toezien dat onze gezondheidszorg structureel voldoende en solidair wordt gefinancierd, maar ook dat de doelmatigheid en kwaliteit, op basis van wetenschappelijke feiten en de noden van de patiënt, wordt verhoogd. Tevens zal ze ingaan tegen de verschijnselen die kunnen leiden tot een overmatige consumptie van zorg, onderzoeken en geneesmiddelen. Daartoe zal de Dienst voor geneeskundige evaluatie en controle van het RIZIV een verbetering van diens procedures voorstellen. Deze verbetering wordt voorgelegd aan de regering. Het idee “*accountability in de zorg*” (verantwoorde en verantwoordelijke zorg) is op alle betrokken niveaus van toepassing: overheid, verzekeraars, zorgverleners, instellingen en burgers, in het bijzonder om overconsumptie van zorg en geneesmiddelen te bestrijden. Er zullen inspanningen worden geleverd om de EBM-besluitvorming te bevorderen en de therapietrouw te versterken (met name door technologische innovatie te bevorderen). Ook onderconsumptie van zorg moet eveneens een prioriteit zijn.

We beginnen de legislatuur met een omvangrijke bijkomende financiering van de gezondheidszorg, bovenop de wettelijke groeinorm. Deze richt zich vooral op het versterken van de instroom en het beperken van de uitstroom van zorgpersoneel. Zo voorziet het zorgpersoneelfonds dat recent in het leven werd geroepen een budget van 402 miljoen euro voor de financiering van de creatie van tewerkstelling van zorgpersoneel, van het verbeteren van de arbeidsomstandigheden van zorgpersoneel en van de opleidingen tot verpleegkundigen. Deze inspanning trekken we door.

Daarnaast is een sociaal akkoord afgesloten om tot een correcte verloning, een verlaging van de werkdruk en meer permanente vorming te komen. Hiervoor wordt een budget van 600 miljoen euro recurrent ter beschikking gesteld.

Ten slotte keurde de Kamer recentelijk een bijkomende enveloppe voor geestelijke gezondheidszorg goed. Ook dit budget maken we recurrent. (200 miljoen euro).

Gezamenlijk bedragen deze budgetten 1,2 miljard euro ofwel ongeveer 4,5% van het bestaande budget voor gezondheidszorg. Deze bedragen zijn vervat in de herziene technische ramingen (21 september 2020). Ze bevinden zich bijgevolg in de basis en zullen dus niet moeten worden gecompenseerd in 2021. Vanaf 2022, en dus ook voor de jaren 2023 en 2024, zijn deze bedragen dus opgenomen in de basis op dewelke de wettelijke groeinorm toegepast wordt.

Voor het jaar 2021 wordt een aparte budgetlijn buiten begrotingsdoelstelling voorzien om snel maatregelen te nemen ingevolge COVID-19 en de bijhorende mogelijke meerkosten te kunnen opvangen.

Voor het jaar 2021 zal de wettelijke groeinorm bepaald worden op basis van de technische ramingen van het RIZIV, rekening houdend met mogelijke technische correcties. De wettelijke groeinorm wordt vastgelegd op 2,5% vanaf het jaar 2022.

De wettelijke groeinorm zal niet enkel dienen ter financiering van het volume-effect in de vraag maar moet ook nieuwe zorginitiatieven mogelijk maken die mee ten dienste staan van het realiseren van de vooropgestelde gezondheidszorgdoelstellingen en het verlagen van de patiëntenfactuur.

Dit betekent dat de groeinorm niet langer van meet af aan verdeeld en toegekend wordt aan de verschillende partiële doelstellingen, maar dat, na medisch-sociaal overleg, hierrond specifieke keuzes worden gemaakt (bv. de uitbreiding van het verzekerd pakket, het verbeteren van de toegankelijkheid, een versterking van de eerste lijn, het verbeteren van de kwaliteit, het introduceren van innovatie ten dienste van de patiënt, het mogelijk maken van *'change management'* en het bevorderen van geïntegreerde zorg). Voor bepaalde sectoren zal in de praktijk dus een hogere partiële doelstelling worden toegewezen door de regering, rekening houdend met de reële noden en evoluties, zoals die o.a. blijken uit de technische ramingen van het RIZIV. Met andere sectoren (bv. geneesmiddelen, ziekenhuizen, geestelijke gezondheidszorg, enz.) zal een stabiel budgettair en meerjarig traject afgesproken worden.

We voorzien tevens de nodige middelen om de gezondheidszorg in gevangenissen te hervormen zodat de gedetineerden gelijkwaardige zorg kunnen krijgen en dit rekening houdende met de vaak hogere zorgnood.

De geestelijke gezondheidszorg (GGZ) wordt op een gelijkwaardige manier benaderd inzake toegankelijkheid, kwaliteit, nabijheid en betaalbaarheid als de somatische gezondheidszorg. Er wordt hiertoe ingezet op heel laagdrempelige, ambulante en gemeenschapsgerichte zorg waarbij tot bij de zorgbehoevende zelf wordt gegaan. De regering spant zich in om een groeipad uit te tekenen voor de geestelijke gezondheidszorg in samenwerking met de overige bevoegdheidsniveaus. In overleg met de sector en de patiëntenverenigingen wordt een meerjarentraject opgemaakt om de prioriteiten te definiëren en het nieuw beleid te implementeren. Daarbij is de terugbetaling van psychologische zorgen door klinisch psychologen en klinisch orthopedagogen de eerste prioriteit. Daarnaast worden mobiele equipes verder uitgebouwd en wordt werk gemaakt van intensivering (intensieve psychiatrische zorg, waarbij er om bepaalde psychiatrische zorgprogramma's te kunnen ondersteunen meer VTE nodig zijn per zorgseenheid). Om dit nieuw beleid te kunnen implementeren wordt in het RIZIV een transversale overeenkomstencommissie opgericht voor de geestelijke gezondheidszorg waarin ook klinisch psychologen en klinisch orthopedagogen volwaardige partner zijn. Kwaliteit en professionalisering in de geestelijke gezondheidszorg worden gemonitord.

De wet 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de geesteszieke persoon wordt grondig hervormd op basis van nieuwe inzichten in de geestelijke gezondheidszorg en justitie. Het voorbereidend werk dat tijdens de vorige

legislatuur werd geleverd door een gemengde werkgroep justitie-GGZ is daarvoor een basis. We vragen experts om een aanpak uit te werken om de impact van ernstig verslaafde ouders en toekomstige ouders op kinderen te verminderen.

We onderzoeken daarenboven voor jongdementen een specifiek zorgtraject.

Er zullen bovendien verschillende hervormingen worden voortgezet en doorgevoerd die binnen de begrotingsdoelstellingen bijkomende ruimte creëren om nieuw beleid te voeren. Willen we onze bevolking, maar ook toekomstige generaties een toegankelijke, kwaliteitsvolle en betaalbare gezondheidszorg blijven garanderen, dan is een efficiënte besteding van de middelen primordiaal.

De reeds ingezette hervormingen van het ziekenhuislandschap en de ziekenhuisfinanciering worden verdergezet. De ziekenhuisfinanciering moet eenvoudiger en transparanter worden gemaakt. Daarbij bekijken we of een deel van de financiering kan gebeuren op het niveau van het netwerk. Onze ziekenhuizen moeten binnen een budgettair meerjarencader zodanig gefinancierd worden dat zij aan alle patiënten kwaliteitsvolle en toegankelijke zorg aanbieden op een duurzame manier. In dit kader moet in overleg met de belanghebbenden ook de financiering van de honoraria binnen de ziekenhuizen onder de loep worden genomen en wordt de groei van de ereloonsupplementen gereguleerd, gestabiliseerd en vervolgens afgebouwd, waarbij een verschuiving van de activiteiten naar een extramurale setting maximaal vermeden wordt. De reeds opgestarte oefening over de herijking van de nomenclatuur moet worden verdergezet. Ook zetten we verdere stappen voor meer gebundelde forfaitaire financiering en *'pay for quality'*. Er wordt tevens aandacht besteed aan het bijsturen van de financiering van de daghospitalisatie en het stimuleren van alternatieven voor klassieke hospitalisatie met behulp van onder andere innovatieve technieken.

Het financieringsmechanisme houdt rekening met de specificiteit van de universitaire ziekenhuizen en hun complementariteit wat hun zorgaanbod betreft binnen de ziekenhuisnetwerken.

Met het oog op het verbeteren van de kwaliteit van onze zorg en het waarborgen van de performantie van onze ziekenhuizen zetten we de hervorming van het ziekenhuislandschap verder. We centraliseren de expertise rond complexe zorg en zeldzame aandoeningen. Basiszorg en de oriëntatie naar en herstel na complexe zorg garanderen we dichtbij de patiënt en zijn omgeving. In overleg met de deelstaten wordt de zorgcontinuïteit tussen de verschillende structuren aangemoedigd om tegemoet te komen aan de problematiek van de chronisch zieken.

In overleg met de deelstaten zal de omzetting van ziekenhuisbedden in intermediaire structuren en de versterking van de ambulante zorg worden gefaciliteerd.

We hervormen de wet- en regelgeving inzake de Dringende Geneeskundige Hulpverlening (DGH) zodanig dat een patiënt in functie van de bedreigde gezondheidstoestand dringend en meteen naar het meest geschikte ziekenhuis wordt vervoerd en niet langer naar het dichtstbijzijnde ziekenhuis.

In samenwerking met de deelstaten moet de eerstelijnsgezondheidszorg worden gerevaloriseerd en verder versterkt. Een goed gestructureerde, sterke en performante eerstelijnsgezondheidszorg is een sleutel voor de toekomst. Deze moet in diens rol als bewaker en coach van ons systeem verder worden ondersteund. Dat is zeker ook zo voor de apothekers met wie de regering de reflectie over hun toekomstige rol verderzet, bv. in het kader van een meerjarenkalender. Binnen de financiering van de eerstelijns bevorderen we de componenten die samenwerking en preventief en gericht handelen aanmoedigen. Daarbij zetten we ook in op het bevorderen van de rol van de eerstelijnsgezondheidszorg (van huisarts, verpleegkundige en apotheker als zorgverstreker) in het bijzonder wat therapietrouw en preventie betreft.

Het e-Gezondheidsheidsplan 2019-2021 wordt verder uitgevoerd (Elektronisch Patiëntendossier, Globaal Medisch Dossier, Patient viewer als informatiehub voor de patiënt, etc.).

Er wordt bijzondere aandacht besteed aan het beheersen van het geneesmiddelenbudget. We blijven inzetten op duurzame toegang tot waardevolle en innovatieve geneesmiddelen, maar versterken verder onze voortrekkersrol rond internationale samenwerking. We versterken onze onderhandelingspositie door gezamenlijke prijsonderhandelingen op niveau van het BENELUXA initiatief of op het niveau van de EU verder te zetten. We stimuleren doelmatig gebruik van geneesmiddelen en het geneesmiddelenbeleid wordt sterker gebaseerd op de noden van onze burgers en ten voordele van de volksgezondheid. Voorschrijvers worden geresponsabiliseerd en het aandeel van goedkope geneesmiddelen en biosimilars wordt verder verhoogd. We werken verder aan duurzame toegang tot innovatieve geneesmiddelen. Om toegang tot waardevolle en innovatieve geneesmiddelen te blijven garanderen, dient het terugbetalingsproces, het prijszettingsmechanisme, de werking van de CTG en het gebruik van de *'managed entry agreements'* (art. 111 e.v.) grondig hervormd te worden. Dit zal passen binnen het hierboven vermeld stabiele budgettaire traject.

De regering zal op initiatief van de eerste minister opnieuw een "Biopharma R&D overlegplatform" organiseren met de vertegenwoordigers van de farmaceutische sector, van de belangrijkste farmaceutische investeerders (HST) en de biotech- en lifescience industrie.

Er wordt een nieuw pact afgesloten met onder meer de farmaceutische sector, een innovatieve sector die we in België willen behouden en nog versterken. Naast innovatie, toegankelijkheid, tekorten en deontologie, moet het pact eveneens budgettaire verantwoordelijkheid van de sector beogen opdat de patiënt hier maximaal de vruchten van kan plukken. We maken van België een echte *'health and biotech valley'* waarin R&D, klinische proeven en productie in ons land worden gestimuleerd.

We bekijken hoe we de ontwikkeling en productie van strategische geneesmiddelen en actieve bestanddelen terug kunnen halen naar België en Europa om onze afhankelijkheid van derde landen te beperken.

België behoort over het algemeen nog steeds tot de landen met het hoogste voorschrijvingspercentage, wat tot uiting komt in een hoger geneesmiddelenverbruik dan in de buurlanden, met name voor antibiotica, antidepressiva en geneesmiddelen voor maagzuursecretieproblemen. Daarom zal het nodig zijn een nieuwe reeks maatregelen te ontwikkelen die

gericht zijn op de volumes en het gedrag van de voorschrijvers en op het verhogen van het gebruik van goedkope geneesmiddelen.

De regering werkt de drempels voor toegang tot anticonceptie weg.

Deze hervormingen worden doorgevoerd om het beheer van de gezondheidszorg te verbeteren. Daarbij moet er over gewaakt worden dat het beleid inzake gezondheidszorg gevoerd wordt in functie van te bereiken doelstellingen inzake volksgezondheid, dat dit beleid meer coherent is en dat het beslissingsproces gebaseerd is op *'evidence based medicine'*.

De coronacrisis heeft aangetoond dat we nood hebben aan voldoende zorgpersoneel dat ook beter gewaardeerd moet worden.

In de eerste plaats is dit een kwestie van budget. We verwijzen hiervoor naar het zorgpersoneelsfonds dat hierboven wordt vermeld, evenals het sociaal akkoord dat werd afgesloten voor de periode 2021-2022. Daarbij zetten we zowel in op instroom van zorgpersoneel als op retentiebeleid.

Daarnaast willen we ook inzetten op zorgopleidingen. Zij-instromers moeten vlot de stap kunnen zetten naar het verpleegkundig en zorgkundig beroep.

De herziening van de wetgeving op de gezondheidszorgberoepen (wet van 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen) wordt verder uitgerold en gemoderniseerd. Taken worden toegewezen aan zorgverleners die ze op de meest doelmatige en kwaliteitsvolle manier uitoefenen. We behouden de leerladder in de zorg zoals die nu bestaat, met een volwaardig eigen profiel voor de HBO5.

Met de deelstaten bekijken we hoe we de contractstage binnen de opleiding verpleegkunde kunnen verankeren als erkenningsvoorwaarde om toegang te kunnen krijgen tot het beroep van verpleegkundige. Dit is cruciaal om de aantrekkelijkheid van de opleiding te vergroten.

We werken een kader uit om mondhygiënist, tandartsassistenten en praktijkassistenten een plaats te geven in ons zorglandschap.

We moeten naar een samenwerkingsmodel binnen onze zorg vertrekkend van de competenties van elke zorgverstrekker.

Er wordt een interfederaal adviesorgaan opgericht dat aan de bevoegde federale en deelstaatministers advies geeft over de *medical workforce*, afgestemd op de geobjectiveerde noden van elke gemeenschap.

De federale quota en de subquota van de deelstaten worden op mekaar afgestemd, daarbij ook rekening houdende met knelpuntspecialisaties waarvoor de uitzonderingen op die quota jaarlijks en ten laatste op 1 mei worden vastgelegd. In afwachting van de snelle operationalisering van dit interfederaal adviesorgaan blijven de adviezen van de federale planningscommissie de basis voor het bepalen van de federale quota. In overleg met de deelstaten zal snel een evaluatie worden uitgevoerd om rekening te houden met de objectieve behoeften, inclusief het zorgaanbod, de karakteristieken van de bevolking en het gebied. Er wordt voorzien in een responsabiliseringsmechanisme, voor het geval dat de federale quota niet worden gerespecteerd.

De uitvoering van het Toekomstpact met de Verzekeringsinstellingen wordt verdergezet. Onder meer de consolidatie van het ziekenfondslandschap wordt gerealiseerd, conform de aanbevelingen van de CDZ.

In samenspraak met de patiëntenorganisaties evalueren en optimaliseren we de wet op de patiëntenrechten en de toepassing hiervan. Het klachtrecht en de toegang tot het patiëntendossier verdienen hierbij bijzondere aandacht. De wet op de kwaliteitsvolle praktijkvoering in de gezondheidszorg wordt uitgevoerd.

1.3. Sociale zekerheid

De sociale zekerheid wordt gemoderniseerd, in samenwerking met de sociale partners. De Verklaring van de Sociale Partners naar aanleiding van 75 jaar Sociale Zekerheid zal daarbij het vertrekpunt zijn. Volgende punten komen daarbij aan bod:

- ↘ Een toekomstgerichte sociale zekerheid;
- ↘ Een duurzame sociale zekerheid;
- ↘ Een cultuur van monitoring en evaluatie;
- ↘ Een sterke en doelmatige sociale zekerheid;
- ↘ Een inclusieve arbeidsmarkt;
- ↘ Een innovatieve en duurzame economie als motor van de productiviteit;
- ↘ Governance en paritair beheer.

De evenwichtsdotaties aan de stelsels van sociale zekerheid worden voor onbepaalde duur verlengd in de wet tot hervorming van de financiering van de sociale zekerheid. De definitieve bedragen van de evenwichtsdotaties worden vastgelegd rekening houdend met de gerealiseerde impact van beslissingen die door de regering zijn genomen en die een financiële impact hebben, evenals de akkoorden die door de sociale partners zijn gesloten en die een financiële impact hebben.

De grote verschillen tussen de stelsels van sociale zekerheid moeten eveneens worden aangepakt. De statuten van werknemer, zelfstandige en ambtenaar moeten naar elkaar toegroeien, met respect voor verworven rechten. De regering zal hiertoe tegen eind 2021 een voorstel formuleren.

De afgelopen jaren werd zowel op Europees als op nationaal niveau het reglementair kader voor de aanpak van sociale dumping en sociale fraude substantieel versterkt.

Ook het operationeel kader werd uitgebreid en de organisatie ervan geoptimaliseerd.

De aanpak van sociale dumping en sociale fraude blijft een prioriteit voor de regering.

Daarnaast zal de regering ook de strijd opvoeren tegen sociale fraude binnen de uitkeringsstelsels en tegen het zwartwerk.

Door middel van acties van de sociale inspectiediensten en het arbeidsauditoraat wordt een strikte en afradende controle uitgerold met betrekking tot sociale dumping en sociale fraude. Het aantal inspecteurs zal geleidelijk in lijn worden gebracht met de normen zoals vooropgezet door de Internationale Arbeidsorganisatie.

De overheid zet zich actief in bij de ontwikkeling van de European Labour Authority en ondersteunt de oprichting van een sociale Europol die er mee belast wordt om de detachering van werknemers op Europees niveau te controleren.

1.4. Pensioenen

De eerste pensioenpijler wordt geconfronteerd met de uitdaging van de stijgende vergrijzingsuitgaven. Een verdere verhoging van de werkzaamheidsgraad en productiviteitsgroei, en een geloofwaardig budgettair traject zijn belangrijke hefboomen om dit aan te pakken.

Hierboven werd reeds aangegeven dat we er naar streven om een werkzaamheidsgraad van 80% te bereiken in 2030. Daarbij is het optrekken van de activiteits- en werkzaamheidsgraad van de oudere werknemers zeer belangrijk. De regering zal hierrond concrete initiatieven nemen, in samenspraak met de sociale partners en de deelstaten.

Teneinde de effectieve loopbaanduur van de werknemers op te trekken, zullen er maatregelen worden genomen inzake eindeloopbaanregeling. Dat kan o.a. worden gerealiseerd via het deeltijdse pensioen, de zachte landingsbanen, de vorming en heroriëntatie doorheen de loopbaan, en door de overdracht van knowhow tussen generaties van werknemers te bevorderen.

Het hierboven vermelde deeltijds pensioen zal aan de volgende voorwaarden voldoen:

- ↘ Het gaat om een aanvullende regeling inzake het einde van de loopbaan, die de andere, bestaande regelingen niet zal vervangen (landingsbanen, loopbaanonderbreking, vervroegd pensioen,...);
- ↘ Het deeltijds pensioen zal toegankelijk zijn voor alle werkenden (werknemers, zelfstandigen en ambtenaren) die voldoen aan de voorwaarden voor het vervroegd pensioen.

Het minimumpensioen zal geleidelijk worden opgetrokken (volledige en onvolledige loopbaan) richting 1.500 euro netto voor een volledige loopbaan (in geval van een onvolledige loopbaan wordt dit bedrag pro rata verminderd met het verschil tussen 45 jaar en de loopbaan).

Naast de verbetering van het minimumpensioen (zie hierboven), wordt de vervangingsratio voor de andere gepensioneerden niet uit het oog verloren. Ook zij moeten een verbetering van hun pensioen kunnen krijgen.

In het stelsel van de zelfstandigen zal de correctiecoëfficiënt, die gebruikt wordt voor de berekening van het pensioen, afgeschaft worden opdat de zelfstandigen op dezelfde manier een pensioen opbouwen als de werknemers.

We voeren een pensioenbonus in, zodat mensen die langer werken ook meer pensioenrechten opbouwen. Vanaf het moment waarop men voldoet aan de voorwaarden voor het vervroegd pensioen, begint men de pensioenbonus op te bouwen. De regeling wordt ingevoerd voor werknemers, zelfstandigen en ambtenaren. Op die manier versterken we de wettelijke pensioenen en zetten we mensen aan om langer te werken.

Om een erosie van het pensioenplafond tegen te gaan, zal dit plafond naast de verhoging in eenzelfde verhouding als de verhoging van het minimumpensioen, minstens een evenredige tred houden met de loonstijgingen bij de actieve bevolking.

De drempelbedragen van toepassing op de solidariteitsbijdrage en de ZIV-bijdrage zullen eveneens worden aangepast met als doel om te vermijden dat deze bijdragen de verhoging van het minimumpensioen neutraliseren.

Tegen 2040 zal de kost van de vergrijzing, in het bijzonder met betrekking tot pensioenen, verder stijgen. De regering bekijkt welke hervormingen doorgevoerd kunnen worden om de financiële en sociale houdbaarheid te garanderen.

De Minister van Pensioenen zal van bij de start van de regering de voorbereidende werkzaamheden en het overleg starten om tegen 1/9/2021 een concreet voorstel aan de Ministerraad voor te leggen.

Deze hervormingen zullen de volgende principes respecteren:

- ↘ Als sociale verzekering vormt het pensioensysteem een sociaal contract dat houvast moet bieden voor iedereen, jongeren zowel als ouderen, actieven zowel als gepensioneerden;
- ↘ Pensioenbeleid en werkgelegenheidsbeleid vullen elkaar aan en zijn afhankelijk van elkaar;
- ↘ Voorbereiding op basis van berekeningen op kruissnelheid, waarbij de impact op micro- en macroniveau in kaart wordt gebracht;
- ↘ Behoud van de opgebouwde rechten van de huidige gepensioneerden;
- ↘ De spelregels die voor de ingang van de hervorming van toepassing waren, kunnen niet aangepast worden met betrekking tot de reeds opgebouwde rechten;
- ↘ De nodige overgangsmaatregelen om voldoende voorzienbaarheid te garanderen;
- ↘ Rekening houden met de ongelijkheden tussen mannen en vrouwen en deze – in de mate van het mogelijke – verminderen;
- ↘ Overleg met de sociale partners in de verschillende systemen;
- ↘ De verschillen tussen en binnen de stelsels (werknemers, zelfstandigen, ambtenaren) mogen niet toenemen.

Dit voorstel zal als doelstelling hebben om de voorziene kost van de vergrijzing te beheersen en minstens de volgende elementen bevatten:

- ↘ Voor toekomstig gepensioneerden wordt naast een minimumloopbaanduur voor het minimumpensioen van 30 jaar voortaan ook een voorwaarde van effectieve tewerkstelling van een nog te bepalen omvang of een equivalente maatregel ingevoerd;

- ↘ De solidariteit tussen de hoogste pensioenen en de lagere pensioenen wordt versterkt;
- ↘ Er komt meer convergentie tussen en binnen de verschillende stelsels.

Wat de tweede pensioenpijler betreft, blijft het een doelstelling om deze verder te veralgemenen. In een eerste stap moet de harmonisering tussen arbeiders en bedienden op het vlak van aanvullend pensioen tot een goed einde worden gebracht. Tegelijkertijd worden de sociale partners uitgenodigd om te bekijken hoe elke werknemer zo snel als mogelijk gedekt kan worden door een aanvullend pensioenplan dat een bijdrage van minstens 3% van het brutoloon omvat.

In overeenstemming met de doelstellingen inzake de minimale rendementsgarantie en de prudentiële regels die door de pensioenfondsen en de verzekeraars moeten worden toegepast, zal de regering de mogelijkheid onderzoeken om engagementen inzake het beleggingsbeleid in de tweede pijler aan te moedigen. Deze engagementen zijn bedoeld om, enerzijds, desinvesteringen aan te moedigen in sectoren die schadelijk zijn voor het milieu en de gezondheid, met inbegrip van fossiele brandstoffen, en anderzijds om investeringen in de energietransitie van onze economie aan te moedigen.

De kosten (instapkosten, beheerskosten, ...) die in het kader van 2de en 3de pijler worden aangerekend door financiële instellingen worden in kaart gebracht, geanalyseerd en indien nodig worden er maatregelen genomen.

Een belangrijke factor in het verbeteren van het rendement van aanvullende pensioenen is de kostenreductie. Dat kan onder meer door administratieve en logistieke vereenvoudiging. Daarom zal samen met de stakeholders een omstandig overzicht gemaakt worden van de verdere mogelijkheden tot automatisering en kostenreductie in het administratieve beheer en de afhandeling van aanvullende pensioenen, worden de juridische obstakels in kaart gebracht en wordt een stappenplan opgesteld voor de realisatie van efficiëntere oplossingen.

In overleg met de sociale partners en op basis van de aanbevelingen van het beheerscomité van de Federale Pensioendienst zal de procedure voor de controle op de naleving van de verblijfsvoorwaarde door de begunstigden van de inkomensgarantie voor ouderen worden geëvalueerd om de proportionaliteit ervan te waarborgen.

Het principe van de pensioensplit zal worden bestudeerd.

De verouderde regeling van het ziektepensioen voor arbeidsongeschikte ambtenaren zal geëvalueerd worden, in overleg met de sociale partners en de deelstaten, zeker voor ambtenaren die nog ver verwijderd zijn van de pensioenleeftijd, en meer in lijn worden gebracht met de regeling inzake arbeidsongeschiktheid en de daarbij horende reïntegratietrajecten die bestaan bij de werknemers.

De regering zal de sinds 2015 in voege zijnde cumulregeling voor personen die een overlevingspensioen combineren met een beroepsinkomen evalueren in het licht van de inactiviteitsvallen die mogelijk nog bestaan, en desgevallend voorstellen doen om deze inactiviteitsvallen aan te pakken, met bijzondere aandacht voor de kinderlast.

De regering onderzoekt de problematiek binnen het stelsel van de provinciale en lokale overheidsdiensten (met inbegrip van de statutairen in de ex-publieke ziekenhuizen), rekening houdend met de financiële en sociale houdbaarheid. De regering onderzoekt ook gelijkaardige problemen binnen andere stelsels (bijvoorbeeld journalisten).

Mypension.be wordt uitgebouwd tot de referentietoepassing die burgers informeert en sensibiliseert over persoonlijke pensioenrechten, ondersteunt en versterkt bij het nemen van beslissingen en de effectieve opname van rechten vereenvoudigt. Om de burger een correcter en vollediger beeld te geven van zijn financiële toekomst, wordt de pensioencommunicatie via mypension.be:

- ↘ Uitgebreid, zodat ze alle soorten pensioenen zoveel als mogelijk omvat, zo mogelijk ook buitenlandse;
- ↘ Meer coherent en bevattelijk gemaakt, met name wat betreft berekeningsparameters, coëfficiënten en projecties;
- ↘ Aangevuld met nuttige instrumenten om de burger te helpen bij het nemen van goede beslissingen voor zijn toekomst.

Parallel daarmee zal het ook mogelijk gemaakt worden voor de burger om zijn gegevens te consulteren en te gebruiken in andere toepassingen van zijn keuze zodat hij desgewenst bijkomende diensten kan krijgen met betrekking tot zijn pensioen.

1.5. Overheid en ambtenarenzaken

De huidige crisis heeft ons geleerd dat een performant functionerende overheid van cruciaal belang is. Bij de opmaak van een omvattend plan om de kwaliteit van de dienstverlening van de overheid te verbeteren zijn volgende doelstellingen van primordiaal belang:

- ↘ De afbouw van de administratieve lasten voor de burger en de ondernemingen, o.a. door de digitale dienstverlening te verbeteren, het ontsluiten en het verder ontwikkelen van e-government toepassingen, met respect voor de “*only once*”- en “*think small first*”-principes, en het implementeren van snellere vergunningsprocedures en *smart contracts* met respect voor de wetgeving inzake overheidsopdrachten. Binnen de eerste zes maanden leggen de Colleges van Voorzitters een plan neer voor een substantiële verlaging van administratieve lasten en een reductie van slapende regelgeving voor burgers en ondernemingen;
- ↘ Een vooruitstrevend openbaar ambt, dat een hoog niveau van professionalisering en expertise-ontwikkeling combineert en een evenwichtige werk-privé-balans;
- ↘ Een modern en competentiegericht personeelsbeleid, dat werknemers meer opleidings- en ontwikkelingskansen biedt en de overheid toelaat om sneller en wendbaarder adequate profielen te werven ter vervulling van de kerntaken van de overheid, en waarbij de mobiliteit binnen de overheid wordt gefaciliteerd. De rekruteringsprocedures zullen geëvalueerd worden;

- ↘ Een vereenvoudigde structuur, met een rationalisering van onder meer het aantal instellingen en horizontale processen en facilitaire diensten;
- ↘ Het vereenvoudigen en moderniseren van interne administratieve procedures en verdere uitbouw van interne controle en interne audit.
- ↘ We voeren een dynamisch personeelsbeleid in voor de mandaathouders via onder meer:
  - ↘ het verder objectiveren van de selectieprocedure (met o.a. de mogelijkheid tot het externaliseren van het assessment-gedeelte);
  - ↘ een dynamisch loopbaanpad waarbij de opgebouwde managementexpertise in rekening wordt gebracht bij een eventuele verandering van mandaatfunctie of na het succesvol beëindigen (en dus niet verlengen) van het mandaat;
- ↘ We zetten in op volledige digitale facturatie (B2G en G2G). Voor de overheden worden maatregelen getroffen zodat er steeds tijdig betaald wordt. Een jaarlijks transparante rapportering helpt de betalingsachterstand te verminderen;
- ↘ We voeren een gecoördineerd federaal beleid inzake *open data*, onder meer als basis voor gefundeerde beleidsbeslissingen. We garanderen de beschikbaarheid en toegang tot data voor wetenschappelijk onderzoek en burgers door deze toegang verder te optimaliseren, te stroomlijnen en te harmoniseren, rekening houdend met regels van vertrouwelijkheid en privacy. Het traject daartoe zal uitgewerkt worden door een begeleidingscomité met de voornaamste dataleveranciers en de gebruikers (onderzoekers, universiteiten);
- ↘ Wij onderzoeken de mogelijkheid om een aantal instellingen samen te voegen zoals het studie- en informatiecentrum van de NBB, het Federaal Planbureau en de studiedienst van de CRB;
- ↘ Door middelen zoals een rationalisering van de regelgeving (overlappende en slapende regelgeving), een correcte toepassing van de regelgevingssimpactanalyses, een analyse van uitgaven (*spending reviews and zero based budgetting*) worden deze doelen nagestreefd. Het facilitair beleid van de overheid wordt gemoderniseerd;
- ↘ We erkennen de voordelen van vormen van telewerk op het vlak van mobiliteit en een betere balans werk-privé. De behoefteplannen inzake de huisvesting van federale overheidsdiensten zullen daarom, in overleg met de werknemers, structureel rekening houden met 2 telewerkdagen/week als aanpassing van het gecorrigeerd aantal VTE volgens het principe “*comply or explain*”.

We vormen de Regie der Gebouwen om tot een professioneel geleid vastgoedbedrijf voor de Federale overheid op basis van de jaarrapporten van het Rekenhof. Deze hervorming focust op een efficiëntere en snellere werking, een accurate waardering van het totale overheidspatrimonium, responsabilisering van de klanten, een efficiëntere structuur, duidelijke operationele doelstellingen en een performant HR-plan. Er komt een audit van alle lopende DBFM-projecten (*design, build, finance, maintain*).

We ontwikkelen de elektronische overheid verder:

- ↘ De regering stelt het “*digital by default*”-principe voorop, dat bepaalt dat alle procedures standaard digitaal toegankelijk moeten zijn;
- ↘ Tegelijk garanderen we dat de publieke dienstverlening voor iedereen toegankelijk moet blijven, ook voor de burgers met weinig digitale vaardigheden, een laag inkomen of een beperking. We onderzoeken op welke manier een coherent en herkenbaar netwerk van nabijheid en toegankelijkheid binnen de bestaande overheidsdienstverlening kan worden uitgebouwd om burgers te helpen met het doorlopen van hun administratieve procedures en met het gebruiken van digitale toepassingen;
- ↘ Er komt een Digitale Brievenbus waar burgers en ondernemingen berichten kunnen sturen en ontvangen van de overheid. In samenwerking met de deelstaten wordt een Uniek Contact Center opgericht dat in eerste lijn burgers en ondernemingen ondersteunt ongeacht de opdeling in bestuursniveaus en instanties.

De regering werkt een meer eengemaakte e-government-strategie uit om toekomstige digitale prioriteiten en aanbestedingen beter te coördineren, onder meer op basis van de *Single Digital Gateway*-verordening. Om samenwerking te promoten, kan worden gewerkt met een bijkomend centraal investeringsbudget. Er worden incubatoren opgericht die de ontwikkeling van digitale projecten binnen de administratie faciliteren en maximaal samenwerken met de privésector. Er komen kleinschalige testprojecten inzake GovTech waar innovatieve *start-ups* en *scale-ups* kunnen aan werken.

We werken aan een gedragen toekomstvisie voor het geheel van de federale culturele en wetenschappelijke instellingen. Met een totaalplan inzake patrimonium, een duurzame financiering voor de instellingen en extra initiatieven qua publieksbereik zorgen we voor een nieuw elan.

De regering zal het gebruik van de EDC-kaart (European Disability Card) promoten bij de lokale besturen en zorgen dat de kaart ook beter bekend wordt gemaakt bij de overheidsdiensten en de politie.

1.6. Armoedebestrijding en toegang tot rechten

➤ Armoedebestrijding

Een ambitieus Plan Armoedebestrijding zal in samenspraak met armoedeorganisaties, deelstaten, lokale besturen, lokale partners, en andere stakeholders worden opgemaakt.

Dit plan is gebouwd op vijf principes:

1. een sterkere detectie van armoede door actief en vroegtijdig armoede op te sporen;
2. daardoor een groter en breder bereik van mensen en gezinnen in armoede, gecombineerd met een aanklampend beleid dat leidt tot ‘1 huishouden = 1 armoedeplan’, daartoe ondersteunen we ten volle de OCMW’s, die we aansporen om outreachend te werken, vlot gegevens

uit te wisselen en goed samen te werken met de eerstelijnsorganisaties, de federale overheid en de regionale overheden;

3. het verbeteren van zowel het inkomen van gezinnen in armoede en het gebruik van rechten;
4. duurzame banen vormen een zeer belangrijke hefboom voor armoedebestrijding;
5. Mensen in armoede zijn als ervaringsdeskundigen een essentiële stem. We maken daarom werk van een participatief beleid dat met hen praat, in plaats van over hen.

Meer specifiek wordt gefocust op energie- en waterarmoede, privéschulden, gezondheidsschulden en de verduidelijking van het begrip “referentieadres”. Ook administratieve vereenvoudiging en het wegnemen van feitelijke drempels voor mensen in armoede zal een belangrijk deel uitmaken van het Plan, evenals een bijzondere aandacht voor kinderarmoede en eenoudergezinnen.

We nemen maatregelen om psychologische hulp voor mensen in armoede meer toegankelijk te maken.

Daarom stimuleert de regering de OCMW's om op basis van het REMI-systeem, zoals ontwikkeld door het Centrum voor budgetadvies en -onderzoek (CEBUD), aanvullende financiële steun te voorzien voor huishoudens die over een ontoereikend inkomen beschikken, of dat nu gaat over een inkomen uit bijstand, uitkering of arbeid. De aanvullende financiële steun veronderstelt het meewerken aan een activeringstraject op maat (al dan niet via het bestaande GPMI).

De uitkeringen zullen opgetrokken worden richting de armoedegrens, en daarnaast worden er aanvullende armoedebestrijdingsmechanismen geïntroduceerd zoals het hierboven vermelde REMI-systeem of de ‘territoires zéro chômeur de longue durée’.

Binnen de grenzen van het reglementaire kader inzake de bescherming van de privacy, zal de regering zo veel mogelijk komaf maken met het “niet opnemen van rechten” en zal ze zich blijven inspannen om sociale rechten te automatiseren. Sociale rechten worden maximaal toegekend op basis van inkomen in plaats van louter op basis van statuut. Organisaties die sociale tarieven, vrijstellingen en verschillende voordelen aanbieden (musea en cultuur, energie, telecom, openbaar vervoer, belastingen, sport, enz.) aan kwetsbare bevolkingsgroepen (begunstigden van het leefloon, de verhoogde tegemoetkoming, de IGO enz.) zullen de Kruispuntbank van Sociale Zekerheid intensiever kunnen raadplegen, zodat afgeleide rechten op basis van sociale statuten zoveel mogelijk automatisch kunnen worden toegekend. De KSZ krijgt de opdracht en de middelen om de nodige applicaties te ontwikkelen om rechten automatisch toe te kennen. Voor de rechten die niet automatisch toegekend kunnen worden, wordt een digitale tool beschikbaar gesteld ten behoeve van de sociaal werkers die op basis van statuut, inkomen, woonplaats en gezinssituatie aangeeft op welke lokale en bovenlokale steun een huishouden recht heeft.

De regering zal de nodige maatregelen nemen om schuldenlast door gokschulden en gokverslaving te bestrijden. De wetgeving rond de (online) kansspelen wordt daarbij geëvalueerd en daarna, indien nodig, bijgestuurd. De samenstelling en de werking van de Kansspelcommissie zullen indien nodig herzien worden. Er gaat bijzondere aandacht naar de bescherming van minderjarigen en de handhaving ten aanzien van aanbieders uit het buitenland.

De collectieve schuldenregeling (inclusief de rol van de OCMW's) wordt geëvalueerd en bijgestuurd waar nodig. Ethische schuldbemiddeling wordt gepromoot.

Wat DAVO betreft, voert de regering zo spoedig mogelijk de aanbevelingen van het Rekenhof ter zake uit. De regering neemt de nodige maatregelen opdat sneller een ontvangstmachtiging ten gunste van de onderhoudsgerechtigde zou toegekend worden in geval van niet-betaling.

Het samenwerkingsakkoord thuis- en dakloosheid wordt geactualiseerd om de dakloosheid aan te pakken in de steden en gemeenten van het land, door een ambitieuze verhoging van het aantal trajecten volgens het housing-first principe.

Er zal onderzocht worden of de bestaande sociale en fiscale regelgeving nog aangepast is aan de moderne samenlevingsvormen (nieuwe vormen van cohousing en solidariteit zoals kangoeroewonen) en/of zorgformules en aan de keuzes van eenieder.

Een kwaliteitsvolle tewerkstelling is de beste manier om armoede te bestrijden. De regering zal de financiële prikkels voor OCMW's om leefloongerechtigden duurzaam te activeren, evalueren en desgevallend bijsturen. Hierbij wordt rekening gehouden met invloedrijke factoren zoals het regionale activeringsbeleid en het competentieniveau van leefloongerechtigden.

➤ Toegang tot rechten

Inzake prostitutie blijft de bestrijding van seksuele uitbuiting prioritair.

Er zal in overleg met de actoren in het veld nagedacht worden over een verbetering van de levens- en werkomstandigheden van de sekswerkers.

1.7. Ethische dossiers

De partijen die deel uitmaken van de regering engageren zich ertoe om inzake ethische aangelegenheden een consensus onder elkaar te bekomen, met wederzijds respect voor elkaars standpunten, alvorens wetgevende initiatieven te nemen rond deze materies.

Wat de parlementaire behandeling van de hangende wetsvoorstellen over abortus in de Kamer betreft, is het aangewezen om dit verder te bestuderen binnen de commissie Justitie van de Kamer, en nadat een onafhankelijk multidisciplinair wetenschappelijk comité (aangeduid door de partijen die deel uitmaken van de regering) een studie en evaluatie maakt van praktijk en wetgeving, verder constructief te werken teneinde een consensus te bereiken tussen de partijen die deel uitmaken van de regering en in afwachting niet tot stemming over te gaan.

Meer in het algemeen engageren de partijen er zich toe om voor ethische thema's een multidisciplinair team van experts de opdracht te geven om de wetgeving wetenschappelijk te evalueren en te toetsen aan de praktijk, de lacunes in de wetgeving te inventariseren en voorstellen tot aanpassing uit te werken vooraleer in consensus wetgevende initiatieven te nemen.

De coronacrisis heeft duidelijk gemaakt dat met de ontwikkeling van wetenschap en technologie ook het aantal ethische vraagstukken dat op ons afkomt, toeneemt. België moet een kenniseconomie met hoge ethische standaarden worden waarin wetenschappelijke vrijheid en fundamentele burgerrechten elkaar niet in de weg zitten maar elkaar net versterken. Daarom zal de regering bekijken hoe we tot nieuwe ethische evenwichten kunnen komen in belangrijke domeinen zoals privacy, bio-ethiek, robotica en artificiële intelligentie.

2 Een welvarend land

2.1. Relance en transitie

2.1.1. Tijdelijke ondersteunende maatregelen

Veel sectoren zijn rechtstreeks getroffen door de coronacrisis en sommige zijn nog steeds aanzienlijk getroffen.

In functie van de evolutie van de pandemie, zal de regering geval per geval de opportuniteit beoordelen van de verlenging of wijziging van bepaalde tijdelijke steunmaatregelen die tijdens de coronacrisis genomen werden.

Met de verdere uitrol van het exitscenario en het hernemen van de economische en maatschappelijke activiteiten wordt het tijd om de steunmaatregelen af te bouwen en te vervangen door een sociaal-economisch relanceplan dat in samenwerking en overleg met de deelstaten wordt opgemaakt.

De regering sluit elke toegang tot steun- en relancemaatregelen uit voor ondernemingen die actief zijn in belastingparadijzen zonder een rechtmatige financiële of economische behoefte te kunnen bewijzen (cfr. wetsontwerpen Corona I, II en III).

2.1.2. Interfederaal relance- en transitieplan

Dit plan moet ons land een electroschok geven, onze economie versterken, ons land voorbereiden op de toekomst, het concurrentievermogen en onze strategische sectoren ondersteunen. We hebben immers een dynamische en welvarende economie nodig. Dit biedt een basis voor welvaart. In de eerste plaats via het creëren van tewerkstelling. Het hebben van een kwaliteitsvolle job is de beste sociale bescherming tegen armoede en bestaanszekerheid. Daarnaast draagt al wie sociale bijdragen en belastingen betaalt mee bij aan onze sterke sociale zekerheid en aan de samenleving.

Dit plan zal eveneens tot doel hebben om de transitie naar een duurzame en veerkrachtige economie te maken.

Het relance- en transitieplan heeft een aantal kortetermijndoelstellingen maar biedt ook een kader voor de langere termijn. Ons land heeft nood aan een investeringsplan dat duidelijk en stabiel is doorheen de tijd.

In 2020 en 2021 is het cruciaal dat de solvabiliteit en liquiditeit van de bedrijven verder wordt versterkt. Zo zullen ze de mogelijkheid hebben om voor de belastbare tijdperken die verbonden zijn aan de aanslagjaren 2022, 2023 en 2024 een deel van hun winst vrij te stellen door deze winst te boeken op een vrijgestelde wederopbouwreserve, waarbij de voorwaarden van huidig ingediende wet worden geïntegreerd.

De Wederopbouwreserve heeft als doel de door de coronacrisis aangetaste solvabiliteit van onze ondernemingen te versterken. De maatregel laat aan vennootschappen toe om gedurende drie belastbare tijdperken een

“wederopbouwreserve” aan te leggen op het einde van het boekjaar met betrekking tot de aanslagjaren 2022, 2023 of 2024.

Deze wederopbouwreserve laat zo toe om toekomstige winsten fiscaal voordelig in de vennootschap te houden, op voorwaarde dat het eigen vermogen en het tewerkstellingspeil worden behouden.

Deze maatregel kent dus een belangrijk stimulerend effect op het herstel van de solvabiliteit omdat ze vennootschappen toelaat zo snel als mogelijk terug over een gelijkwaardig eigen vermogen te beschikken zoals dat het geval was voor het COVID-19 tijdperk.

Belangrijke voorwaarden zijn:

- ↘ Een tewerkstellingsvoorwaarde: er is een directe link met het personeelsbestand en dus de tewerkstelling, waardoor de maatregel onrechtstreeks ook de tewerkstelling stimuleert en minstens op peil houdt. Zo zal, indien de loonmassa van het bedrijf teveel zou dalen, er proportioneel geknibbeld worden aan het verleende fiscale voordeel;
- ↘ Vennootschappen die rechtstreekse deelnemingen aanhouden in belastingparadijzen of die betalingen verrichten die niet economisch of financieel verantwoord kunnen worden, worden uitgesloten;
- ↘ De Wederopbouwreserve is belastbaar op het moment dat er een kapitaalsvermindering, dividenduitkering of liquidatie gebeurt. Op die manier voorziet de maatregel in een evenwicht tussen fiscale steun enerzijds en rechtvaardigheid anderzijds.

Investerings zijn noodzakelijk om onze economie een boost te geven te midden van een economische crisis, maar zijn ook noodzakelijk om de productiviteit op te trekken. Het niveau van de bruto publieke investeringen in ons land ligt in 2019 bij 2,6%. Dit is relatief laag in vergelijking met het gemiddelde binnen de Europese Unie dat rond 3% ligt.

Het is de verantwoordelijkheid van alle beleidsniveaus om op dit moment binnen hun bevoegdheden al het mogelijke te doen om deze ratio op te trekken. We streven naar een publieke investeringsratio van 4% tegen 2030, waarbij alvast de federale overheid zijn deel zal doen, rekening houdend met zijn huidig aandeel binnen de publieke investeringen. Daarbij pogen we zoveel mogelijk geplande investeringen naar voren te trekken. Dit maakt een belangrijk deel uit van het relance- en transitieplan.

De publieke investeringen worden ingepast in het Europese kader. Er wordt maximaal teruggevallen op externe financiering.

Een toename van de overheidsinvesteringen is een belangrijk instrument om de economie terug aan te zwengelen. Voor die investeringen moet immers materiaal worden aangekocht en arbeid ingezet. Dat leidt dan weer tot een verhoging van de economische activiteit en tot behoud van inkomens, wat op zijn beurt de vraag versterkt. De economische activiteit zal dan ook groter zijn dan het bedrag van de aanvankelijke investering. Deze bijkomende economische ontwikkeling wordt vaak aangeduid met de term “multiplicatoreffect”. Op die manier ontstaat er dus een positieve spiraal tussen groei, investeringen en jobcreatie.

Bovendien kunnen deze investeringen (indien goed gekozen) op langere termijn ook het groeipotentieel van onze economie aanzienlijk versterken. Dit laat wellicht ook toe om bepaalde essentiële activiteiten opnieuw lokaal te organiseren. Een betere infrastructuur zorgt er immers voor dat de welvaart duurzaam kan groeien en tegelijk het welzijn van de werkenden kan verbeteren. Een dergelijk investeringsbeleid zal bedrijven ook toelaten meer te exporteren, meer te produceren en uiteindelijk ook van hun kant (nog) meer te investeren in ons land. Daarbij kan het zowel gaan om uitbreidingsinvesteringen als om investeringen in productinnovatie of in de modernisering van het productieapparaat. Dit voedt dan weer de technologische vooruitgang en biedt nieuwe kansen voor groei en werkgelegenheid. Op haar beurt verbetert dit de koopkracht van de werknemers en garandeert het de financiering van de sociale zekerheid.

Ten slotte zullen deze publieke investeringen essentieel zijn voor het bereiken van de Europese doelstellingen in het kader van de Green Deal en voor de omslag van een lineaire naar een circulaire economie.

Er moet dus een interfederaal investeringsplan worden opgesteld om dit te concretiseren en onze instrumenten te moderniseren zodat ons land competitief en welvarend blijft. Dit zal gebeuren in samenwerking met de plannen van de deelstaten en in overleg met de lokale autoriteiten.

Het investeringsplan zal zich inpassen in de continuïteit van de verschillende domeinen, die eerder ook gedefinieerd zijn in het Nationaal Pact voor de strategische investeringen, vooral wat betreft:

- ↘ Digitalisering en innovatie van de gezondheidszorg;
- ↘ Energietransitie;
- ↘ Verbetering van onze infrastructuur en mobiliteit;
- ↘ Onderwijs en academisch onderzoek;
- ↘ De digitale agenda (incl. digitaliseren van overheidsdiensten); met strikte inachtneming van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, het delen van openbare gegevens ten behoeve van burgers en waarde creërende bedrijven (kmo's, start-ups, enz.), onder toezicht van de autoriteiten.
- ↘ Cyber security.

De bevoegdheidsverdeling tussen de federale overheid en de deelstaten zal daarbij volledig worden gerespecteerd.

Daarbij zal bijzondere aandacht gaan naar de domeinen die relevant zijn in het kader van de ontwikkeling van de European Green Deal en Next Generation. Dit zal de investeringen om de energietransitie te ondersteunen aanzienlijk doen stijgen, conform de aanbevelingen van de Europese Commissie.

Inzake digitalisatie: versterking van het digitaal actieplan Digital Belgium en investeringen die de 'digital competitiveness' van België versterken:

- ↘ Verbetering van de digitale dienstverlening door de federale overheid, in het bijzonder mHealth, eHealth en eJustice;
- ↘ Versterking van het tech ecosysteem, met bijzondere aandacht voor nichesectoren waar België voorop loopt;

- ↘ Verbeteren van digitale vaardigheden, met het oog op het dichten van de digitale kloof;
- ↘ Ontwikkeling van een federale datastrategie, voor het inzetten van big data (geen individuele data) voor publieke doeleinden zoals bevorderen van gezondheid of verbeteren van mobiliteit.

Inzake energie zullen de investeringen vooral worden toegespitst op:

- ↘ Het energiezuinig maken van overheidsgebouwen;
- ↘ De ontwikkeling van grote infrastructuur voor elektrische flexibiliteit en een betere energieopslag;
- ↘ De gasnetwerken en de elektriciteitsnetwerken (Fluxys en Elia), en in het bijzonder de interconnecties met de buurlanden en de productie van groene waterstof voor industrieën en vrachtvervoer waarvoor elektrificatie niet mogelijk is;
- ↘ In samenwerking met de gewesten en met respect voor elkaars bevoegdheden kunnen investeringen worden toegespitst op:
  - ↘ Het energiezuinig maken van particuliere woningen;
  - ↘ De ontwikkeling van het gebruik van accu's en batterijen;
  - ↘ De ontwikkeling van herbruikbare energiebronnen.

Inzake mobiliteit zullen de investeringen op federaal niveau voornamelijk worden toegespitst op:

- ↘ De ontwikkeling van het spoorwegnet en van het spooraanbod, en het verbeteren van de stiptheid;
- ↘ De verbetering van de verbindingen met de buitenlandse spoornetwerken;
- ↘ De oprichting van multimodale platformen en de ontwikkeling van fietssnelwegen en slimme mobiliteitsoplossingen, dat alles in samenwerking met de deelstaten;
- ↘ De verbetering van de toegankelijkheid van de industrie-, haven- en bedrijvzones, in samenwerking met de deelstaten;
- ↘ De versnelde implementatie van het GEN;
- ↘ De verbetering en intensifiëring van het goederenvervoer per spoor en, in samenwerking met de deelstaten, over de binnenwateren;
- ↘ Om het wetgevend proces te verbeteren en om bestuursgeschillen nog sneller te kunnen beslechten, worden de procedures bij de Raad van State geëvalueerd en desgevallend herbekeken om de doorlooptijd te verkorten en de rechtszekerheid te bevorderen.

Het relance- en institutieplan speelt dan ook volop in op de mogelijkheden die het EU Herstelfonds en de European Green Deal aan ons land bieden, en zorgt voor een correcte verdeling tussen de federale overheid, de deelstaten en de lokale autoriteiten. Het overleg wordt opgestart van zodra dit mogelijk is.

Om snel effect te sorteren, zal het herstel- en strategisch investeringsplan krachtadig moeten worden uitgevoerd, rekening houdend met de belangen van alle betrokken partijen. De regering zal daartoe een beleidscel oprichten, waarin vertegenwoordigers van alle deelstaten die bij de investeringen betrokken zijn, zetelen. In dit orgaan worden de leden van het kernkabinet eveneens vertegenwoordigd. Voor een effectieve en snelle uitvoering van investeringsprojecten zal de regering zich laten leiden door de conclusies van de werkgroep “vergunningen” (april 2018) die in het kader van het Nationaal Strategisch Investeringspact is opgericht (verbetering van de kwaliteit van de inhoud en de maatschappelijke ondersteuning van investeringsprojecten; stimulering van een actief en kwalitatief projectbeheer; gebruik van de techniek van het samenwerkingsakkoord om een grotere harmonisatie tussen regelgeving en besluitvorming te bevorderen; invoering van een effectieve en efficiënte gerechtelijke controle; rol van de beleidscel).

In het kader van de relance zal de overheid in hoge mate afhankelijk zijn van overheidsopdrachten. Deze moeten worden verbeterd, om ze voorbeeldig te maken (met name wat betreft hun sociale en milieuaspecten), transparant en vooral effectief, om de beroepen en vertragingen die ze kunnen veroorzaken te voorkomen. De wet op de overheidsopdrachten zal in deze geest worden geëvalueerd en aangepast.

Er zal ook via verschillende kanalen worden geïnvesteerd, onder meer via overheidsfinanciering (Europa, federaal en deelstaten), via de alternatieve financiële instrumenten om de private financiering zoals energieprestatiecontracten (EPC's) en Publiek-Private Samenwerking (PPS) aan te zwengelen, via de sturing van privékapitaal in de richting van de financiering van de energietransitie, via het rationeel gebruik van de fondsen voor infrastructuurinvesteringen en, indien mogelijk, via de mobilisatie van nucleaire voorzieningen in overleg met de producenten en met een strikt respect voor de beschikbaarheid van middelen met het oog op ontmanteling. Bovendien kan dankzij het plan aan de investeerders een langetermijnvisie worden aangereikt en kunnen er voor die lange periode administratieve- en rechtszekerheid en soms fiscale waarborgen worden geboden, na evaluatie van de verhouding tussen snelheid, kwaliteit, financieringskost en begrotingsaanrekenbaarheid.

De regering zal ook maatregelen nemen om private investeringen aan te zwengelen. Met het oog op het stimuleren van productieve investeringen zal de verhoogde investeringsaftrek worden verlengd met twee jaren. De huidige investeringscriteria worden geëvalueerd en desgevallend bijgesteld.

De Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij zal in het kader van een gedelegeerde opdracht het initiatief nemen om een transformatiefonds op te richten. Institutionele investeerders zoals verzekeraars en pensioenfondsen evenals private investeerders zullen uitgenodigd worden om tot het fonds toe te treden. Het fonds zal ook openstaan voor de regionale publieke investeringsmaatschappijen. De doelstelling is om cruciale ondernemingen te ondersteunen, hun solvabiliteit te versterken en hen te helpen heroriënteren in functie van de lange termijnuitdagingen waarmee we worden geconfronteerd zoals bv. de strijd tegen de klimaatverandering, de digitalisering, ... Het transformatiefonds zal bij de selectie van de investeringsdossiers worden bijgestaan door een onafhankelijk investeringscomité.

Vanuit het oogpunt van respect voor het principe van deugdelijk bestuur en een duidelijke scheiding tussen de rol van de Staat als aandeelhouder en die van regulator, zou het de regel moeten zijn dat alle participaties van de federale staat in eenzelfde vehikel worden gecentraliseerd, dat wil zeggen op de balans van de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij. Het zou in de toekomst om een grondbeginsel gaan waarop men eventueel enkele naar behoren gerechtvaardigde uitzonderingen zou kunnen voorzien. Dit opent meteen ook de mogelijkheid om een slagkrachtig instrument te hebben dat een significante rol kan spelen in de investeringen die de regering prioritair voor ogen heeft in deze legislatuur, met name digitalisatie, energietransitie, mobiliteit en gezondheid. Ook kan FPIM dan zijn taak uitvoeren in de verankering van voor het land strategische assets.

De organisatie en de leiding van het FPIM moet de versterking van diens missies reflecteren. Onder andere wordt in de schoot van FPIM de expertise rond de structurering van investeringen verder versterkt en opgebouwd.

De regering onderzoekt eveneens hoe de activering van het spaargeld in duurzame ecologische projecten, met een hoger rendement dan de spaarrekeningen, kan worden aangemoedigd. Denk bijvoorbeeld aan het systeem van de groene banken.

De regering sluit conventies af met de betrokken sectorfederaties om de komende bestuursperiode prioritair in te zetten op de strategische focus van het pact. Met de financiële sector (banken, vermogensbeheerders, leasingmaatschappijen...) wordt een conventie afgesloten om de financiering te bevorderen van de projecten die verband houden met de strategische focus. Samen met deze actoren organiseert de regering een investeringsconferentie om projecten en investeerders samen te brengen rond de doelstellingen van het investeringspact.

In het kader van sociaal woningbeleid zal het verlaagd btw-tarief van 6% voor de afbraak en de heropbouw van gebouwen worden uitgebreid tot heel het Belgisch grondgebied.

Er zal op korte termijn een draagvlak bij alle stakeholders gecreëerd worden voor de invoering van 5G en de uitrol van glasvezel. Daarbij zal rekening gehouden worden met de wetenschappelijke informatie ter zake (incl. gezondheidsaspecten), evenals de veiligheidsaspecten, de impact op het energieverbruik en de bevoegdheden van de deelstaten.

De regering stelt zichzelf als doel om elektronisch betalen fors uit te breiden. De consument moet steeds de mogelijkheid krijgen om cashloos te betalen. De plafonds voor contactloos betalen worden verder opgetrokken. In dat kader zullen de ondernemersorganisaties, de organisaties voor consumentenbescherming en de banken worden geconsulteerd.

Het is niet de bedoeling om betalingen met cash geld volledig af te schaffen, maar de regering wenst het aantal transacties dat cash betaald wordt, wel drastisch terug te brengen tegen het einde van de legislatuur.

De regering zal erover waken dat de inspanningen en hervormingen van de voorbije regeringen om de productiviteit van de Belgische economie te verbeteren, behouden blijven.

Teneinde een goed evenwicht te hebben tussen concurrentiekracht en koopkracht verzekert de regering een vergelijkbare ontwikkeling met de buurlanden. Om dit te bereiken wordt in de eerste plaats in overleg met de sociale partners met omzendbrieven gewerkt. De minister van werk zal dit in overleg en in samenspraak met de ministerraad doen.

Er wordt een bijkomende strategie ontwikkeld om de productiviteit op lange termijn te verbeteren. Daartoe zal onder andere:

- ↘ De (eerlijke) concurrentie tussen ondernemingen worden bevorderd;
- ↘ Een proactief beleid ter bescherming van de consument worden gevoerd;
- ↘ Een open datastrategie worden ontwikkeld bij de overheid;
- ↘ Een verdere digitalisering van de overheidsdiensten worden doorgevoerd;
- ↘ Een plan worden doorgevoerd om de administratieve lasten te verlagen: een gefocuste en efficiëntere overheid qua digitale dienstverlening, ontsluiting en ontwikkeling van e-governement toepassingen, snellere vergunningsprocedures, smart contracts, enz.;
- ↘ Een energienorm worden ingevoerd voor ondernemingen en consumenten.

De regering zorgt voor een globale strategie, in overleg met de regio's voor hun bevoegdheden, voor buitenlandse investeringen en voor exportsteun. In dit verband zal Credendo de bevoorrechte interface zijn.

Een orgaan, opgemaakt uit experts uit de academische wereld, uit het overheidsbeleid en uit de ondernemerswereld (die zowel de werknemers als de werkgevers vertegenwoordigen), gebaseerd in België of elders, is belast met het spijzen en evalueren van het relance- en transitieplan en, naar gelang het geval, aanbevelingen te maken.

2.2. Arbeidsmarkt en organisatie

2.2.1. Arbeidsmarkt

We beschermen de mensen en het sociaal weefsel. Door de bedrijven tegen de crisis te beschermen, worden ontslagen zoveel als mogelijk vermeden. Maatregelen zoals tijdelijke werkloosheid, overbruggingsrecht, bevroering van de degressiviteit van de werkloosheidsuitkeringen hebben de voorbije maanden de koopkracht van de werknemers en zelfstandigen beschermd.

Als alternatief voor een verdere verlenging van het corona-ouderschapsverlof wordt tijdelijke werkloosheid wegens overmacht, op basis van een specifiek quarantaine attest mogelijk gemaakt voor ouders van schoolgaande kinderen, kinderen in crèches en kinderen met een handicap in een voorziening, wanneer zij enkel thuis kunnen worden opgevangen omwille van COVID-19. Dit attest dient om deze ouders toegang te geven tot het stelsel van tijdelijke werkloosheid wegens COVID-19. Het reglementair kader wordt aangepast om ervoor te zorgen dat deze vorm van tijdelijke werkloosheid voor de betrokken ouders ingang kan vinden.

De regering ondersteunt de SURE-verordening waarbinnen de Unie aan een lidstaat die een ernstige economische verstoring ondervindt of dreigt te ondervinden als gevolg van de COVID-19 uitbraak financiële bijstand kan verlenen. Ze vraagt om deze bijstand aan te houden zolang de COVID-19 pandemie duurt.

De regering zal de socio-economische impact van de COVID-19 pandemie, evenals de ondersteuningsmaatregelen die genomen zijn, monitoren op het niveau van de werknemers, de bedrijven en de economie.

Daarbij wordt ook aandacht besteed aan het welzijn op het werk in de cruciale sectoren en de essentiële diensten. De werkomstandigheden in deze sectoren en diensten zullen geëvalueerd worden door de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het Werk.

Tegen 2030 is de doelstelling om een werkzaamheidsgraad van 80% te bereiken. Dit vereist dat ook wordt gewerkt op de inactiviteitsgraad, die momenteel 22,8 % bedraagt in de categorie van 25 tot 64 jaar

Hiertoe organiseert de federale regering jaarlijks een werkgelegenheidsconferentie om, samen met de deelstaten, de sociale partners en andere stakeholders, concrete actieplannen uit te werken en te evalueren.

De regering zal op structurele wijze met de deelstaten overleggen om in een geest van samenwerkingsfederalisme tot de nodige maatregelen te komen die het arbeidsmarktbeleid van de deelstaten kunnen flankeren en ondersteunen. Er wordt eveneens onderzocht hoe subregionale maatregelen oftewel ‘*place-based policies*’ kunnen worden uitgevoerd, met respect voor eenieders bevoegdheden, bijvoorbeeld inzake de fiscale behandeling van overuren of de invoering van ‘*territoires zéro chômeur de longue durée*’.

De regering hecht een groot belang aan het sociaal overleg en wenst daarom op een constructieve manier in dialoog te gaan met de sociale partners over de verschillende sociaal-economische thema's. De regering engageert zich ertoe om de sociale partners een redelijke termijn te geven om zelf tot een akkoord te komen, met respect voor het vooropgestelde budgettair kader en de politieke oriëntaties, en om deze akkoorden vervolgens te valoriseren.

De arbeidsmobiliteit naar sectoren waar er tekorten zijn, wordt bevorderd. Dit vereist om- en bijscholing, evenals heroriëntatie. In samenspraak met de sociale partners bekijkt de regering hoe artikel 39ter van de Arbeidsovereenkomstenwet kan worden hervormd en uitvoerbaar kan worden gemaakt. Het is de bedoeling om ontslagen werknemers te stimuleren via inzetbaarheidsmaatregelen.

Werkzoekenden moeten zo snel als mogelijk terug naar de arbeidsmarkt worden geleid. De arbeidsmobiliteit tussen de arbeidsmarktregio's moet daarbij worden bevorderd.

De regering zal, in overleg met de sociale partners en de deelstaten, inzetten op vorming en opleiding van werknemers doorheen hun loopbaan.

Om de werknemers zo goed mogelijk voor te bereiden op de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, zal er in overleg met de sociale partners en de deelstaten een “individuele opleidingsrekening” ingevoerd worden, die gedurende de volledige loopbaan gebruikt kan worden. Binnen het kader van de wet werkbaar

en wendbaar werk, is het de bedoeling er op interprofessioneel niveau voor te zorgen dat elke VTE gemiddeld recht heeft op vijf opleidingsdagen (of het aantal uren dat daarmee overeenstemt) per jaar. De ambitie is om voor het einde van de legislatuur voor elke werknemer tot een individueel recht op opleiding te komen. Bedrijven met minder dan 10 werknemers en bedrijven met minder dan 20 werknemers blijven mutatis mutandis onder de systemen van uitzonderingen of afwijkingen vallen.

De regering zal eveneens fiscale voordelen uitwerken voor bedrijven die hun werknemers meer opleidingsuren toekennen dan wat reglementair is bepaald, waarbij buitenkansseffecten zoveel mogelijk vermeden moet worden. De bedoeling is om die bedrijven te ondersteunen die nu onvoldoende opleidingen aanbieden.

De werkzaamheidsgraad en de activiteitsgraad kunnen maar substantieel stijgen als we ook vooruitgang boeken bij de kwetsbare groepen. Heel wat mensen willen werken maar ervaren daarin obstakels.

Mensen die inactief zijn op de arbeidsmarkt worden aangemoedigd en geholpen om de stap naar werk te zetten. Het gaat in het bijzonder over mensen met een leefloon, langdurig zieken en mensen met een handicap. Ook drempels voor werkgelegenheid en om (meer) te werken, worden weggenomen. We versterken hierover het overleg en de samenwerking met de deelstaten (onder andere IMC, Nationale Hoge Raad Personen met een Handicap).

Zowel binnen de werkloosheidsverzekering als binnen het leefloon, wordt de cumulregeling geoptimaliseerd opdat meer werken meer lonend wordt.

De regeling “springplank naar zelfstandige” wordt geëvalueerd en verbeterd.

Voor mensen met een handicap is de leidraad in het beleid het Verdrag van de VN inzake de rechten van personen met een handicap.

Ook voor mensen met een handicap worden de financiële drempels om (deeltijds) te kunnen werken weggewerkt. De regering zal voor deze doelgroep een systeem van vrijwillige werkhervatting uitwerken dat geïnspireerd is op dat van de arbeidsongeschiktheidsverzekering met aandacht voor de specificiteit van de doelgroep.

We ondersteunen ook ondernemerschap bij personen met een handicap en zorgen ervoor dat zij gemakkelijker een zelfstandige activiteit kunnen opstarten. We doen dit onder andere door specifiek voor deze groep de financiële drempels te verlagen om toe te treden tot het sociaal statuut voor de zelfstandigen.

We gaan uit van een positieve benadering, waarbij we kijken naar wat mensen kunnen en willen zo iedereen alle kansen geven om te participeren aan de maatschappij.

De re-integratie van langdurig zieken op het werk en de arbeidsmarkt wordt verder versterkt, in overleg met de sociale partners. Daarom zullen o.a. de aanbevelingen in het unaniem advies (nummer 2099) van de NAR van september 2018 worden uitgevoerd.

De organisatie en het beheer van de re-integratietrajecten zal geëvalueerd worden. De procedures worden vereenvoudigd en gestroomlijnd zodat meer werknemers (sneller) een re-integratietraject kunnen starten en succesvol

beëindigen. Dit traject gaat uit van een multidisciplinaire aanpak waarbij de arbeidsbemiddelingsdiensten tijdig betrokken worden.

Zowel ondernemingen als werknemers moeten met raad en daad worden bijgestaan om de re-integratietrajecten op te starten en tot een succesvol einde te brengen. Hiervoor kunnen bijvoorbeeld *disability managers* worden ingezet. Het multidisciplinair karakter van de begeleiding wordt daarbij bewaakt.

We starten een reflectie om dezelfde filosofie met begeleiding op maat toe te passen op andere doelgroepen zoals ambtenaren en zelfstandigen, in overleg met de betrokken sociale partners.

We willen de blijvende instroom in (langdurige) arbeidsongeschiktheid voorkomen door werkgevers en werknemers te ondersteunen bij meer werkbaar werk, in overleg met de sociale partners.

De responsabilisering van alle betrokken actoren, d.w.z. werkgevers, werknemers en artsen (huisarts, arbeidsarts, adviserend arts) is hierbij van groot belang, zowel op vlak van preventie als op vlak van re-integratie. Wanneer de organisatie en het beheer van de re-integratietrajecten op punt is gezet, incl. de nodige ondersteuning, worden in dat kader ook financiële prikkels onderzocht.

De strijd voor diversiteit en tegen alle vormen van discriminatie krijgt bijzondere aandacht. De regering voert de academische monitoring van diversiteit en discriminatie op sectorniveau in.

Daarnaast wordt de toepassing van de bestaande discriminatietoetsen verbeterd.

De sociale inspectie moet discriminatietoetsen kunnen uitvoeren op basis van ofwel een onderbouwde klacht, ofwel datamining ofwel een objectieve aanwijzing. Het schriftelijk en voorafgaand akkoord van de arbeidsauditeur of procureur des konings blijft behouden. Er mag tegelijk nooit sprake zijn van uitlokking.

De regering zal maatregelen nemen om werkgevers bewust te maken van het belang van non-discriminatie tijdens de hele loopbaan, van de aanwerving tot het einde van de loopbaan.

Er wordt bijzondere aandacht besteed aan de activiteits- en werkzaamheidsgraad van de oudere werknemers.

Teneinde de effectieve loopbaanduur van de werknemers op te trekken, zullen er maatregelen worden genomen inzake eindloopbaanregeling. Dat kan o.a. worden gerealiseerd via het deeltijdse pensioen, de zachte landingsbanen, de vorming en heroriëntatie doorheen de loopbaan, en door de overdracht van knowhow tussen generaties van werknemers te bevorderen.

De Centrale Raad voor het Bedrijfsleven zal op korte termijn een studie afleveren over het verband tussen loon en anciënniteit. De regering vraagt aan de (sectorale) sociale partners om op deze basis een debat over het verloningspakket op te starten.

We besteden ook specifieke aandacht aan (alleenstaande) ouders. We onderzoeken, binnen de federale bevoegdheden, welke financiële en andere drempels we kunnen wegnemen, zodat het voor hen gemakkelijker wordt om werk en gezin te combineren.

De regering start een overleg op met de sociale partners over de vereenvoudiging, harmonisering en optimalisering van de verschillende verlofstelsels, met specifieke aandacht voor de motieven zorg en combinatie van werk en gezin.

De verschillende contractvormen op onze arbeidsmarkt worden geëvalueerd. Daarbij wordt zowel hun plaats binnen het socio-economisch weefsel bekeken als de impact op het inkomen en de werkzekerheid.

Om tegemoet te komen aan de behoeften van de arbeidsmarkt zal de nieuwe regelgeving betreffende de ‘unieke’ verblijfsvergunning in overleg met de gewesten en de sociale partners worden aangepast. Een elektronisch platform wordt ontwikkeld zodat aanvragen kunnen worden opgevolgd en *shopping* wordt tegengegaan.

2.2.2. Arbeidsorganisatie

De regering zal werknemers en werkgevers alle kansen bieden om het nieuwe werken en alle opportuniteiten die er aan verbonden zijn, volop te omarmen. In het werken van de toekomst is niet alleen het financiële belangrijk, maar spelen ook talloze andere aspecten een rol. We veranderen vaker van job en we combineren vaak verschillende activiteiten. Levenslang leren oftewel het continu updaten van kennis en vaardigheden is dan ook ontzettend belangrijk. Maar ook het aspect tijd is cruciaal. Zo zijn heel wat mensen op zoek naar een beter evenwicht tussen werk en andere tijdsbestedingen. Thuis- en telewerk, maar ook andere vormen van flexibiliteit ten voordele van de werknemer, spelen daarbij een belangrijke rol. En ook de mate van autonomie en zelfsturing die werknemers aan de dag kunnen leggen, is een belangrijke factor voor hun welzijn, voor de voldoening die ze halen uit werk.

De strijd tegen stress en burn-out blijft belangrijk en wordt verder gevoerd, in samenwerking met de sociale partners. De ervaring die werd opgebouwd bij de recente (pilot)projecten door de Nationale Arbeidsraad wordt daarbij meegenomen.

De coronacrisis heeft tijdelijk tot een massaal gebruik van thuiswerk geleid, waardoor de arbeidstijd in veel gevallen ook volledig anders werd georganiseerd. Bij werkgevers en werknemers leeft een sterke vraag om deze manier van werken verder te kunnen zetten. Dit moet werknemers ook in staat stellen werk en privéleven beter te combineren. In dat opzicht zal de regering in samenwerking met de sociale partners een interprofessioneel kader uitwerken dat toelaat meer flexibiliteit af te spreken terwijl de bescherming van de werknemers wordt gewaarborgd.

In overleg met de sociale partners, mede op basis van de ervaringen opgedaan tijdens de recente periode, zal onderzocht worden of bijkomende maatregelen kunnen worden genomen om het maatschappelijk en economisch potentieel van telewerken te realiseren.

De regering stelt, in overleg met de sociale partners, de voorwaarden vast waarbinnen afwijkingen op de standaard arbeidsduur en arbeidstijd kunnen worden ingevoerd voor ondernemingen met een syndicale delegatie of die sociale verkiezingen organiseren en dit met respect voor de wetgeving betreffende arbeidstijd.

De regering onderzoekt welke redenen aan de basis liggen voor de beperkte aanwezigheid in ons land van o.a. verdeelcentra in het kader van e-commerce. Daarbij gaat zij, in overleg met de sociale partners, na of en in welke mate een wijziging van de reglementering rond avond- en nachtarbeid aan een oplossing kan bijdragen.

Het welzijn op het werk en de combinatie van privé- en beroepsleven moeten verder worden verbeterd, in overleg met de sociale partners. Het beperken van verplaatsingen en het verkorten van de woon-werktrajecten maken daar ook deel van uit.

Het systeem van de huidige RSZ-bijdragevermindering voor de collectieve arbeidsduurvermindering – dat weinig gebruikt wordt – wordt geëvalueerd en desgevallend aangepast.

De regering roept de sociale partners op om op het niveau van de sectoren of ondernemingen het loopbaansparen voor iedere werknemer toegankelijk te maken. In het kader van dat overleg kunnen zij aan de regering voorstellen om andere elementen dan deze opgenomen in de wet werkbaar en wendbaar werk, toe te voegen.

De regering zal het systeem van de werkgeversgroepering in overleg met de sociale partners evalueren en – indien nodig – verbeteren.

De regering zal het concept van een “entreprise libérée” samen met de sociale partners onderzoeken.

De regering spoort werkgevers en werknemers aan om langere perioden van tijdelijke werkloosheid aan te wenden om opleiding te volgen. Met de deelstaten wordt overlegd om een opleidingsaanbod te organiseren voor werknemers van wie de tijdelijke werkloosheid een langere of meer structurele duur heeft.

De regering onderzoekt samen met de sociale partners hoe werknemers die op structurele tijdelijke werkloosheid komen, tijdelijk tewerkgesteld kunnen worden bij een andere werkgever, met de mogelijkheid om terug te keren zodra de activiteit zich herstelt. Het kader dat daarvoor wordt uitgewerkt, moet misbruiken die samenhangen met terbeschikkingstelling voorkomen.

De regering zal met de sociale partners het ‘Kaderakkoord van de Europese sociale partners over de digitalisering’ van 22 juni 2020, waarin ook de mogelijkheid tot deconnecteren wordt besproken, uitrollen.

Uitzendarbeid heeft zijn verdienste bij het snel en vlot invullen van tijdelijke behoeften aan personeel en als opstap naar vast werk. De regering wil wel vermijden dat uitzendkrachten gedurende lange periodes afhankelijk zijn van opeenvolgende dagcontracten (bij eenzelfde gebruiker). Het oneigenlijk en overmatig gebruik daarvan zal bestreden worden, in overleg met de interprofessionele en sectorale sociale partners.

De regering vraagt aan FEDRIS om bij de bepaling van de lijsten van beroepsziekten rekening te houden met genderspecten.

We voeren in overleg met de betrokken sectoren een nieuwe regeling inzake verenigingswerk in, die in werking zal treden op 1 januari 2021. We houden hierbij rekening met de opmerkingen gemaakt door het Grondwettelijk Hof in haar arrest van 23 april 2020.

2.3. Ondernemerschap

Onze ondernemers en ondernemingen vormen samen met hun werknemers de ruggengraat van onze economie. Ze zijn de drijvende kracht achter de waardecreatie en hebben vaak een groot groeipotentieel. Zij moeten dan ook worden ondersteund via de zes volgende pijlers.

➤ Pijler 1 | Competitiviteit, fiscaliteit en strijd tegen sociale dumping.

De vrijstelling van werkgeversbijdragen voor de aanwerving van de eerste werknemer zal worden verlengd na 2020. In de loop van het jaar 2021 zal in samenspraak met de sociale partners een evaluatie van het stelsel plaatsvinden dat kan uitmonden in een aanpassing. De bedoeling is om non-take up te vermijden door het stelsel te vereenvoudigen en te automatiseren, maar eveneens excessief gebruik en misbruik tegen te gaan.

Er komen maatregelen inzake de toegang tot (de bescherming van) intellectuele eigendom en inzake de strijd tegen namaak. De (bestaande) reprografieregeling wordt bijgestuurd naar verhoogde billijkheid en doelmatigheid.

Overheidsopdrachten worden zo toegankelijk mogelijk gemaakt voor kmo's, o.a. door de opname van ethische, sociale en milieuclausules, maar ook door het bewustzijn bij de aanbesteders te vergroten en de administratieve lasten die ermee gepaard gaan te verminderen.

Er worden maatregelen genomen om een gelijk speelveld te creëren tussen binnen- en buitenlandse ondernemingen met gelijke controles en handhaving van de Belgische wetgeving (bv. m.b.t. e-commerce).

Onderzoek en innovatie zijn van cruciaal belang om het groeipotentieel van onze economie op te krikken en om onze economie constant te vernieuwen, alleen zo kunnen we een antwoord bieden op de uitdagingen waarmee we worden geconfronteerd zoals de strijd tegen de klimaatverandering, de digitalisering, de globalisering, ... De regering zal dan ook een stimulerend beleid op het vlak van onderzoek, ontwikkeling en innovatie blijven voeren, en in voorkomend geval zal er overleg gepleegd worden met de bevoegde regio's. Hierbij wordt er ook bijzondere aandacht besteed aan het doorgroeien van bedrijven van kleinere naar grotere bedrijven. De regering zal erover waken dat kmo's en grote bedrijven niet tegen elkaar worden opgezet. Een performante economie heeft immers beide nodig en beide versterken elkaar.

De regering zal ook, in overleg met de deelstaten en de interprofessionele en sectorale organisaties, een platform bieden voor de succesverhalen van de Belgische economie.

➤ **Pijler 2** | Verbetering van het sociaal statuut en ondersteuning van het ondernemerschap

Het sociaal statuut van de zelfstandigen zal verder worden verbeterd. Daartoe zal de correctiecoëfficiënt in de pensioenberekening van de zelfstandigen worden weggewerkt voor toekomstige loopbaanjaren om zo tot een regeling te komen die identiek is voor werknemers en zelfstandigen. De regering zal tevens kijken hoe meer solidariteit tussen zelfstandigen kan ingevoerd worden in de financiering van het stelsel.

De evaluatie van (de hervorming van) de financiering van de sociale zekerheid moet ook binnen het sociaal statuut worden gevoerd.

Er zal bijzondere aandacht uitgaan naar de personen die structureel actief zijn in de platformeconomie, teneinde hen goede werkomstandigheden en een betere sociale bescherming te bieden. Schijnzelfstandigheid en schijnwerknemerschap moeten worden bestreden. Daartoe zal, in samenwerking met de sociale partners en de betrokken sectoren, de wet op de aard van de arbeidsrelaties worden geëvalueerd en indien nodig aangepast.

➤ **Pijler 3** | Bescherming tegen betalingsachterstand

Er zullen maatregelen worden genomen om betalingsachterstand tegen te gaan. In dit kader zal de recente wetsaanpassing met betrekking tot de wettelijke betalingstermijnen worden geëvalueerd en, indien nodig, de termijnen aangescherpt.

Wat de overheden betreft, worden maatregelen getroffen om ervoor te zorgen dat tijdig betaald wordt.

➤ **Pijler 4** | Administratieve vereenvoudiging

Er zullen maatregelen worden genomen om de administratieve lasten zoveel als mogelijk te vereenvoudigen, meer bepaald de invoering van een recht om fouten te maken, de opening van één enkel federaal loket en de sensibilisering van personeel van de administratie, zodat deze kan worden omgevormd tot een bedrijfsvriendelijke administratie die ten dienste staat van onze ondernemingen en onze economische ontwikkeling.

Om de administratieve lastenverlaging effectief door te voeren, wordt de regelgevingsimpactanalyse (RIA) ernstig en correct toegepast. Het is een doelstelling om elke bijkomende administratieve last met administratieve vereenvoudiging te compenseren.

De e-Box zal verder worden uitgebouwd en kenbaar worden gemaakt bij de bevolking.

Er komt tegen midden 2021 een nieuw Kafka-plan met een ambitieuze vereenvoudiging voor burgers, bedrijven en het middenveld. We houden ten volle rekening met de Europese Verordening Single Digital Gateway waarbij een online centraal punt wordt ingesteld van waaruit Europese burgers en bedrijven alle relevante informatie, procedures en diensten kunnen vinden die zij nodig hebben om van de EU interne markt gebruik te maken. Dezelfde mogelijkheden zullen uiteraard ook ter beschikking gesteld worden van alle

Belgische burgers en bedrijven. Voor bedrijven vereenvoudigen we minstens volgende procedures:

- ↘ De ganse procedure voor de opstart en het beheer van een onderneming wordt vereenvoudigd aan de hand van unieke elektronische initiatieformulieren met de Kruispuntbank Ondernemingen (KBO) als centrale authentieke bron. Estland is hier het gidsland, waar de opstart en het beheer van een onderneming volledig digitaal kan. Deze unieke formulieren zullen door alle bevoegde diensten verplicht moeten aanvaard worden, de er in vervatte gegevens mogen in toepassing van het *only once*-principe niet meer opnieuw opgevraagd worden;
- ↘ De lastenverlagingen voor tewerkstelling van bepaalde werknemers zullen automatisch toegekend worden, met zo min mogelijk administratieve verplichtingen voor de werkgever;
- ↘ In de bouwsector maken we werk van een elektronische werfmap.

Voor burgers bouwen we verder op de afgelegde weg:

- ↘ We vereenvoudigen de procedure van het verlengen van een rijbewijs;
- ↘ De boorddocumenten van voertuigen worden digitaal ontsloten;
- ↘ Burgers krijgen een elektronisch toegangsrecht tot alle gegevens en documenten die de federale overheid over hen beheert.

De regering neemt als de doelstelling om de administratieve lasten te doen laten dalen met 30%. Het wettelijk vastgelegde *Only Once*-principe en het "*Think Small First*"-principe uit de Europese Small Business Act, blijven hierbij belangrijke toetsstenen. De publieke dienstverlening moet voor iedereen toegankelijk blijven, ook voor de burgers met weinig digitale vaardigheden.

➤ Pijler 5 | Internationalisering van kmo's

Een efficiënte en performante Douane kan een economische hefboom zijn met gunstige financiële gevolgen via de invoerrechten. De regering is van oordeel dat de Douane een heel belangrijke en cruciale schakel vormt in het logistiek en economisch gebeuren. Er moet over worden gewaakt dat via een verdere modernisering van de wetgeving in overleg met de betrokken economische actoren inzake douane en accijnzen en een doeltreffender optreden van de douane op het terrein, de slagkracht van onze bedrijven verhoogt, de export toeneemt, onze havens hun logistieke troeven kunnen blijven uitoefenen en de daaraan verbonden tewerkstelling wordt gegarandeerd.

Ondernemingen moeten bij de komende Brexit optimaal ondersteund worden in hun internationale activiteiten, en douanecontroles mogen zo weinig mogelijk impact hebben op de handel met het Verenigd Koninkrijk.

Er wordt onderzocht of het systeem van de ontworpen zones kan worden aangepast en/of verlengd.

Het sanctiemechanisme en beleid inzake douane en accijnzen wordt geëvalueerd en hervormd in overleg met de stakeholders.

De kostprijs van exportdocumenten en legalisaties van handelsdocumenten moet verlagen.

De federale en de regionale economische diplomatie moeten beter op elkaar afgestemd worden en in een sfeer van collegialiteit ten dienste staan van de ondernemingen.

➤ Pijler 6 | Sectorale maatregelen

In overleg met de sectoren worden maatregelen genomen om een gunstig ondernemersklimaat te scheppen, zoals de bestrijding van winkeldiefstal, de ondersteuning van ambachtsslieden, enz.

De regering zal het vrouwelijk ondernemerschap blijven aanmoedigen.

Er worden eveneens sensibiliserings- en ondersteunende maatregelen genomen om het ondernemerschap bij burgers met een migratieachtergrond aan te moedigen.

De regering zal in overleg met de sector en de sociale partners bekijken hoe het sociaal statuut voor de artiesten verder hervormd kan worden. De overheid formuleert precieze, objectieve en eerlijke voorstellen voor bestaande en opkomende kunstenaars, die alle stadia van het creatieve werk versterken, van repetitie tot performance, publicatie en verkoop.

De regering zet de EU-richtlijn deloyale concurrentie om met het oog op de bescherming van ondernemers en kmo's.

De regering zal in overleg met het prijzenobservatorium de prijsevoluties van de sector onderzoeken en de transparantie in de agri-foodketens verbeteren.

De regering zal de mogelijkheid onderzoeken om een "wet ter bescherming van de landbouwprijzen" aan te nemen.

De regering zal haar steun voor het coöperatieve model, dat zojuist volledig is opgenomen in het nieuwe Wetboek van vennootschappen en verenigingen, versterken.

De regering evalueert het sui generis statuut van de onthaalouders.

2.4. Overheidsbedrijven

De regering zal erop toezien dat bij overheidsbedrijven de vooropgestelde competitiviteit en voorbeeldfunctie met elkaar verzoend kunnen worden. In dit kader, hebben autonome overheidsbedrijven een voorbeeldfunctie, onder andere op het vlak van sociale dialoog met personeel, permanente opleiding, duurzaamheid, diversiteit, beheer van transformatieplannen, en corporate governance. Overheidsbedrijven bepalen mee de concurrentiepositie van ons land. Ze zijn performant, innovatief, laagdrempelig en stellen de klant centraal. Ze hebben bijzondere aandacht voor het creëren van duurzame tewerkstelling en kennisopbouw in ons land.

In deze context zal de regering de nodige maatregelen treffen om aan de uitdagingen en doelstellingen van deze ondernemingen tegemoet te komen in het licht van de Europese regelgeving die tegen 2024 van kracht wordt. De federale regering zal de nodige maatregelen nemen om te voorzien in hun essentiële opdracht van openbare dienst. De regering zal voor deze ondernemingen de strategie en de komende uitdagingen onderzoeken om

hen in staat te stellen hun relevantie te behouden binnen de opdrachten waarvoor zij vandaag instaan.

Openbare taken en minimumeisen van overheidsbedrijven worden gedetailleerd gemeten en vastgelegd in wetgeving en sanctioneerbare beheerscontracten. De bevoegde overheidsinstanties beschikken over de nodige opvolgingscapaciteit. In sectoren met weinig concurrentie wordt de bescherming van de consument en kmo's versterkt.

Proximus is een belangrijke speler in de ontwikkeling van de telecommunicatie en de digitale omgeving. Daarom zal het een grote rol spelen bij de ontwikkeling van het glasvezelnetwerk met het oog op een snellere en efficiëntere uitrol en om tegemoet te komen aan de behoeften van gezinnen en ondernemingen. Om Proximus in staat te stellen deze uitdaging aan te gaan, zal de regering waarborgen dat Proximus kan blijven instaan voor een duurzame economische ontwikkeling, voor innovatie en voor een verantwoordelijk en inclusief personeelsbeleid dat zich toespitst op de competentie-ontwikkeling van alle medewerkers en stakeholders.

Wat bpost betreft, zal de regering het kader van de postdiensten en de beheersovereenkomst met bpost met betrekking tot de universele postdienst aanpassen aan de wijzigende behoeften van burgers en ondernemingen, rekening houdend met een aantal doelstellingen: de evolutie van de diensten waarbij wordt toegezien op het financieel evenwicht van de universele dienstverlening; de instandhouding van kwalitatief hoogstaande openbare diensten en een buurt netwerk (vooral in landbouwgebieden en in kansarme stadswijken); er moeten nieuwe en vernieuwende openbare diensten bijkomen, rekening houdend met de burgers die het zwakst staan in de maatschappij bij de digitale transformatie van de diensten. Ten slotte zal de regering maatregelen nemen om ook in de postsector te investeren in de klimaat- en milieudoelstellingen.

Wat skeyes betreft, stellen we vast dat de luchtvaartsector voor grote uitdagingen staat.

Gelet op die industriële en economische uitdagingen is het belangrijk de openbare sectorale en financiële partners structureel in het kapitaal van skeyes te verankeren om ze te betrekken bij de besluitvorming over de strategische koers van de onderneming. Daartoe zal het lopende transformatieproces van skeyes tot publiekrechtelijke naamloze vennootschap worden voleindigd. De federale regering blijft meerderheidsaandeelhouder van skeyes via de FPIM.

De regering zal overleg voeren met de gewesten met het oog op de herziening van:

- ~ het samenwerkingsakkoord van 1989;
- ~ een eventuele beter aangepaste bijdrage van de gewestelijke luchthavens;
- ~ de beheersovereenkomst;
- ~ de regels voor een participatie van de gewesten in de bestuursorganen van skeyes.

De regering zal de sociale dialoog aanmoedigen met het perspectief op de continuïteit en kwaliteit van de diensten bestemd voor alle stakeholders.

Ze zal toezien op de verdediging van de belangen van skeyes en van België in de Europese besprekingen, en dan met name naar aanleiding van de volgende performantieplannen en de maatregelen om de COVID-19 crisis op te vangen. Zij steunt ten volle de verdere synergie met Defensie en de uitbouw van haar dronesactiviteit, in nauwe samenwerking met de gewesten binnen de betrokken bevoegdheden en door te zorgen voor eerlijke toegang voor actoren in de sector tot de openbare missiediensten van skeyes.

Wat Credendo betreft, zal de regering de steunmaatregelen voortzetten en verder versterken om de ontwikkeling van kmo's in het buitenland aan te moedigen, te faciliteren en te begeleiden. In die context zullen specifieke acties worden opgezet om de uitvoer van Belgische ondernemingen, en dan in het bijzonder van kmo's, te bevorderen aan de hand van vernieuwende oplossingen maar met alle waarborgen voor de financiële veiligheid van de instelling.

2.5. Koopkracht

Het minimumpensioen zal geleidelijk worden opgetrokken (volledige en onvolledige loopbaan) richting 1.500 euro netto voor een volledige loopbaan (in geval van een onvolledige loopbaan wordt dit bedrag pro rata verminderd met het verschil tussen 45 jaar en de loopbaan). De laagste uitkeringen zullen eveneens geleidelijk worden opgetrokken richting de armoedegrens.

Het minimumbedrag voor de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen wordt vervroegd van de zevende maand naar de tweede maand arbeidsongeschiktheid, zodat ook werknemers met een laag loon een deftige inkomensbescherming hebben bij ziekte.

Er worden specifieke modaliteiten voorzien om inactiviteitsvallen te vermijden. Voor mensen met een handicap zal de prijs van de liefde en de prijs van de arbeid verder worden teruggedrongen om volwaardig te kunnen participeren aan de maatschappij.

(Extra) werken moet altijd financieel aantrekkelijk zijn voor de betrokkene en zijn gezin.

De regering stelt voor de realisatie van bovenstaande doelstellingen de welvaartsenveloppes ter beschikking evenals een bijkomend budget.

Wat de omvang en de verdeling van de welvaartsenveloppes betreft, zal de Wet van 23 december 2005 betreffende het Generatiepact worden gerespecteerd, zoals dat de voorbije jaren het geval is geweest.

De regering vraagt dus aan de sociale partners om met bovenstaande doelstellingen rekening te houden in hun voorstel tot verdeling van de welvaartsenveloppes.

Bij de verdeling van de enveloppes dient bovendien voor ogen te worden gehouden dat een sterke en doelmatige sociale zekerheid steunt op een gezonde mix van solidariteit en verzekering. Dit vereist enerzijds een sociale zekerheid met serieuze minima die toelaten de armoede te bestrijden. Anderzijds wordt het verzekeringsaspect van onze uitkeringen vandaag aangetast door lage vervangingsratio's die voor heel wat inkomensgroepen niet in verhouding staan tot de door hen betaalde bijdragen.

Om de koopkracht van de werkenden te verhogen kunnen fiscale en parafiscale maatregelen worden genomen om het nettoloon te verhogen. Daarbij worden niet alleen maatregelen genomen ten aanzien van de laagste lonen, maar ook ten aanzien van de lagere middenlonen. In deze looncategorie is de inactiviteitsval immers het grootste. Belangrijk is ook om de promotieval niet verder te laten oplopen. Deze maatregelen passen binnen de bredere fiscale hervorming die wordt voorbereid en doorgevoerd in het kader van het relance- en transitieplan op langere termijn (zie hieronder).

Teneinde een goed evenwicht te hebben tussen concurrentiekracht en koopkracht verzekert de regering een vergelijkbare ontwikkeling met de buurlanden. Om dit te bereiken wordt in de eerste plaats in overleg met de sociale partners met omzendbrieven gewerkt. De minister van werk zal dit in overleg en in samenspraak met de ministerraad doen.

2.6. Consumenten- en concurrentiebeleid

In het belang van alle burgers, consumenten en ondernemingen maakt de regering verder werk van een goede bescherming van de consument. Een voldoende hoog niveau van consumentenbescherming is een essentiële voorwaarde bij het creëren van een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de markt, en houdt in het bijzonder rekening met de zwakkeren in onze samenleving.

De regering draagt er zorg voor dat de consument beschikt over de nodige en correcte informatie, die op toegankelijke wijze beschikbaar is, om met kennis van zaken een beslissing te nemen, zodat hij niet geconfronteerd wordt met oneerlijke handelspraktijken. De kwaliteit van de producten en diensten die hij afneemt moet beantwoorden aan wat hij redelijkerwijze mag verwachten en zijn klachten moeten op een correcte wijze worden behandeld.

Een eerlijk concurrentiebeleid is in het belang van de consument: niet of weinig competitieve markten kunnen zorgen voor een te hoge prijszetting of een te lage kwaliteit.

Bij de digitalisering van onze economie is het echter ook belangrijk om rekening te houden met die groep van mensen die deze digitale (r)evolutie grotendeels heeft gemist. De regering volgt nieuwe digitale evoluties op en reageert snel met nieuwe wetgeving om de privacy en faire behandeling van consumenten te verzekeren. Zij zet in op verregaande informatieverstrekking en sensibilisering van consumenten over digitale veiligheid, omgang met elektronische diensten en kennis van de nieuwe digitale omgevingen, zodat burgers en bedrijven hun voordeel kunnen halen uit de snelle digitale evolutie.

➤ Correcte en betaalbare financiële dienstverlening

De financiële sector moet zijn belangrijke dienstverleningsfunctie binnen onze maatschappij ten volle kunnen blijven vervullen, en dit met een bijzondere aandacht voor de bescherming van de consument.

De regering zet in op een bank- en verzekeringswezen dat transparant is voor de consument. De regering zal toekomstige Europese richtlijnen tijdig omzetten, zodat het voor de consument eenvoudiger wordt om producten te

vergelijken en eventueel over te stappen naar een andere kredietverstrekker of verzekeringsonderneming, waarbij de regering zoekt naar een evenwicht tussen een voldoende hoge consumentenbescherming en een beperking van de administratieve lasten.

De regering zorgt ervoor dat consumenten financiële producten eenvoudiger kunnen vergelijken. Er worden online tariefsimulatoren en vergelijkingsmodules ontwikkeld voor de belangrijkste bank- en verzekeringsproducten.

De regering evalueert de bestaande wetgeving rond slapende rekeningen en onderzoekt een uitbreiding naar pensioenspaarrekeningen.

De regering ziet erop toe dat de toegang tot basisbankdiensten geen dode letter blijft voor kwetsbare groepen, die een aangepaste dienstverlening nodig hebben, zoals personen met een handicap, ouderen of personen die geen digitale toegang tot bankdiensten hebben.

Ze zal informatiecampagnes uitwerken tegen internetfraude en de rechten van slachtoffers van dit soort fraude versterken.

De regering evalueert de diensten verleend als onderdeel van de basisbankdienst en verhoogt de bekendheid ervan, met bijzondere aandacht voor de toegankelijkheid van de fysieke rekeninguittreksels.

De snelle aangroei van het aantal online financiële diensten heeft gevolgen voor de toegankelijkheid hiervan voor bepaalde bevolkingsgroepen die niet enkel voor een digitale kloof staan maar ook het doelwit zijn van hacking en online bedrog. De regering zal bijzondere aandacht besteden aan de bescherming van financiële consumenten online.

Voor de belangrijkste verzekeringen zorgt de regering er voor dat er wettelijk minimale contractvoorwaarden zijn, zoals bij de verplichte autoverzekering. Zo kan de consument erop vertrouwen dat alle verzekeringsproducten voldoende bescherming bieden. De standaarddekking zal er voor zorgen dat consumenten de prijzen eenvoudig kunnen vergelijken. Om dit te realiseren zal er een vereenvoudiging van de wetgeving plaatsvinden en wordt er rekening gehouden met de impact van de minima op de evolutie van de premies.

De regering neemt maatregelen om het recht om vergeten te worden in het verzekeringsrecht te verbeteren. Er wordt onderzocht of en onder welke voorwaarden de lijst met chronische ziekten verder kan worden aangevuld. De regering zal onderzoeken hoe het recht om vergeten te worden kan worden uitgebreid tot andere gezondheidsverzekeringen.

De regering onderzoekt in overleg met de sector maatregelen om de kosten verbonden aan het verwerven van een onroerend goed of herfinanciering van een woning krediet goedkoper te maken in lijn met buurlanden.

De regering zal in overleg met de sector een bankierseed invoeren.

➤ Reizen

De COVID-19-crisis heeft voor talloze consumenten gevolgen gehad, onder meer door contracten die niet konden worden uitgevoerd door dienstverleners of reizen die geannuleerd moesten worden. In dialoog

met de Europese Commissie zal de regering optreden om de rechten van benadeelde consumenten te verdedigen en te waarborgen. De regering zal bestaande systemen inzake insolventieverzekering voor de reissector evalueren.

➤ Bestrijding overmatige schuldenlast

In de strijd tegen overmatige schuldenlast neemt de regering maatregelen om de kosten verbonden aan gerechtelijke en minnelijke schuldinvoering te reduceren. Het gaat om zowel kosten verbonden aan de tussenkomst van de professionele invorderaar als kosten verbonden aan de procedure zelf. Er wordt gestreefd naar een gecentraliseerde en ethische schuldinvoering van schulden verschuldigd aan de federale overheid.

De collectieve schuldenregeling wordt geëvalueerd en bijgestuurd waar nodig. Voor de eerste herinnering bij een onbetaalde factuur worden geen kosten aangerekend.

De regering evalueert de regeling rond consumentenkredieten en stuurt eventueel bij met het oog op een betere bescherming van financieel zwakkere consumenten.

➤ Energie

Energie is een basisbehoefte. Iedereen moet dan ook toegang hebben tot betaalbare energie. De regering zet hierop in door de overstap naar een andere energieleverancier vlot te laten verlopen. De regering evalueert het consumentenakkoord met het oog op een betere en efficiëntere bescherming van de consument en een beperking van de administratieve lasten. Hierbij houdt de regering rekening met de uitbreiding van de bescherming van kmo's en de toepassing van het consumentenakkoord op de nieuwe actoren op de energiemarkt, rekening houdend met de bevoegdheid van de gewesten in deze. De werkzaamheden inzake de hervorming van de energiefactuur worden verdergezet. De regering zal samen met de regulator en de bevoegde overheidsdiensten een onderzoek instellen inzake dure en/of slapende contracten.

➤ Telecom

In onze digitale samenleving speelt een steeds groter deel van het leven zich online af. Wie weinig toegang heeft tot internet, via gsm of computer, raakt achterop. Om de digitale kloof te dichten wordt het systeem van de sociale tarieven in telecom hervormd dit met de bedoeling om iedereen de kans te geven deel te nemen aan de digitale maatschappij (telewerk en digitaal onderwijs). De regering onderzoekt de mogelijkheid om de consument die geniet van het sociaal tarief voor telecom de keuze te laten maken voor mobiele diensten in plaats van vaste.

De regering onderzoekt hoe de consumenten kunnen worden beschermd tegen onverwachte kosten en ongewenste reclame en of de toekenning van het sociaal tarief voor telecom kan geautomatiseerd worden. De consument wordt goed geïnformeerd over de verschillende tarieven en de eventuele overstap naar een andere operator wordt gefaciliteerd. De regering ziet erop toe dat de huidige bepalingen ter bescherming van de gebruikers van

telecommunicatiediensten, zoals de bepalingen inzake billshock en meest gunstige tariefplan, afdoende worden gecontroleerd door de regulator.

➤ Geschillenbeslechting

De werking van de ombudsdiensten wordt geëvalueerd en waar nodig bijgestuurd teneinde te garanderen dat de consument beroep kan doen op een efficiënte en laagdrempelige geschillenbeslechting.

De regelgeving van de class action wordt geëvalueerd.

➤ Mededinging

Deregering wil meerslagkracht geven aan de Belgische mededingingsautoriteit (BMA), naar het voorbeeld van onze buurlanden. De BMA wordt ook betrokken bij het uitwerken van pro-concurrentiële regelgeving en bij concurrentie impact-assessments van nieuwe wetten en regelgeving.

De regelgeving inzake de dienstverlenende intellectuele beroepen wordt gemoderniseerd met het oog op de verbetering van de toegang tot het beroep.

De regering zet in op een sterke Economische Inspectie die een prioriteit maakt van oneerlijke handelspraktijken jegens consumenten en ondernemingen. Het gaat onder meer om de kloof tussen geadverteerde en reële kwaliteit van goederen of diensten. De regering treedt actief op tegen misleidende reclame, zoals greenwashing. De regering onderzoekt de effectiviteit en de handhaving van de “bel mij niet”-lijst.

2.7. Eerlijke fiscaliteit en correcte inning

Ons systeem wordt gekenmerkt door vele uitzonderingen, vrijstellingsregimes en verschillen in behandeling binnen de onderscheiden fiscale domeinen, en tegelijk hoge belastingtarieven. Dit leidt tot economische en sociale verstoringen en soms ook tot ongewenste gevolgen voor het milieu.

In dit kader bereidt de regering een bredere fiscale hervorming voor om het belastingstelsel te moderniseren, te vereenvoudigen, meer rechtvaardig, meer neutraal te maken. Deze hervorming moet op die manier bijdragen aan de engagementen van de regering in dit regeerakkoord zoals:

- ~ Het verhogen van de werkzaamheidsgraad;
- ~ Het ondersteunen van de klimaatambities;
- ~ Het aanmoedigen van het ondernemerschap;
- ~ Het stimuleren van investeringen;
- ~ De strijd tegen de armoede;
- ~ De ondersteuning van gezinnen.

Deze hervorming zal leiden tot een verbetering van de macro-economische situatie en bijgevolg de overheidsfinanciën, zowel op korte als lange termijn.

De leidende principes voor de hervorming zijn de volgende:

- ↘ We zetten in op een verdere verlaging van de lasten op arbeid (zowel voor werknemers, ambtenaren als zelfstandigen, waarbij ook rekening moet gehouden worden met de parafiscale lasten);
- ↘ Dankzij een verbreding van de belastbare basis voorzien we een duurzame financiering voor deze verlaging. Het gaat dus om een verschuiving van de fiscale druk. De totale fiscale druk zal niet toenemen aangezien de maatregelen van de fiscale hervorming, rekening houdend met redelijke terugverdieneffecten, in evenwicht zullen moeten zijn;
- ↘ Met betrekking tot de personenbelasting streeft de regering naar een vereenvoudiging waarbij aftrekposten, belastingverminderingen en uitzonderingsregimes zo veel mogelijk uitdoven en waarbij we een geleidelijke verschuiving organiseren van alternatieve verloningsvormen richting verloning in euro's;
- ↘ Met het oog op voorzienbaarheid en rechtszekerheid zullen de fiscale hervormingsplannen ruim op tijd kenbaar worden gemaakt. Dit laat toe dat er gedegen fiscale wetgeving uitgewerkt kan worden. Er wordt rekening gehouden met lopende contracten op een redelijke en billijke wijze;
- ↘ Er wordt aan de bevoegde instellingen gevraagd om naar best vermogen de financiële gevolgen van de hervorming op microniveau alsook op macroniveau door te rekenen met het oog op een weloverwogen beslissing;
- ↘ Het nieuwe belastingstelsel moet zo worden opgezet dat de mogelijkheden op het vlak van optimalisatie tot een minimum worden beperkt of ontmoedigd met het oog op de correcte toepassing van de belasting;
- ↘ Het nieuwe belastingstelsel zal ook moeten bijdragen aan de verwezenlijking van de klimaat- en milieudoelstellingen die in dit regeerakkoord zijn vastgelegd;
- ↘ De belastingen worden zo eenvoudig en effectief mogelijk geheven en geïnd.

Er worden geen nieuwe belastingen ingevoerd behalve in het kader van budgettaire discussies waarbij de afgesproken evenwichten gerespecteerd worden (inkomsten, uitgaven en diversen) en met respect voor mensen die werken, ondernemen en sparen.

De regering neemt maatregelen om de gezinsfiscaliteit te verlichten en beter af te stemmen op de combinatie werk en gezin en de zorg voor oudere, inwonende familieleden. Dit gebeurt onder meer via de uitbreiding van de belastingvermindering voor kinderoppas. Voorts wordt de toeslag op de belastingvrije som voor (groot)ouders en broers/zussen ten laste ouder dan 65 verhoogd.

De regering hervormt de huidige fiscale en parafiscale voordelen van beroepssporters en sportclubs met het oog op meer billijkheid, waarbij gegarandeerd wordt dat iedereen een eerlijke bijdrage levert, afhankelijk van de draagkracht van de sport. Tevens zal de controle op de sportmakelaars versterkt worden.

De overheid zal streven naar een eerlijke bijdrage van die personen die de grootste draagkracht hebben om bij te dragen, met respect voor het ondernemerschap. Deze bijdrage zal deel uitmaken van de inspanningen die nodig zijn in de huidige gezondheidscontext en de behoeften van de gezondheidszorg. Bij de volgende begrotingscontrole zal een voorstel worden ingediend.

In het kader van de OESO-onderhandelingen inzake hervormingen in de internationale belastingregels zal België een constructieve en proactieve rol spelen. Wat betreft Pillar Two, die een internationale minimumbelasting beoogt (zgn. “GloBE proposal”), zal België ervoor pleiten dat de winst van een multinational in ieder afzonderlijk land onderworpen (jurisdictional blending) moet zijn aan tenminste een minimumniveau van belastingheffing, en dat er geen uitzonderingen gemaakt worden voor bepaalde belastingregimes, en er zal tegelijkertijd voor gezorgd worden dat het concurrentievermogen van bepaalde belangrijke sectoren van zijn economie behouden blijft.

Met de doorgedreven digitalisering van onze samenleving is gebleken dat de traditionele internationale en nationale belastingregels niet langer afgestemd zijn op de gedigitaliseerde economie. Dit leidt er toe dat bedrijven die actief zijn in de gedigitaliseerde economie al te vaak geen belastingen betalen op de plaats waar de waarde wordt gecreëerd (waar de gebruikers gevestigd zijn). Zo kan er o.a. oneerlijke concurrentie ontstaan.

Er moet een vorm van digitale taxatie komen. Daarom zal België het voortouw nemen in de besprekingen voor dergelijke taxatie op internationaal niveau (OESO/EU). Een akkoord op internationaal niveau geniet de voorkeur.

Indien er geen internationaal akkoord gevonden kan worden (in de schoot van de OESO en/of van de EU), zal België zelf een digital service taks invoeren in 2023.

Ons land pleit voor een ambitieuze implementatie van de OESO-aanbevelingen in het EU-recht en in de eigen wetgeving en speelt een voortrekkersrol inzake de implementatie van de minimumbelasting. België zet de toekomstige Europese richtlijnen tegen belastingontwijking rigoureus om in Belgisch recht.

De regering ondersteunt de herziening van de Code of Conduct en pleit voor een verruiming van de definitie van schadelijke belastingpraktijken. Ons land schaart zich achter de pogingen van de Europese Commissie om de werking van de Code of Conduct Group on Business Taxation ambitieuzer en transparanter te maken.

In het kader van de Europese fiscale harmonisatie en de samenwerkingsprojecten tussen de lidstaten van de Europese Unie zal België een constructieve rol spelen om de realisatie van deze projecten te bevorderen (met inbegrip van de herziening van de BTW, de invoering van een gemeenschappelijke geconsolideerde heffingsgrondslag voor de vennootschapsbelasting, de FTT).

Er zullen maatregelen worden genomen om de BTW-kloof tussen datgene wat de overheid zou moeten ontvangen en dat wat de overheid werkelijk int (de zgn. ‘VAT Gap’) te verkleinen tot het niveau van onze buurlanden.

De mogelijkheid tot fiscale regularisatie wordt stopgezet per 31.12.2023.

Met het oog op het verbeteren van de correcte inning van de belastingen worden maatregelen genomen op organisatorisch vlak. Zo wordt o.a. één lid van de regering bevoegd gemaakt voor de coördinatie van de fraudebestrijding, worden de zogenaamde MOTEM's (multidisciplinaire onderzoeksteams) als vaste structuur opgericht in elk van de vijf gedeconcentreerde gerechtelijke directies met het oog op een effectievere aanpak van grensoverschrijdende fraude, wordt de capaciteit versterkt van justitie en politie om grote fraudedossiers af te handelen, herneemt het College voor de fraudebestrijding haar werkzaamheden en opdracht en wordt binnen de fiscale administratie de expertise rond complexe internationale fiscale private constructies samengebracht binnen één cel.

Er worden maatregelen genomen op vlak van transparantie en preventie. Desalniettemin dient de privacy en de rechten van de belastingplichtige gerespecteerd te worden. Daarom zullen de banksaldi van Belgische rekeningnummers overgemaakt worden aan het CAP.

In het kader van individuele dossiers:

Met het oog op verder onderzoek van een individueel dossier waarbij één of meer aanwijzingen van belastingontduiking zijn, kan het CAP worden bevraagd (cf. huidige procedure),

In het kader van datamining:

Met het oog op verder onderzoek van dossiers, waarvoor in kader van datamining door de fiscus één of meer aanwijzingen van belastingontduiking zijn, of tekenen en indicies, kan het cap worden bevraagd. Deze opvraging kan slechts gebeuren mits goedkeuring van twee adviseurs-generaal. Met het oog op de invoering van deze datamining tegen september 2021 zal de administratie evenals de Gegevensbeschermingsautoriteit een studie uitvoeren.

Er zal een fiscaal charter worden ingesteld, evenals een gedragscode inzake wederzijds respect en professionalisme om de betrekkingen tussen de fiscale controlediensten en de ondernemers in het kader van de fiscale controles en fraudebestrijdingsprocedures te verbeteren.

De strijd tegen fraude wordt onverminderd verdergezet gezien fraude de rechtvaardigheid van het systeem ondermijnt. Er zal een actieplan opgesteld worden. Nieuwe fiscale antifraudemaatregelen gaan uit van de goede trouw van de belastingplichtige.

De Kaasroute wordt gesloten door de registratie van buitenlandse notariële akten door Belgische rijksinwoners te verplichten in België, rekening houdend met het advies van de Raad van State.

De strijd tegen drugs in de haven van Antwerpen is een zeer grote uitdaging voor de douane: een stijging van 660% inzake inbeslagnames van cocaïne in 5 jaar tijd. België was in 2019 het EU-land met de grootste hoeveelheid aan douanevangsten van cocaïne en van heroïne in heel de Unie. Drugs hebben niet alleen een negatieve impact op de volksgezondheid, maar brengen ook steeds meer schade toe aan bedrijven actief in de haven. De regering zal dan ook de nodige middelen (investeringen en personeel) voorzien om het project van de douane '100% scanning van risicocontainers' in de haven van Antwerpen tot een goed einde te brengen. Dit project omvat de investering in

het gebruik van diverse technologieën om alle risicogoederen te identificeren en controleren, met een minimale verstoring van de logistieke keten.”

2.8. Begroting

Omwille van de grote onzekerheid op het vlak van het economisch herstel en de economische groei zal de regering binnen het Europese kader een dynamisch begrotingsbeleid voeren.

Elk jaar zal er een vaste budgettaire inspanning van 0,2% bbp worden geleverd. Daarnaast zal er een extra variabele inspanning worden geleverd die afhankelijk is van de economische groei en het economisch herstel.

Omdat de Belgische economie in 2021 nog onvoldoende hersteld zal zijn van de coronacrisis, zal deze variabele inspanning in 2021 gelijk zijn aan 0%.

Vanaf 2022 zal er elk jaar een variabele inspanning worden vastgelegd. Deze variabele inspanning zal afhangen van de economische groei en van het economisch herstel. Wanneer de Belgische economie voldoende hersteld is van de coronacrisis en de economie terug groeit volgens haar potentiële groei, dan zal de variabele inspanning gelijk zijn aan 0,2% bbp per jaar. Indien de economische groei lager uitvalt, dan zal de variabele inspanning kleiner zijn. Indien de economische groei hoger uitvalt, dan zal de variabele inspanning hoger zijn.

Op basis van de laatste economische vooruitzichten van het Federaal Planbureau houdt dit een budgettaire inspanning voor entiteit 1 in van 1,4% bbp tegen 2024, waarvan 0,8% bbp via een vaste inspanning en 0,6% via een variabele inspanning.

De totale budgettaire inspanning zal volgens de volgende sleutel worden verdeeld:

- ~ 1/3de uitgaven;
- ~ 1/3de inkomsten;
- ~ 1/3de diversen.

Naast de budgettaire inspanning beslist de regering ook al om voor meer dan 5 miljard euro nieuw beleid te voeren, waarvan:

- ~ Meer dan 1 miljard euro tijdelijke maatregelen;
- ~ 3,223 miljard euro structurele maatregelen;
- ~ Minstens 1 miljard euro publieke investeringen.

De tijdelijke maatregelen zullen betrekking hebben op de jaren 2021 en 2022.

Op het vlak van de publieke investeringen zal er in overleg met de Europese Commissie bekeken worden hoe deze bijkomende investeringen budgettair moeten worden verwerkt. In ieder geval zal hiervoor maximaal een beroep worden gedaan op externe financiering. Het investeringsvolume zal afhankelijk zijn van ons deel in Next Generation EU en de regels m.b.t. deconsolidatie (minstens 1 miljard).

3 Een duurzaam land

3.1. Klimaat en energie

3.1.1. Klimaat

De klimaatverandering vormt niet enkel één van de belangrijkste uitdagingen van vandaag, ze biedt ook de kans om het federale beleid op een nieuwe context af te stemmen en om nieuwe allianties tussen de overheid, de burger en de privésector op te bouwen.

De klimaatuitdaging biedt een opportuniteit om de sociale cohesie te versterken, de levenskwaliteit van de burgers te verbeteren en de economie aan te zwengelen. Deze transitie moet worden gefundeerd op een breed overleg en wordt aangemoedigd met een voorkeur voor stimuli.

In de Green Deal en haar voorstel tot klimaatwet pleit de Europese Commissie voor het verminderen van de broeikasgasuitstoot met minstens 55% tegen 2030 en klimaatneutraliteit tegen 2050.

De federale regering steunt die Europese ambities resoluut. Zij stelt zichzelf tot doel om de uitstoot van broeikasgassen tegen 2030 met 55% te verminderen en zij neemt met het oog daarop de maatregelen waarvoor zij bevoegd is.

De regering engageert zich om haar bijdrage aan het Nationaal Energie- en Klimaatplan (NEKP) 2030 in die zin aan te passen via een actieplan.

Teneinde die doelstellingen te bereiken moet de coördinatie tussen de federale overheid en de deelstaten verbeterd worden, met de bedoeling dat het beleid van de verschillende niveaus elkaar kan versterken.

De klimaatdoelstellingen zullen in tussentijdse doelstellingen worden gegoten en zullen elk jaar aan een objectieve toetsing worden onderworpen. Daartoe zal er, in samenspraak met de deelstaten, onder andere met klimaattafels worden gewerkt, waarbij het middenveld, onderzoeksinstellingen en de verschillende maatschappelijke sectoren worden betrokken.

Op basis van de operationele aanbevelingen van de Europese Commissie zet de federale regering samen met de gewesten een ambitieus interfederaal investeringsplan op in lijn met de Europese Green Deal.

België zal een nationale conferentie organiseren over de rechtvaardige transitie, om de uitdagingen voor een inclusieve klimaattransitie op het vlak van werkgelegenheid, sociaal beleid, reskilling en economie aan te pakken.

De regering engageert zich (via DGD) tot een stijgende bijdrage aan de internationale klimaatfinanciering, los van het budget voor ontwikkelingssamenwerking. De intra-Belgische verdeling van deze inspanning wordt zo snel mogelijk afgerond.

3.1.2. Energie

Het voeren van een ambitieus klimaatbeleid gaat hand in hand met de transitie naar een duurzaam energiesysteem. Hierbij is het van cruciaal belang dat de bevoorrading, de duurzaamheid en de betaalbaarheid gewaarborgd blijven.

Om de toekomstige bevoorrading veilig te stellen, ondersteunen we de verdere uitwerking van het capaciteitsvergoedingsmechanisme in lijn met het Clean Energy Package van de EU.

In overeenstemming met de CRM-resolutie zien we erop toe dat het federale aandeel van de elektriciteitsfactuur daalt.

Een concurrentiële marktomgeving zorgt voor een neerwaartse druk op elektriciteitsprijzen. De regering ziet er daarom op toe dat deze legislatuur de competitiviteit van de productiemarkt van elektriciteit toeneemt.

Burgers en bedrijven verdienen een absolute garantie inzake bevoorradingszekerheid. Om onzekerheden te vermijden zal de regering een continue monitoring opzetten van de productiecapaciteit en dit in nauw overleg met de AD Energie, de CREG en Elia.

Een betaalbare energiefactuur is essentieel voor burgers en bedrijven. Ook de prijzen worden onderworpen aan een continue monitoring. Daarenboven zal er zowel voor de burgers als de bedrijven een energienorm ingevoerd worden. De kost voor het CRM op de energiefactuur, die pas vanaf 2025 in werking treedt, zal gecompenseerd worden door het federaal aandeel in de factuur evenredig te laten dalen.

Alle mogelijke kortetermijnoplossingen zoals de verlenging van de strategische reserve, inzetten op vraagbeheer, opslag, flexibiliteit, enz., worden bekeken en indien nodig geactiveerd. Daarenboven gaat de voorbereiding voor de uitvoering van het CRM onverminderd voort, zodat het CRM in werking treedt na het akkoord van de Europese Commissie.

De omslag naar een duurzame energieproductie krijgt deze legislatuur een nieuw elan en dat vereist een duidelijke energievisie. Door de energietransitie komen er immers nieuwe jobs en nieuwe vaardigheden in de toekomstsectoren. Dit biedt een perspectief tot heroriëntering, extra vorming en opleiding van de werknemer, dit zal besproken worden met de bevoegde gewestelijke ministers.

De regering kiest daarom resoluut voor de herbevestiging van de kernuitstap. De wettelijke uitstapkalender wordt gerespecteerd, zoals voorzien.

Eind november 2021 wordt een volledig rapport over de geselecteerde projecten na de veiling aan de regering voorgelegd. Dit rapport onderzoekt met name de bevoorradingszekerheid en de impact op de elektriciteitsprijzen.

Als uit die monitoring blijkt dat er een onverwacht probleem is met de bevoorradingszekerheid, zal de regering gepaste maatregelen nemen zoals de aanpassing van de wettelijke kalender voor een capaciteit tot 2 GW. In dit geval zal de regering in strikte eisen voorzien inzake veiligheid, beveiliging, beschikbaarheid van de productiecapaciteit in de wintermaanden, flexibiliteit in winter en zomer, en inzake de nucleaire rente.

Een eventuele negatieve impact van deze aanpassing voor de geselecteerde projecten in de CRM wordt onderzocht en desgevallend gepast vergoed.

De veilige stillegging van de nucleaire centrales en de voorbereiding tot ontmanteling in een veilige omgeving is één van de prioriteiten van deze regering. De knowhow rond ontmanteling zal een belangrijke troef worden, die we ook kunnen exporteren naar andere landen in een nucleaire exit-strategie.

➤ Nationale beleidsmaatregelen voor geologische berging

Om te voldoen aan haar Europese verplichtingen en om de kosten van het langetermijnbeheer van hoogradioactief en/of langlevend afval te kunnen ramen en ervoor te zorgen dat het beginsel ‘de vervuiler betaalt’ wordt gerespecteerd, zal de regering de Nationale Beleidsmaatregelen voor het langetermijnbeheer van dit afval vaststellen. Dit gebeurt via een nader vast te stellen participatief proces dat verder gaat dan een loutere burgerbevraging (bv. een burgerpanel).

Zodra deze Nationale Beleidsmaatregelen zijn aangenomen, zal de regering wetgevende initiatieven nemen om de modaliteiten inzake omkeerbaarheid van de besluitvorming vast te leggen, die het mogelijk zullen maken om, bijvoorbeeld in geval van een geldig alternatief, terug te komen op de beslissingen over het langetermijnbeheer, alsook de modaliteiten inzake terugneembaarheid van het afval, die het mogelijk zullen maken om het geborgen afval gedurende een bepaalde periode terug te nemen. Daarbij staan nucleaire veiligheid en beveiliging – waaronder monitoring – voorop.

➤ Nucleaire knowhow

België heeft vooraanstaande nucleaire instellingen met veel knowhow. We erkennen de excellentie van het onderzoek van het SCK en het IRE en zullen dit dan ook verder blijven ondersteunen. De regering moedigt de verdere samenwerking aan tussen nucleaire onderzoeksinstituten. Ook investeringen in nucleaire geneeskunde, naar het behoud van de medische radio-isotopenproductie in ons land op innovatieve wijze en naar fundamenteel kernfysisch onderzoek zullen we verder te zetten in een internationale context, in samenwerking met universiteiten, onderzoekscentra, ... De regering zal het beheer van de nucleaire onderzoeksinstituten verder verbeteren.

De eerste fase van het project Myrrha is lopende tot en met 2026. Deze legislatuur zal de regering op basis van een onafhankelijke audit door het Rekenhof en een multidisciplinaire groep van internationale experts een dossier voorbereiden ter beslissing van de tweede en derde fase. Een substantiële internationale financiële inbreng zal bij het nemen van de beslissing kenbaar moeten zijn.

➤ Nucleaire provisies

Op voorstel van de Commissie voor de nucleaire voorzieningen zal het wettelijk kader betreffende de nucleaire voorzieningen versterkt worden om het bestaan, de toereikendheid en de beschikbaarheid van de provisies veilig te stellen.

De regering onderzoekt de mogelijkheid om het Synatomfonds te externaliseren zonder overname van de verantwoordelijkheid en onderzoekt of in het kader van de energietransitie de middelen ter beschikking kunnen gesteld worden door het Synatomfonds, zonder dat er een impact is op de beschikbaarheid en de toereikendheid van het fonds.

Daarenboven zal een taskforce worden opgericht, bestaande uit vertegenwoordigers van de institutionele actoren, die aan de ene kant moet onderzoeken hoe de continuïteit van de financiering van het afvalbeheer in België kan worden verzekerd, rekening houdend met de stopzetting van de activiteiten van een aantal producenten van radioactief afval en, aan de andere kant, voorstellen moet doen om het wettelijke en reglementaire kader daartoe aan te passen.

› Inzetten op hernieuwbare energie

In het Nationaal Energie- en Klimaatplan wordt een verdubbeling tot 4 GW voorzien tegen 2030. Windenergieproductie in de Noordzee wordt daarom verder uitgerold: de tweede zone van 2,2 GW die reeds beslist is wordt zo snel als mogelijk conform de wettelijke procedures gerealiseerd. Bijkomend aan de huidige geplande netversterking op land en op zee wordt een aansluiting onderzocht en indien nodig gerealiseerd, uiterlijk in 2025-2026.

We onderzoeken of er nog bijkomende capaciteit kan gerealiseerd worden van offshore wind in de Belgische Noordzee, evenals buiten de territoriale wateren, in samenwerking met andere landen gelegen aan de Noordzee. We doen dit door een actieve rol op te nemen binnen de North Seas Energy Cooperation.

Inzake de verdere uitbouw van het elektriciteitsnet zal de federale regering regelmatig overleggen met de betrokken deelstaten, alsook trachten het draagvlak bij burgers, bedrijven en lokale besturen te verhogen om de tijdige realisatie van deze belangrijke projecten te kunnen respecteren.

In het flexibel en decentraal energiesysteem van de toekomst, waar hernieuwbare energie en energie-efficiëntie centraal staan, zijn opslag, vraagbeheer, flexibiliteit en interconnectie essentieel. De federale regering zal dit in het beleid integreren.

Het Energietransitiefonds wordt prioritair ingezet voor innovatieve projecten die kaderen binnen de duurzame energietransitie en die daadwerkelijk bijdragen aan de vermindering van broeikasgasuitstoot en de transitie naar hernieuwbare energie.

Er is ook aandacht voor innovatieve hernieuwbare energie op zee, vergroening van gas, power-to-x, productie van koolstofarme waterstof en CO₂-afvang, -hergebruik en opslag, etc. De federale regering stimuleert hiertoe proefprojecten en werkt een regelgevend kader uit om deze en andere innovaties te versnellen.

In lijn met de EU Green Deal zal tevens het wetgevend en regelgevend kader aangepast worden wat de uitbouw van een H₂- en CO₂ backbone met maximaal hergebruik van de bestaande aardgas infrastructuur mogelijk maakt.

De Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij zal ermee worden belast een gecoördineerde, duurzame en ambitieuze investerings- en beleggingsstrategie uit te werken. Eén van de doelstellingen van die strategie zal erin bestaan geleidelijk minder te beleggen in fossiele energie en brandstoffen, naar het voorbeeld van de door de Europese Investeringsbank gemaakte keuzes. Tegen 2030 zullen de federale Staat en de instellingen die onder de bevoegdheid ervan vallen, zich volledig hebben teruggetrokken uit bedrijven die intensief broeikasgas uitstoten en zich niet actief inzetten in de energietransitie.

De regering zal binnen het kader van het interfederaal investeringsplan bekijken hoe we de ambitie van een klimaatneutrale overheid sneller kunnen realiseren dan 2040. Hierbij wordt prioritair een meerjarig investeringsplan opgesteld voor het energiezuinig maken van de eigendomsgebouwen van de Federale Staat.

De overheidsbedrijven zorgen in hun streven naar klimaatneutraliteit voor eigen duurzame energievoorziening.

3.1.3. Broeikasgasvrije verplaatsingen

Om de luchtkwaliteit te verbeteren, de klimaatimpact van ons transport te verminderen en de innovatie in de autosector aan te moedigen, zal de regering, in overleg met de deelstaten, werken aan de geleidelijke uitfasering van de verkoop van niet zero-emissie auto's.

In overleg met de deelstaten zal de regering op termijn uitsluitend de verkoop van zero-emissiewagens toestaan, op voorwaarde dat er voldoende betaalbare wagens op de markt zijn en er analyses over de levenscyclus voorhanden zijn. In dit kader zal de regering ook rekening houden met de impact van deze transitie op de overheidsfinanciën (o.a. impact op accijnzen). Daarbij zal de regering, in samenspraak met de gewesten, ook toezien op de ontwikkeling van de nodige infrastructuur en data-uitwisseling. Deze moet het ook mogelijk maken om emissievrije voertuigen in te zetten in een flexibel elektriciteitsnet.

Alle nieuwe bedrijfswagens moeten tegen 2026 broeikasgasvrij zijn. In overleg met de deelstaten wordt bekeken hoe hetzelfde kan gelden ten aanzien van de openbaarvervoersbussen, taxi's en deelmobiliteit.

De regering zal een kader uitwerken waarbij ook werknemers die geen aanspraak maken op een bedrijfswagen een mobiliteitsbudget toegekend kunnen krijgen door hun werkgever. Op die manier worden duurzame mobiliteitsalternatieven (openbaar vervoer, fietsen, broeikasgasneutrale auto's, enz.) evenals het dicht bij het werk (gaan) wonen gestimuleerd.

3.1.4. Beheersing van de energiefactuur

We houden de energiefactuur van onze gezinnen en bedrijven onder controle. We zien erop toe dat het federale deel van de elektriciteitsfactuur daalt. Er wordt een gebenchmarkte energienorm ingevoerd voor burgers en bedrijven teneinde de concurrentie- en koopkracht te garanderen in vergelijking met onze buurlanden.

In de strijd tegen energie-armoede bekijkt de regering of een uitbreiding van de doelgroep van het sociaal tarief voor iedereen die recht heeft op de verhoogde tegemoetkoming in lijn is met de EU-regelgeving. Een uitbreiding mag geen impact hebben op andere consumenten (burgers en bedrijven). We geven meer slagkracht aan het sociaal energiebeleid door de verschillende sociale energiefondsen (elektriciteit, gas, verwarming) te coördineren en te versterken.

3.1.5. De fiscaliteit afstemmen op de ecologische transitie

De fiscaliteit zal worden bestudeerd om ze klimaat- en milieuvriendelijker te maken. We vertrekken vanuit het principe van de vervuiler betaalt, waarbij we het gebruik van fossiele brandstoffen zoveel mogelijk willen ontmoedigen door de invoering van een fiscaal sturend instrument. Meer concreet bekijken we hoe we dit via prijssignalen kunnen realiseren. In principe dient het hier te gaan over een budgetneutraal instrument waarbij inkomsten worden teruggegeven aan de bevolking en de bedrijven. Dit wordt ingebed in de bredere fiscale hervorming, waarvan hierboven sprake. Het nieuwe instrument moet rechtvaardig zijn en in lijn liggen met andere fiscale hervormingen, is aanvullend op ander klimaatbeleid en dient in overleg te gebeuren met de deelstaten. Het is van belang dat tegelijk flankerend beleid wordt voorzien en dat de concurrentiepositie van bedrijven en de koopkracht van gezinnen wordt gevrijwaard, in voorkomend geval zal er sociaal en territoriaal gecorrigeerd worden.

De federale regering zal in nauw overleg met buurlanden en deelstaten het debat ondersteunen over hoe het principe 'de vervuiler betaalt' beter kan worden toegepast in de scheepvaartsector en de luchtvaartsector, dit rekening houdende met de impact op de economie en zonder dat dit het level playing field verstoort.

De regering zet zich op Europees en internationaal niveau in voor de herziening van de huidige belastingvrijstelling op kerosine.

De regering zal op Europees niveau pleiten tegen hele korte afstandsvluchten.

3.1.6. Wetenschapsbeleid

Fundamenteel onderzoek is en blijft belangrijk voor ons land. Fundamenteel onderzoek is de motor voor innovaties en de daaraan gekoppelde technologische ontwikkelingen. Ze laat ook toe om beter de wereld te begrijpen en ons in onze maatschappelijke keuzes te gidsen.

De federale overheid heeft heel wat toonaangevende wetenschappelijke instellingen. Deze instellingen moeten we in de kijker zetten en zorgen dat hun collectie door de burgers beter gekend is. De Federale Wetenschappelijke Instellingen (FWIs) hebben een grote inbreng op het gebied van erfgoedzorg en collectiebeheer, onderzoek en wetenschappelijke dienstverlening en het imago in België en op internationaal niveau.

Op korte termijn zal de federale regering:

- ↘ een strategisch plan voor het federaal wetenschapsbeleid in zijn geheel opmaken waarbij de verzelfstandiging van de FWI's voorop staat;

- ↘ onderzoeken of aangepaste regels nodig zijn voor de FWI's die een efficiënter gebruik van de eigen middelen mogelijk maakt;
- ↘ op basis van een doorgedreven analyse, synergiën stimuleren tussen de verschillende diensten van Belspo (FWI, interne DGs, ondersteunende diensten en Belnet);
- ↘ het statuut voor wetenschappelijk personeel actualiseren;
- ↘ onderzoeken of de huidige selectieprocedure voldoende is om adequate profielen te werven.

Belnet is de IT-partner voor onderzoek, onderwijs en overheid. Het is de schakel tijdens de corona-crisis geweest waarop de onderwijswereld en de overheid heeft gesteund om thuisonderwijs en -werk te kunnen aanbieden. Belnet heeft net als andere instellingen nood aan sterke medewerkers, echter IT-profielen zijn niet evident te vinden via SELOR. Voor dergelijke profielen zal een oplossing gezocht worden.

België is gekend voor zijn actieve deelname aan de ruimtevaartprogramma's. In de loop van de jaren is er in België een zeer sterke competentie gegroeid zowel in de bedrijven als in de universiteiten en dit onder meer dankzij de continuïteit die de overheid op dit gebied aan de dag legt.

Deze overheidsinvesteringen bieden een zeer belangrijke return on investment. De federale regering zal haar investeringen in de ruimtevaartsector voortzetten en ervoor zorgen dat haar deelname aan de ESA niet wordt verminderd, een deelname die België in staat stelt bij te dragen aan de verwezenlijking van de programma's van het Agentschap en zo een maximaal economisch rendement te behalen.

3.2. Circulaire economie

Om de klimaatverandering tegen te gaan, is het nodig naar een slimmer, efficiënter en duurzamer gebruik van materialen en grondstoffen te evolueren. Samen met de deelstaten en het bedrijfsleven streven we zo naar een volledig circulaire economie.

De regering zal in afstemming met de deelstaten een federaal actieplan circulaire economie uitwerken om het grondstoffengebruik en de materialenvoetafdruk in productie en consumptie sterk te verminderen.

Er wordt ingezet op:

- ↘ Wegwerken wetgevende en financiële barrières;
- ↘ Productnormering;
- ↘ Stimuleren van het principe van 'cradle to cradle'.

De verlenging van de levensduur van producten is een belangrijke uitdaging in het kader van duurzame ontwikkeling.

Geplande veroudering moet worden bestraft als een oneerlijke handelspraktijk.

België zal actief deelnemen aan de totstandkoming en uitvoering van Europese maatregelen, o.a. in het kader van de Green Deal. We stimuleren hergebruik en herstel binnen de circulaire economie.

De regering zorgt voor een tijdige omzetting en handhaving van de Ecodesignrichtlijn en de richtlijn over garantieregels.

België zal eveneens actief deelnemen aan de debatten over het “productpaspoort” op Europees niveau.

Doel is dat producten van bij de oorsprong duurzaam en correct gemaakt worden.

Er worden ook maatregelen genomen opdat de eindverkoper (detailhandelaar) een daadwerkelijk en doeltreffend verhaalrecht zou krijgen ten aanzien van de producent bij de toepassing van de wettelijke garantieregeling.

De federale overheid geeft het goede voorbeeld en neemt de principes van een circulaire economie mee in haar openbare aanbestedingen.

3.3. Leefmilieu en biodiversiteit

De regering brengt, in overleg met de deelstaten, de Nationale Strategie voor biodiversiteit in lijn met de Europese biodiversiteitsstrategie en de Green Deal. Hiervoor zoekt de regering actief naar synergiën met andere beleidsplannen.

In het kader van Europese vrijhandelsakkoorden en lopende Europese wetgevende initiatieven zal de federale regering ervoor pleiten dat hierbij rekening wordt gehouden met de negatieve impact van (illegale) ontbossing, onder andere door het opleggen van de nodige milieu- en duurzaamheidsstandaarden.

De illegale handel in hout, dieren en wilde planten wordt actief tegengegaan, als onderdeel van het Europees actieplan tegen illegale handel in wilde dieren en planten. In het kader van de CITES-regelgeving versterkt de regering de huidige middelen om illegale handel op te sporen en terug te dringen (nieuwe technieken, CITES-magistraat).

Wetenschappelijk onderzoek en dataverzameling met betrekking tot diepzeemijnbouw wordt verder ondersteund. Door op internationaal niveau mee aan tafel te zitten, zorgt België ervoor dat hierbij en bij het uitwerken van de exploitatieregels de milieuwetgeving en het voorzorgsprincipe in acht worden blijven genomen.

Inzake plantenveredeling en genetisch gemodificeerde gewassen (GGO's) baseert de federale regering zich voor haar posities ter zake op alle wetenschappelijke inzichten.

De federale overheid geeft het voorbeeld op vlak van biodiversiteit in het beheer van de federale domeinen.

De regering bekijkt de doorgevoerde audits naar de werking van het FAVV en voert indien nodig maatregelen door.

Bij het onderzoeken van de nodige maatregelen zal er ook een reflectie gevoerd worden over de voogdij over het FAVV.

De regering laat toe dat kastickets en facturen in alle gevallen ook digitaal uitgereikt mogen worden, en onderzoekt of in een tweede fase de verplichting voor ondernemingen om een papieren betalingsbewijs uit te reiken, kan worden opgeheven.

België beschermt het marien milieu door kwetsbare soorten te beschermen in lijn met de Europese habitatrichtlijn. Het marien ruimtelijk plan wordt geëvalueerd.

De regering voert samen met de gewesten de strijd tegen de plasticsoep en andere vormen van marien zwerfvuil op met projecten om de afvalstromen beter te beheersen.

Via haar Plastics-strategie is de Europese Commissie actief bezig met de uitwerking van regelgeving rond plastics, inclusief microplastics. De regering zal de richtlijnen op ambitieuze wijze omzetten. Echter gezien het belang van de interne markt inzake deze materie, onderschrijft de federale regering de regelgeving hiervan op Europees niveau zodoende onder meer een gelijk speelveld met andere lidstaten te waarborgen.

De impact van het verbod op bepaalde plastics op bepaalde groepen zal onderzocht worden. De regering zal er op Europees niveau voor pleiten om de normen te harmoniseren.

Daar waar mogelijk zetten we in op kunststoffen die gemaakt worden van bio-componenten, liefst bio-degradeerbaar en bio-afbreekbaar. We ondersteunen de zoektocht naar innovatieve oplossingen op basis van ecodesign. We onderzoeken de mogelijkheden op het vlak van afvalpreventie voor de elektronische handel en de buitenhuisconsumptie.

In overleg met de deelstaten en de betrokken sector wordt onderzocht of het incorporeren van een statiegeldregeling in de verpakkingsheffing wenselijk is.

De regering zal er in haar beleid met betrekking tot de veiligheid van de voedselketen op toezien dat een hoog niveau van voedselveiligheid wordt gewaarborgd.

Zij zal in het grootste deel van haar handelen uitgaan van de science-based methode en rekening houden met het voorzorgsbeginsel. Alle producten waarvan vermoed wordt dat zij een gevaar voor de gezondheid, de biodiversiteit en het leefmilieu inhouden, moeten worden onderzocht op die wetenschappelijke basis en in overleg met de betrokken sectoren om de nadelige sociaal-economische gevolgen te beperken.

De regering realiseert een ambitieus reductieplan voor pesticiden met bijzondere aandacht voor de Belgische (landbouw)bedrijven zodat deze niet in een concurrentieel nadelige positie worden gebracht.

Verder zal in overleg met de bevoegde deelstaten innovatie die erop gericht is het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te vervangen en te beperken, worden gestimuleerd vanuit een resoluut streven naar steeds meer milieuvriendelijkheid en respect voor de gezondheid, in het bijzonder voor wat betreft de producten die onder het landbouwbeleid vallen.

De federale regering zal in de discussie binnen DGE een ambitieuze houding aannemen ten aanzien van de reductie van chemische stoffen.

3.4. Mobiliteit

Een vlotte en duurzame mobiliteit is van groot belang voor onze economie en de vrijheid en levenskwaliteit van onze burgers. Anderzijds oefent mobiliteit vandaag ook een negatieve impact uit op de klimaatverandering evenals op de luchtkwaliteit en onze volksgezondheid.

De regering wil daarom binnen haar bevoegdheden en in samenwerking met de gewesten inzetten op zachte, collectieve en multimodale mobiliteit. Dit impliceert in het bijzonder bijkomende financiering om NMBS en Infrabel in staat te stellen om te investeren in een duurzame ‘modal shift’.

3.4.1. Spoor

De COVID-19-crisis heeft tegelijk het belang van de continuïteit van de dienstverlening en de eenheid van aansturing voor een veilig en duurzaam spoorvervoer op nationaal niveau duidelijk gemaakt. Daarom geeft deze regering een direct award aan de NMBS voor haar opdracht van openbare dienst om de komende 10 jaar als operator van het personenvervoer via spoor op te treden in ons land en dit voor het volledige spoornet. De directe toekenning geldt in eerste instantie voor het hele grondgebied. Parallel zal zowel in Vlaanderen als in Wallonië in samenwerking met de gewestelijke instanties in één vervoersregio een pilootproject worden opgezet waar via tendering één operator voor het vraaggestuurd kern- en aanvullend net kan worden aangeduid. Van zodra alle modaliteiten voor deze projecten zijn gedefinieerd, zal de scope van het grondgebied waarop de directe toewijzing van toepassing is, worden aangepast.

Hierbij zullen er wel strenge en sanctioneerbare kwaliteitseisen aan de NMBS worden opgelegd. Om de NMBS klaar te maken voor de nakende liberalisering zal er onderzocht worden of er private expertise in de NMBS kan worden ingebracht.

Er zal ook bestudeerd worden of het huidige HR-beleid de NMBS voldoende voorbereidt om competitief te zijn in lijn met de nieuwe Europese regels.

Naast de beheersovereenkomsten heeft het spoor nood aan een langetermijnsturing van en -visie op de verwachtingen in verband met de spoorwegdienstverlening in België. De FOD Mobiliteit en Vervoer zal met de steun van Infrabel, de NMBS en de verschillende stakeholders, zoals de gewestelijke vervoersmaatschappijen, een visie op de in 2040 verwachte dienstverlening en uitbating uitwerken. Die visie zal gebaseerd worden op ambitieuze doelstellingen in verband met het vervoersaandeel en zal onder meer de ontwikkeling van een geïntegreerd openbaar vervoersysteem beogen. De NMBS en Infrabel zullen bij de planning van hun investeringen rekening houden met de visie 2040. Er zal een studie worden uitgevoerd om na te gaan of het technisch en budgettair haalbaar is om op het spoornet tegen 2040 geleidelijk een cadancering rond overstapknooppunten in te voeren en in samenhang daarmee de uurregelingen af te stemmen op de andere vormen van openbaar vervoer die beheerd worden door de gewesten.

De regering sluit op korte termijn nieuwe, sanctioneerbare beheerscontracten af met duurzame en ambitieuze doelstellingen: verbeteren van de stiptheid, het spooraanbod (m.i.v. meervroege, laatavond-, nacht- en weekendverbindingen),

comfort, toegankelijkheid, ook voor andere vervoersmiddelen zoals de fiets met het oog op multimodale mobiliteit, infrastructuur, internet op de trein, veiligheid, kostenefficiëntie en productiviteitsgroei.

Het tariefsysteem wordt sterk vereenvoudigd. De reiziger zal altijd het beste tarief voorgesteld krijgen en er wordt werk gemaakt van meer flexibiliteit inzake tickets en tarieven. Aan de NMBS zal ook meer tariefautonomie worden gegeven voor zover deze binnen de bestuursovereenkomst kadert.

Voor de besteding van de dotatiemiddelen is het verbeteren van de dienstverlening aan de reiziger (snelheid, stiptheid, comfort, aanbod, toegankelijkheid) topprioriteit. Er zal dus een verhoging van de investeringsdotatie plaatsvinden binnen de beschikbare middelen in het investeringsplan. Bij het bepalen van de dotaties wordt rekening gehouden met de financiële impact van de coronacrisis.

De huidige inspanningen inzake kostenefficiëntie en productiviteitsverhoging worden verdergezet. De middelen die hierdoor vrijkomen, kunnen geherinvesteerd worden. In het kader van het nationale investeringspact worden de investeringsdotaties opgetrokken.

De investeringsplannen van NMBS en Infrabel worden opgesteld met een minimale duurtijd van tien jaar, om rekening te houden met de lange cycli die kenmerkend zijn voor de spoorwegsector.

De investeringen in aanleg en onderhoud van infrastructuur en aanbod zullen vraaggestuurd zijn en in functie van de visie 2040.

Deze regering zal extra investeren in het spoor. De investeringen zullen zich toespitsen op:

- ↘ Aankoop nieuw rollend materieel;
- ↘ Modernisering, onderhoud, toegankelijkheid multimodaliteit van stations;
- ↘ Toegankelijkheid treinen en perrons. We investeren ook in de toegankelijkheid van onze treinen en perrons: we maken versneld werk van het verhogen van de perrons en korten de reservatietermijn voor assistentie in. Elk station met meer dan 5000 reizigers per dag is toegankelijk tegen 2024. Nieuwe treintoestellen die de NMBS aankoopt zullen toegankelijk zijn voor personen met een handicap. Er komt een evaluatie van de huidige toegankelijkheid en op grond daarvan een actie- en stappenplan om de toegankelijkheid te verbeteren;
- ↘ Vernieuwen en onderhoud spoorinfrastructuur;
- ↘ Uitbreiden capaciteit personenvervoer: GEN, ANGELIC, een verbetering van de verbindingen tussen de Brusselse stations, meer bijzonder de connectie Noord-Zuid, en van de grensoverschrijdende verbindingen.

België neemt een voortrekkersrol op in de Europese trend naar meer en snellere internationale (nacht)treinverbindingen tussen grote Europese steden, met de ambitie om van Brussel een echte internationale treinhub te maken. We zetten specifiek ook in op hogesnelheidsverbindingen tussen Brussels Airport en de HST-knooppunten in onze buurlanden om zo het aantal korte-afstandsvluchten te verminderen. De regering actualiseert de

studie naar een betere aansluiting van de gewestelijke luchthavens op het spoornet.

Zowel voor het personenvervoer als het goederenvervoer wordt een traject uitgestippeld voor de verdere elektrificatie van het spoornetwerk of de inzet van batterijtreinen. Het potentieel van waterstoftreinen wordt onderzocht. NMBS en Infrabel voeren de inspanningen op om groene stroom op te wekken op de eigen terreinen en gebouwen.

We streven naar een forse verbetering van het goederenvervoer per spoor met het oog op een verdubbeling van het volume tegen 2030. De drempels tot toegang van goederenoperatoren tot het spoor worden zoveel als mogelijk verlaagd. De regering stelt voldoende exploitatie- en investeringsmiddelen ter beschikking aan Infrabel om haar in staat te stellen te beantwoorden aan de stijgende vraag naar goederentransport. De subsidies voor het gecombineerd en verspreid vervoer worden geëvalueerd en indien nodig bijgestuurd.

3.4.2. Verkeersveiligheid

Om de verkeersveiligheid te verhogen en te komen tot een forse vermindering van het aantal verkeersdoden op onze wegen, met als doelstellingen het halveren van het aantal verkeersdoden tegen 2030 en de *'vision zero'* van nul verkeersdoden tegen 2050, zal de regering verschillende maatregelen nemen, waaronder:

- ↘ Pakkans verhogen: 1 op 3 bestuurders wordt jaarlijks gecontroleerd op snelheid, het gebruik van alcohol of drugs, gordeldracht en gsm achter het stuur;
- ↘ Opdrijven personele inzet en staandehoudingen;
- ↘ Een studie over de rol van het rijbewijs met punten in vergelijking met andere landen en over het gebruik van radarverklikkers zal worden uitgevoerd. De regering maakt werk van een structurele aanpak van hardnekkige recidive, ook voor overtredingen die doorgaans afgehandeld worden met een onmiddellijke inning. De wet betreffende het rijbewijs met punten vormt hiervoor de basis;
- ↘ Faciliteren van gewestelijk verkeersveiligheidsbeleid (Mercuriusdatabank, ANPR-Management System, ...);
- ↘ Herziening van de wegcode met het oog op een vereenvoudiging en aandacht voor verkeersveiligheid en actieve weggebruikers.

Verbetering van de verkeersveiligheid omvat de introductie van veiligere voertuigen. Deze voertuigen zullen in toenemende mate nieuwe technologieën gebruiken om de bestuurder bij het rijden te helpen. Daarom zet deze regering zich resoluut in om, in samenwerking met de gewesten, een beleid uit te stippelen en uit te voeren dat rekening houdt met de aanstaande ingebruikname van steeds meer geconnecteerde en geautomatiseerde voertuigen.

3.4.3. Modal shift

Samen met de deelstaten streeft deze regering naar een ambitieuze modal shift met het oog op een forse toename van het aandeel van duurzame mobiliteitsmodi.

Om te komen tot een verschuiving van het persoonlijke bezit van vervoermiddelen naar het gebruik van gedeelde vervoermiddelen, werkt de regering samen met de deelstaten een kader uit om “mobility as a service” uit te rollen. De doelstelling moet zijn te komen tot een geïntegreerd systeem, dat het volledige traject uitstippelt en kan worden betaald met een enkel ticket, per traject of voor een bepaalde periode.

Werknemers die de afstand van hun woon-werkverkeer per fiets of speed pedelec afleggen worden hiervoor, met respect voor het sociaal overleg, vergoed met een fietsvergoeding.

De strijd tegen fietsdiefstallen wordt opgedreven en er wordt werk gemaakt van een vrijwillig centraal fietsregister.

De regering stelt een hoger aandeel mobiliteitsprojecten binnen het totale budget van Beliris voor, in overleg met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In het kader van de beschikbare middelen van het investeringsplan, zal de jaarlijkse dotatie geïndexeerd worden en de niet gebruikte fondsen geherinvesteerd worden.

4 Een veilig land

4.1. Justitie en veiligheid

4.1.1. Budget

Om de veiligheid en de rechtsorde te garanderen, zullen veiligheids-, inlichtingendiensten en Justitie worden geherfinancierd en gemoderniseerd via investeringen in personeel, informatisering en gebouwen.

Voor Justitie (inclusief VSSE) voorziet de regering een begrotingsinjectie. Daarnaast voorziet de regering ook een bedrag opdat ook de gerechtsgebouwen en gevangnissen aangepast kunnen worden aan een moderne werking van Justitie.

Voor de federale politie en de veiligheidsdiensten voorziet de regering een begrotingsinjectie.

Het is belangrijk dat deze middelen op een efficiënte manier worden ingezet en steeds ten behoeve van de rechtsonderhorige. Er wordt tevens ingezet op efficiëntie zowel op vlak van processen als op vlak van inningen.

4.1.2. Rechterlijke orde

➤ Personeel

De analyse van de werklast van de magistraten wordt voortgezet. De wettelijke kaders voor magistraten en gerechtspersoneel worden, eventueel via een overgangsregime, vervangen door een wettelijk allocatiemodel dat een objectieve en dynamische verdeling van de middelen over de rechtbanken en parketten mogelijk maakt, in functie van de werklast. Men moet meer flexibel kunnen inspelen op de actuele noden. In die context wordt de aanwerving van parketjuristen en criminologen gefaciliteerd en dit om de magistraten te ondersteunen.

Bij de ontwikkeling van dit allocatiemodel wordt, vertrekkend van de bestaande kaders, rekening gehouden met de resultaten van de werklastmeting. Dit wordt tevens overlegd met de rechterlijke orde en zal steeds gebeuren met respect voor de onafhankelijkheid van de magistratuur.

We investeren in justitie en geven steeds meer mogelijkheden aan de magistratuur om zelf beslissingen te nemen in het kader van de uitvoering van de wet op het autonoom beheer. We werken samen met de magistratuur om dit te realiseren en garanderen te allen tijde de onafhankelijkheid van het gerecht. Het objectief hierbij is dat Justitie efficiënter en eenvoudiger wordt voor de burger, met garanties voor toegankelijkheid, kwaliteit en een behandeling binnen de redelijke termijn.

Er wordt een modern en evenwichtig statuut voor magistraten uitgewerkt (incl. evaluatie) in overleg met de wettelijke vertegenwoordigers van de magistraten. Hierbij wordt rekening gehouden met de dienstverlening aan de rechtsonderhorige en met de rechten en plichten van magistraten.

In samenspraak met de Hoge Raad voor de Justitie, het College van de hoven en rechtbanken en het College van het openbaar ministerie wordt de werving van magistraten en gerechtspersoneel verbeterd. Het doel is om de instroom te verhogen en de rekruteringsprocedure te versnellen.

Er komt een wettelijke verankering van de specialisatie van magistraten en gerechtspersoneel op het vlak van milieumisdrijven.

➤ Informatisering

De doorgedreven informatisering van Justitie wordt onverminderd doorgezet. Daarom worden de informaticaplatformen voor de rechtelijke orde gemoderniseerd en geharmoniseerd.

Via digitalisering zal de burger overal zijn dossier kunnen raadplegen. Er komen eenheidsloketten zodat burgers en ondernemingen vlotter toegang krijgen tot hun gerechtelijke dossiers. Juridische beroepsbeoefenaars krijgen een digitale toegang tot de justitiële dossiers waarin ze betrokken zijn, uiteraard rekening houdende met de wetgeving en principes inzake de bescherming van het privéleven, het geheim van het onderzoek en de procedureregels. Ook de archieven worden gedigitaliseerd. Daarnaast krijgt de administratie van justitie de opdracht om alle cijfers van justitie en de rechterlijke orde in te zamelen, te verwerken en transparant ter beschikking te stellen. Het digitaal inningsplatform van justitie wordt verder uitgebreid en geprofessionaliseerd. We zetten de andere digitaliseringsprojecten verder (e-depot en e-griffie, Prison Cloud, etc.)

➤ Werking

De werking van justitie moet efficiënter, toegankelijker en begrijpelijker worden gemaakt.

De regering zal ook de mogelijkheden evalueren om de toegang en de kwaliteit van de juridische bijstand voor kwetsbare bevolkingsgroepen die met een veelheid aan juridische en sociale problemen worden geconfronteerd, te verbeteren. Hiervoor wordt gekeken naar een transversale en multidisciplinaire aanpak. Er zijn tevens pilootprojecten mogelijk.

De hervorming van de juridische bijstand wordt, in samenspraak met de ordes van de balies, verder afgewerkt. De regering verzekert een stabiele en correcte vergoeding van de advocaten.

De regering zal bij de evaluatie van de toegankelijkheid tot justitie ook de griffierechten meenemen en kijken of er nog aanpassingen nodig zijn.

De gerechtelijke achterstand wordt weggewerkt, onder meer door informatisering, efficiëntere procedures en het promoten van alternatieve geschillenoplossingen.

De rechtsgebouwen moeten aangepast zijn aan een moderne justitie.

4.1.3. Strafrecht, strafvordering en strafuitvoering

De informaticaplatformen voor het gevangeniswezen (incl. gezondheidszorg en platformen voor gedetineerden) worden versterkt en gemoderniseerd.

We stellen slachtoffers centraal. Ze hebben recht op één gemeenschappelijk aanspreekpunt binnen politie en justitie, zodat ze zelf niet geconfronteerd worden met een administratieve rompslomp.

Het strafrecht, het strafprocesrecht, en het strafuitvoeringsrecht worden hervormd en gemoderniseerd met respect voor de rechten van de verdediging en van de slachtoffers.

De voorstellen van de expertencommissies voor de hervorming van het strafrecht en het strafprocesrecht zullen daartoe als uitgangspunt voor de discussie worden genomen om tot een eenvoudigere, meer coherente en meer accurate wetgeving te komen. Daarbij worden de strafprocedures verkort en worden alle straffen uitgevoerd. Alle mogelijke inspanningen moeten worden geleverd om recidive te voorkomen. Recidivisten worden harder aangepakt, maar worden ook begeleid naar een andere levenswandel.

Wat betreft het strafwetboek zal er aan de experts gevraagd worden om advies te geven omtrent de opname van ecocide en feminicide in het nieuw strafwetboek. Daarnaast zal er input gevraagd worden om een systeem van gedeeltelijke toerekeningsvatbaarheid voor alle misdrijven uit te werken en hoe we het probleem kunnen aanpakken met gedetineerden die op strafeinde duidelijk nog een ernstig gevaar vormen voor de maatschappij. Voor het strafprocesrecht stelt de voltallige regering experts aan die de bestaande tekst als basis zullen gebruiken.

Er is aangepaste capaciteit nodig op het vlak van forensische psychiatrische centra en gevangnissen. De uitvoering van de masterplannen voor gedetineerden en geïnterneerden wordt verdergezet en geactualiseerd na evaluatie.

Bij de uitvoering van de masterplannen gaat de eerste prioriteit uit naar de bouw van de nieuwe forensisch psychiatrische centra (Aalst, Paifve en Waver). Bij de evaluatie van de masterplannen zal er rekening gehouden worden met het feit dat geïnterneerden niet in de gevangenis thuishoren.

De regering brengt de geestelijke gezondheidszorg voor gedetineerden en geïnterneerden die onder de bevoegdheid van de penitentiaire administratie vallen op het niveau van deze in de vrije samenleving en laat zich hiervoor o.a. inspireren op de forensisch psychiatrische centra. Ze neemt dit mee in de evaluatie van de masterplannen.

In overleg met de deelstaten wordt onderzocht of bijkomende capaciteit mogelijk is op het vlak van maatschappelijke begeleiding en hulpverlening, alternatieve sancties en elektronisch toezicht.

In samenwerking met de deelstaten creëert de federale overheid het nodige kader opdat de re-integratie van gedetineerden vanaf de start van de straftoemeting actief zou worden voorbereid via individuele detentieplannen, een versterking van de psychosociale diensten, en het verder uitbouwen van kleinschalige detentieprojecten voor bepaalde groepen gedetineerden (bv. ouders met kinderen, gedetineerden kort voor vrijlating, jonge daders, ...).

In nauwe samenwerking met Volksgezondheid en de deelstaten wordt de penitentiaire gezondheidszorg grondig hervormd.

De regering zet de inspanningen verder om gedetineerden zonder de Belgische nationaliteit, die veroordeeld zijn tot een straf van meer dan 5 jaar, hun straf te kunnen laten uitzitten in hun land van herkomst. In dit kader zet ze de inspanningen verder om bilaterale akkoorden af te sluiten.

Voor gedetineerden die geen recht (meer) hebben op verblijf zet de regering de inspanningen verder om ze onmiddellijk bij vrijlating of strafeinde terug te sturen naar hun land van herkomst met een effectieve repatriëring en dit uiteraard steeds met respect voor de mensenrechten.

Voor gedetineerden zonder de Belgische nationaliteit wordt de Dienst Vreemdelingenzaken steeds verwittigd bij een definitief geworden veroordeling van een gevangenisstraf zodat ze het administratief statuut van de veroordeelde kunnen (her)bekijken.

De regering zorgt voor een volwaardige ketengerichte aanpak inzake kindermishandeling, intrafamiliaal en seksueel geweld. Ze investeert verder in een verlaging van de drempels voor slachtoffers om hulp te zoeken. Daarom moeten politiediensten en eerstelijns hulpdiensten beter geïnformeerd en intensiever opgeleid worden over deze vormen van geweld en de gevolgen ervan. Bovendien moeten slachtoffers bij een aangifte billijke en correcte informatie krijgen.

De zorgcentra na seksueel geweld vormen de kern van een bredere aanpak van seksueel geweld in de samenleving. De regering realiseert een structurele inbedding van de zorgcentra binnen de beleidsdomeinen Justitie, Volksgezondheid, Politie en Gelijke kansen.

De strijd tegen seksuele uitbuiting van kinderen offline en online is een absolute prioriteit.

4.1.4. Wetgeving

De regering werkt verder aan de hervorming van het Burgerlijk Wetboek. De nieuwe structuur van dit Wetboek werd reeds vastgelegd en treedt in werking in november 2020, maar de inhoud moet nu verder worden ingevuld. Heel wat bepalingen uit het burgerlijk recht, zoals het afstammingsrecht en het kader rond de wettelijke samenwoning, zijn nog niet aangepast aan de huidige maatschappelijke behoeften. Verder moeten ook nog een aantal reeds hervormde materies (bv. erfrecht) worden gecodificeerd, en liggen er voor een aantal andere materies (bv. verbintenissenrecht) reeds teksten klaar die onmiddellijk door de regering besproken kunnen worden.

De hervorming van het economisch recht in de brede zin van het woord wordt verdergezet zodat het nieuwe ondernemingsbegrip ook het aanknopingspunt wordt voor het mededingings- en marktpraktijkenrecht, zoals vandaag al het geval is voor het insolventierecht, de bevoegdheid van de rechtbanken, het bewijsrecht en de hoofdelijkheid.

4.1.5. Veiligheidsbeleid en veiligheids- en inlichtingendiensten

De slagkracht inzake veiligheid zal worden versterkt.

De regering zal het nieuwe rekruteringsconcept voor de politie verder uitrollen, waar een hervorming van de opleiding en het rekruteringsproces deel van uitmaakt. De nieuwe manier van rekruteren moet tot gevolg hebben dat de doorlooptijd tussen kandidaatstelling en effectieve aanwerving fors wordt ingekort. Er wordt ook voorzien in maatwerk voor bepaalde diensten en lokale politiezones. Daarnaast is het lineair en generalistisch selectieproces niet meer aangepast aan de nieuwe vormen van criminaliteit: een specifieke gespecialiseerde instroom zou mogelijk moeten worden (voor gespecialiseerde profielen vooral voor de gerechtelijke politie). Doelstelling moet zijn om minstens 1.600 agenten per jaar aan te werven waarbij er ook meer lokale mensen kunnen worden aangeworven.

De samenstelling van de geïntegreerde politie moet representatief zijn voor de samenleving. Met het oog op betere samenwerking binnen de politiediensten en de rekrutering van bijkomende agenten wordt een diversiteitstraject opgezet.

Ook bij de opleiding gaat de nodige aandacht naar omgaan met diversiteit in de samenleving.

De financiering van de lokale politiezones (KUL-norm) is achterhaald en moet aangepast worden aan de huidige realiteit. Het systeem van de federale politiedotaties en de federale preventiemiddelen zullen worden hervormd tot een objectief en transparant financieringsmodel dat bovendien een optimale grootte van politiezone stimuleert.

Ook bij de politie moet verder worden ingezet op digitale innovatie om aldus te kunnen evolueren naar een moderne, mobiele en informatiegestuurde politie. De verderzetting van digitaliseringsprojecten (zoals bijvoorbeeld i-Police) zal de werking van de politie op alle domeinen transformeren waardoor zij gericht, doeltreffender en sneller kan ageren. Tegelijkertijd krijgen burgers meer transparantie in hun omgang met politie door de nieuwe toepassingen en uniformisering.

De persoonlijke veiligheid van politiemedewerkers en hulpverleners wordt beter beschermd. Geweld tegen politie en hulpverleners wordt sterk bestreden door in te zetten op zero tolerance.

De pleger van elke vorm van geweld tegen politie en hulpverleners dient zo snel als mogelijk voor de strafrechter te verschijnen.

Bij ernstig fysiek geweld kan het dossier niet worden afgehandeld middels een opportuniteitssepot.

De bevolking moet te allen tijden kunnen vertrouwen op het professionalisme, de objectiviteit en de integriteit van onze politie en hulpverleners. De nodige maatregelen worden genomen om inbreuken hierop te voorkomen.

Integriteit blijft de basis voor professioneel politiewerk. Er is een zero tolerance voor het misbruiken van het geweldsmonopolie ten aanzien van burgers. In dat licht wordt het politiestatuut herzien teneinde een gegarandeerd vlottere afhandeling van tuchtzaken te realiseren.

De werking van de Nationale Veiligheidsraad zal worden versterkt door een permanent beleidssecretariaat, dat in samenwerking met en onder coördinatie van het Coördinatie- en Strategisch Comité zorgt voor beleidsvoorbereiding en -opvolging. De Nationale Veiligheidsraad wordt als interdepartementaal platform voor veiligheidsscreenings geïntegreerd in dit beleidssecretariaat.

De informatiepositie van inlichtingendiensten en het OCAD wordt versterkt.

Een aangepast wettelijk kader voor infiltratie door agenten en informanten wordt gecreëerd. Dit gebeurt ook voor het toezicht op de bronnen.

De wet die de organisatie en taken van het OCAD regelt, wordt geactualiseerd met het oog op een versterking en uitbreiding van de coördinatie inzake informatiedoorstroming (in het bijzonder deze tussen de ondersteunende diensten en het OCAD).

De regering creëert een kruispuntbank veiligheid voor informatiedeling op geïntegreerde en veilige wijze (politie, justitie, OCAD, inlichtingendiensten, cel Financiële Informatie, enz.) zonder de bestaande en lopende investeringen en projecten (zoals I-police wat de geïntegreerde politie betreft) in gevaar te brengen.

De samenwerking en uitwisseling van informatie tussen veiligheids-, inlichtingendiensten en justitie worden geoptimaliseerd, meer bepaald wat betreft de voortzetting van de oprichting van de *Joint decision centers* en de *Joint intelligence centers*.

De regering heeft een bijzondere aandacht voor de beveiliging van de communicatie en van de gegevensoverdracht tussen de betrokken diensten.

De regering zal de conclusies van de parlementaire onderzoekscommissie over de terroristische aanslagen uitvoeren, ook via maatregelen tegen radicalisering.

In uitvoering van de aanbeveling van de parlementaire onderzoekscommissie komt er een eengemaakt basisstatuut voor het personeel van de VSSE, het burgerpersoneel van ADIV en het personeel van het OCAD. Er komt ook een versterking van de personeelseffectieven.

Binnen de Belgian Intelligence Academy wordt het gezamenlijk opleidingsaanbod voor de inlichtingendiensten en het OCAD versterkt en verder geprofessionaliseerd.

De regering zet onverminderd haar beleid verder tot het bevriezen van financiële tegoeden en economische middelen van personen en entiteiten die meewerken aan terroristische misdrijven. De regelgeving daartoe wordt, met het oog op een nog efficiëntere toepassing, geëvalueerd en desgevallend aangepast.

De bestaande structuur van het Plan R (NTF, LTF, LIVC) en de bestaande expertise worden verder uitgerold en geoperationaliseerd en dit zowel naar radicalisering als naar alle extremistische bewegingen. Het actieplan

radicalisme wordt opgewaardeerd tot een ‘strategische nota terrorisme, extremisme en radicalisering’. Vroegdetectie en goede risicotaxatie staan daarbij centraal, net als een cultuur van vertrouwen en samenwerking tussen de verschillende diensten.

De regering zal, samen met de deelstaten nagaan op welke manier ze het preventiebeleid in grootstedelijke milieus t.a.v. radicalisering en extremisme kunnen versterken en structureel verankeren.

De militaire aanwezigheid op straat wordt onmiddellijk progressief afgebouwd. Hierbij wordt rekening gehouden met de personeelscapaciteit van de federale politie, de impact voor de lokale politie en de uitbouw van de nieuwe directie “Beveiliging” (DAB) binnen de Federale Politie.

Een goed veiligheidsbeleid is niet enkel repressief. De overheid versterkt in het politiewerk een echte preventieve aanpak, gericht op nabijheidspolitie en kennis van het veld.

Er komt een structurele versterking van de mogelijkheden van bestuurlijke handhaving via lokale besturen, met respect voor de scheiding der machten.

Om de verstoring van de openbare orde of overlast te voorkomen wordt een nieuwe wettelijke regeling getroffen voor de uitbreiding van de bevoegdheid van het lokaal plaatsverbod.

4.1.6. Samenwerking politie - justitie

Voor eenvoudig identificeerbare misdrijven zoals bijvoorbeeld straatcriminaliteit, winkeldiefstallen en rellen zorgt de regering voor een snelle en gepaste afhandeling om recidive te voorkomen. Ze versterkt het snelrecht door de wetgeving aan te passen en extra personeel te voorzien hiervoor.

Voor de opsporing en vervolging van financiële misdrijven worden de rechterlijke orde en de gerechtelijke politie versterkt. De wet op de verruimde minnelijke schikking wordt geëvalueerd en desgevallend bijgestuurd.

Voor alle misdrijven, investeert de regering in gespecialiseerde gerechtelijke speurders om het ‘follow the money’-principe toe te passen, zodat criminaliteit via de winsten die ze oplevert, wordt aangepakt.

Wat druggebruik betreft, focust de regering op preventie, schadebeperking en hulpverlening ten aanzien van minderjarigen en probleemgebruikers. Ze veralgemeent de drugsbehandelingskamers. Deze kamers bij de rechtbank van eerste aanleg zijn gespecialiseerd in de vervolging van personen die strafbare feiten hebben gepleegd in relatie met een verslavingsproblematiek, dit met de bedoeling om het risico op ernstige recidive te verminderen dankzij een transversale en multidisciplinaire aanpak van de problematiek.

Tegelijk schakelt de regering een versnelling hoger met een doorgedreven integrale en geïntegreerde strijd tegen georganiseerde drugsbendes en de internationale drugstrafiek. Daartoe zullen de vijf grote gerechtelijke directies van de Federale Politie gespecialiseerde multidisciplinaire drugsonderzoeksteams uitbouwen en versterken. Hiervoor worden gespecialiseerde gerechtelijke speurders vrijgemaakt. De aanpak van de betrokken diensten (sociaal, fiscaal, enz.) wordt gecoördineerd. Ook

straatdealers en drugscafés moeten aangepakt worden, evenals de ondermijnende criminaliteit door dealers en gebruikers.

4.1.7. Cybercrime en internationale dimensie

Dreigingen stoppen niet aan onze landsgrenzen. Dit geldt ook voor cyberdreiging. De regering verzekert de verdere effectieve implementatie van de Netwerk- en Informatiebeveiliging Richtlijn, die een belangrijk instrument is om de cyberparaatheid van onze essentiële diensten te versterken. Er wordt tevens een wettelijke regeling uitgewerkt die het mogelijk moet maken om buitenlandse kwaadaardige inmenging in onze kritieke infrastructuren te verhinderen. Samenwerking ten slotte is essentieel om onze cyberveiligheid op een effectieve en gecoördineerde wijze te verzekeren. Voor het beheer van cyber intelligence en de uitwisseling van cyber intelligence informatie zorgen we voor een versterkte samenwerking tussen de veiligheids- en inlichtingendiensten, waarbij ook samenwerking met supranationale organisaties zoals NAVO versterkt wordt.

De regering zal de weerbaarheid van ons land in geval van nationale of internationale crisissen versterken en daarvoor inzetten op een sterke coördinatie met alle betrokken actoren. De maatschappij moet daarbij ook steeds op Defensie kunnen blijven rekenen in tijden van crisis. Het in plaats stellen van een crisishospitaal zal bestudeerd worden.

4.1.8. Civiele veiligheid

Het recht van iedere burger op snelle en adequate hulp is een prioriteit voor de regering. De regering zal er met name voor zorgen dat er een gelijkmatig verdeeld netwerk over het nationale grondgebied blijft bestaan en dat er in bepaalde gevallen sprake is van coördinatie tussen de politie en de reddingsdiensten. Het doel is om de veiligheid en het goede verloop van de werkzaamheden zoveel mogelijk te garanderen.

Bijzondere aandacht moet gaan naar de rol die de hulpverleningszones spelen in de noodhulp. De hoge operationele vereisten van de brandweer en de dringende geneeskundige hulpverlening hebben nood aan een modern personeelsbeleid, passende omkadering en een kwaliteitsvolle opleiding, in het bijzonder voor brandweervrijwilligers. We evolueren naar een evenwichtiger financiering van de brandweer.

4.1.9. Erediensten

De regering zal de Boeddhistische Unie van België, in samenwerking met de deelstaten, erkennen als een vereniging die morele bijstand biedt als niet-confessionele levensbeschouwing.

4.2. Defensie

België wil binnen de Verenigde Naties een geloofwaardige bijdrage blijven leveren aan de inspanningen om de internationale vrede en veiligheid te handhaven. Onze Europese en trans-Atlantische partners verwachten van ons land een inzetbare capaciteit, waarbij België zijn verantwoordelijkheid

opneemt en een relevante bijdrage levert tot de collectieve veiligheid van onze burgers.

België zal zijn engagement voor een effectieve Europese defensie voortzetten en versterken. Dit draagt bij tot een echte Europese strategie en autonomie en versterkt zo ook de ‘Europese pijler’ binnen de NAVO. De NAVO blijft de hoeksteen van de collectieve verdediging van Europa.

Buitenlandse militaire opdrachten behoeven een sluitend internationaalrechtelijk mandaat. Militaire opdrachten passen in het kader van de VN, in het Europees gemeenschappelijk veiligheidsbeleid (GBVB), in het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid (GVDB) of in het collectieve veiligheids- en defensiekader van de NAVO. Onze bilaterale missies en partnerschappen kaderen in een “comprehensive approach”.

De strategische autonomie van Europa vergt een militaire interventiecapaciteit en een solide industriële basis. Defensie zal in dat verband verder investeren in de Europese “capability gaps” en haar capaciteiten bij geprivilegieerde partners verder verankeren. Het Europees Defensiefonds (EDF), dat door de Europese Commissie in het leven is geroepen, zal het mogelijk maken om samenwerkingsprojecten voor de ontwikkeling van militaire capaciteiten te stimuleren en te cofinancieren. De regering zal onze bedrijven in dat verband de best mogelijke kansen geven. Daartoe blijft ons land actief in de permanente gestructureerde samenwerking (PESCO), zal een kader worden uitgewerkt voor de ontvankelijkheidstoekening aan bedrijven en toont België zich solidair in zijn engagementen, te rapporteren via het National Implementation Plan (NIP).

We verbeteren in het algemeen het informatie- en evaluatiekader van het defensiebeleid met meer transparantie en betrokkenheid van het Parlement (missies, militaire aankopen en verkopen, maatschappelijke terugverdieneffecten, burgerslachtoffers). De regering zal onderzoeken of een regeling van schadevergoeding voor burgerslachtoffers kan worden uitgewerkt. De parlementaire controle op militaire aankoopdossiers wordt uitgebreid. Het Rekenhof krijgt ook tijdens de aankoopprocedure controlebevoegdheid, mits respect voor wettelijke en veiligheidsvereisten. Verder wordt er onderzocht hoe de Commissie Legeraankopen zich beter kan laten bijstaan met het oog op een optimale parlementaire controle.

In het interfederaal investeringsplan kunnen aanvullende uitgaven voor infrastructuur worden opgenomen.

Voor België blijft het Non-Proliferatieverdrag (NPV) de hoeksteen van het mondiale nucleaire non-proliferatie regime. Zonder afbreuk te doen aan onze engagementen en verplichtingen binnen NAVO, zal België zich actief blijven inzetten voor nucleaire ontwapening en non-proliferatie op mondiaal niveau. België zal een proactieve rol spelen in de NPV-Toetsingsconferentie in 2021 en samen met de Europese NAVO bondgenoten nagaan hoe het multilaterale non-proliferatie kader te versterken en hoe het VN Verdrag op het Verbod op Nucleaire Wapens een nieuwe impuls kan geven aan multilaterale nucleaire ontwapening.

De regering ondersteunt andere multilaterale initiatieven inzake ontwapening en wapenbeheersing, ook buiten het nucleaire domein. Ons land neemt het initiatief om te komen tot een regelgevend kader inzake volledig autonome wapensystemen, en streeft daarbij naar een internationaal verbod.

De investeringen in Defensie vergen continuïteit binnen een langetermijnvisie. De regering zal de uitvoering van de Strategische Visie voor Defensie en de Militaire Programmatiewet voortzetten en actualiseren. De regering onderzoekt hoe ze een groeipad kan uittekenen om onze defensie-inspanning tegen 2030 opnieuw af te stemmen op de Europese niet-nucleaire NAVO bondgenoten.

De regering zal inzetten op een herkapitalisatie in het domein van het personeel om het militair beroep aantrekkelijker te maken. Dat moet leiden tot een betere rekrutering, een betere retentie, meer diversiteit en een betere leeftijds piramide. Ook naar het welzijn van het militair personeel en hun gezin zal daartoe de nodige aandacht gaan.

Daarvoor zal de regering werk maken van een modernisering van het personeelsbeleid met onder meer een grotere mobiliteit binnen en buiten de overheid in samenwerking met de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling. Zij zal andere oplossingen bestuderen – bijvoorbeeld een flexibele en versterkte reserve of uitgebreider beroep op burgerpersoneel – die een positieve weerslag kunnen hebben op het personeelsbeleid van Defensie.

We besteden bijzondere aandacht aan de voorbereiding van opleiders en defensie-instructeurs voor de opvang en effectieve ondersteuning van nieuwe rekruten.

De regering zal maatregelen nemen om de regionale spreiding van de kwartieren te optimaliseren, waaronder projecten rond “het kwartier van de toekomst” in Vlaanderen en in Wallonië opstarten en versnellen.

Door middelen te garanderen voor infrastructuur, voor het onderhoud van het materiaal, voor de individuele uitrusting en voor de operationele voorbereiding moeten de strijdkrachten in staat worden gesteld hun opdrachten op haalbare en duurzame wijze te vervullen. Het concept van crisisbeheer en hulp aan de natie zal met aandacht voor de lessen uit de gezondheids crisis worden beoordeeld. De regering bevestigt het belang van hulp aan de natie of aan de civiele maatschappij.

De centrale rol van het “War Heritage Institute” op het vlak van militaire geschiedenis, nagedachtenis en burgerzin zal worden versterkt.

Tot slot zal Defensie zich de komende jaren blijven concentreren op cyber(veiligheid), innovatie, onderzoek en technologie om zo niet alleen bij te dragen tot de veiligheid van ons land en van Europa, maar ook tot de economische heropleving. In dat verband zullen een defensie-, industrie-, en onderzoeksstrategie (DIRS) en de bijhorende nationale ondersteunende structuren worden ontwikkeld, in coördinatie met de gemeenschappen en de gewesten en onder meer met de medewerking van de KMS, het KHID en het militair hospitaal.

5 Een land van samenwerking en respect

5.1. Institutionele hervormingen

Ons land heeft zes staatshervormingen gekend. Sinds 1970 werd België in opeenvolgende fasen omgevormd tot een federale staat sui generis met sterke deelstaten, bevoegd voor een aantal beleidsdomeinen die de mensen rechtstreeks aanbelangen en waardoor in die materies een gedifferentieerd beleid kan gevoerd worden dat aangepast is aan de deelstatelijke noden. Nochtans is er een algemene consensus dat de bevoegdheidsverdeling voor verbetering vatbaar is. De regering kiest resoluut voor een federalisme van samenwerking en ontmoeting. We respecteren uitdrukkelijk de bevoegdheden van de gewesten en gemeenschappen en willen de komende jaren actief overleggen en samenwerken met de deelstaten. De ontmoeting van talen en culturen, inherent aan ons land, beschouwen we als een troef. Homogene bevoegdheden en efficiëntie moeten daarbij worden nagestreefd maar tegelijkertijd zal samenwerking tussen de verschillende overheden altijd noodzakelijk blijven. Daarom is het van belang dat nieuwe hervormingen goed worden voorbereid zonder taboes in een sfeer van wederzijds begrip en op basis van de nodige expertise.

De regering wil tijdens de komende legislatuur een belangrijke bijdrage leveren op het vlak van de modernisering, de verhoging van de efficiëntie en de verdieping van de democratische beginselen van de staatsstructuren. De regering zal hierover een breed democratisch debat opstarten, waarbij ook onder meer de burger, het middenveld en de academische wereld betrokken worden, alsook een dialoog onder politieke vertegenwoordigers, onder leiding van twee ministers (een Nederlandstalig en een Franstalig lid) om de bestaande structuur te evalueren.

De regering geeft de twee ministers die belast zijn met institutionele hervormingen eveneens de opdracht om een voorlopige lijst van grondwetsartikelen op te stellen ter herziening. De lijst zal het voorwerp uitmaken van een mededeling in Senaat en Kamer bij de aanvang van de regeerperiode. Deze lijst omvat minstens het artikel 195. Aan het einde van het democratisch debat zal de lijst worden vervolledigd met de artikelen die noodzakelijk zijn om de richtinggevende aanbevelingen te vertalen, in het bijzonder inzake democratische vernieuwing en de bevoegdheidsverdeling.

Het doel is een nieuwe staatsstructuur vanaf 2024 met een meer homogene en efficiënte bevoegdheidsverdeling met inachtneming van de principes van subsidiariteit en interpersoonlijke solidariteit. Dit zou ertoe moeten leiden dat de deelstaten in hun autonomie en het federaal niveau in zijn slagkracht versterkt worden.

Op basis van de werkzaamheden van deze regeeringsleden zal de regering voorstellen, onder de vorm van wetteksten, voorbereiden op het vlak van de bevoegdheidsverdeling, de financieringsregels en de instellingen etc., die na akkoord binnen de schoot van de regering aan de Raad van State ter advies kunnen worden voorgelegd.

Hierna en hierover, zullen de twee ministers van de regering de nodige contacten leggen om samen bijkomende parlementaire steun te vinden om de benodigde meerderheden te bereiken.

De regering wenst in ieder geval tijdens deze legislatuur wetteksten te integreren betreffende een meer homogene bevoegdheidsverdeling op het vlak van gezondheidszorg. De bedoeling is een zorg zo dicht mogelijk bij de patiënt (gefedereerde entiteiten) zonder dat aan de solidaire financiering wordt geraakt.

De regering zal een voorstel neerleggen om artikel 7bis, dat voor herziening vatbaar is verklaard, aan te passen.

Het voor herziening vatbaar verklaarde artikel 7bis over duurzame ontwikkeling wordt deze beleidsperiode gemoderniseerd met aandacht voor de rechtvaardige transitie naar een klimaatneutrale samenleving, de circulaire economie en de stopzetting van het verlies aan biodiversiteit.

In dat kader onderzoekt de regering, samen met de gewestregeringen, hoe de federale overheid en de deelstaten tot meer samenwerking en een betere coördinatie kunnen komen inzake klimaat, met respect voor hun respectieve bevoegdheden.

Mits het akkoord van de deelstaten, en enkel in dat geval, kan deze update van artikel 7bis uitgroeien tot een basis voor een samenwerkingsakkoord en/of bijzondere interfederale klimaatwet. Wanneer deze update in deze beleidsperiode onmogelijk blijkt, zal de regering artikel 7bis opnieuw opnemen in de verklaring tot herziening.

Om tegemoet te komen aan de specifieke noden en dynamieken in de verschillende gebieden van het land kan de federale overheid gebruik maken van de mogelijkheid om haar bevoegdheden op asymmetrische wijze uit te oefenen naar gelang het betrokken gewest, de betrokken gemeenschap of subregio waarop het betrekking heeft (“place based policies”). Dit gebeurt met respect voor de principes van gelijkheid en non-discriminatie. Op die manier zou de federale overheid haar beleid kunnen afstemmen op het beleid van de gemeenschappen en de gewesten wanneer het gaat om bepaalde gedeelde bevoegdheden, zoals op het vlak van werkgelegenheid en gezondheidszorg.

De federale regering hecht groot belang aan samenwerking tussen beleidsniveaus, samenwerking die leidt tot oplossingen en de bevoegdheidsverdeling respecteert. Daartoe wordt met naleving van eenieders bevoegdheden het overleg en de samenwerking tussen het federale niveau en de deelstaten versterkt en gestroomlijnd.

We maken hierover afspraken binnen het Overlegcomité, onder meer over het tijdstip, de vorm (schriftelijk/mondeling) en termijn van de wettelijk voorgeschreven samenwerking.

Het Overlegcomité komt als centraal punt voor overleg, samenwerking en coördinatie tussen de staat, de gemeenschappen en de gewesten regelmatig samen met de bedoeling om met naleving van eenieders bevoegdheden beleidslijnen beter op mekaar af te stemmen. We garanderen dat de essentiële interministeriële conferenties regelmatig samenkomen en we engageren ons voor een betere werking van de IMC's, met inbegrip van de aanduiding van de voorzitterschappen.

We evalueren en actualiseren de samenwerkingsakkoorden inzake het buitenlands beleid uit 1994 teneinde het buitenlandse optreden van de federale staat en de deelstaten en hun rol in de EU- en multilaterale besluitvorming op elkaar af te stemmen.

We onderzoeken in welke federale bestuurs- of beheersorganen er bijkomend vertegenwoordigers van de deelstaten kunnen worden opgenomen met het oog op een grotere synergie tussen de beleidsniveaus. Zo zal, wat het RIZIV betreft, de vertegenwoordiging van de gefedereerde entiteiten gewaarborgd zijn zonder afbreuk te doen aan de beslissingsbevoegdheid van de federale overheid en de sociale partners.

De deelstaten krijgen de mogelijkheid om van hun feestdag een betaalde feestdag te maken. Dit wordt georganiseerd zonder budgettaire meerkost. De jaarlijkse organisatie van de nationale feestdag in onze hoofdstad en elders in het land moet een eigentijdse viering worden met een grotere aantrekkingskracht, waarbij ook de samenwerking met de gemeenschappen en de gewesten een meer prominente rol krijgt.

De federale regering organiseert de 5G-veiling zo snel als mogelijk en engageert zich om een akkoord te vinden met de deelstaten over de verdeling van de opbrengsten met een groter aandeel voor de gemeenschappen in de verdeling van de éénmalige én jaarlijkse opbrengsten van de veiling van het spectrum voor mobiele breedband. Daarbij wordt rekening gehouden met het belang van media (wat een gemeenschapsbevoegdheid is) in het frequentie-gebruik. In afwachting van een akkoord over de verdeling wordt de opbrengst op een rekening geblokkeerd totdat met de deelstaten een akkoord wordt gevonden over de verdeling.

We realiseren een oplossing voor de geluidshinder en voor de rechtsonzekerheid waarmee de luchthaven Brussel-Nationaal wordt geconfronteerd. De regering werkt een ontwerp van evenwichtige vliegwet uit.

Om tot een meer geïntegreerd en globaal veiligheidsbeleid te komen binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zullen de bevoegdheden inzake preventie en veiligheid die aan het Brussels Gewest toegekend werden in het kader van de Zesde Staatshervorming, versterkt worden en beter territoriaal ingebed. Voor uitzonderlijke, acute of onverwachte veiligheidsproblemen die de grenzen van de lokale politiezone overschrijden staan de politiezones onder de coördinatie en het gezag van de minister-president teneinde eenheid van commando te verzekeren. Tevens beoogt een meer geïntegreerd en globaal veiligheidsbeleid schaalvoordelen te creëren die evenwel geen afbreuk mogen doen aan een sterk gedecentraliseerde wijkwerking dichtbij de burger en nabijheidspolitie.

De federale overheid onderhandelt met de gemeenschappen om tegen vergoeding de regeling verder te zetten waarbij de remgelden voor prestaties die betrekking hebben op de bevoegdheden van de gemeenschappen geïntegreerd zijn in de maximumfactuur.

Zoals reeds voorzien in de Bijzondere Wet tot Hervorming der Instellingen, wordt invulling gegeven aan het Toekomstinstituut van de Gezondheidszorg om, ter ondersteuning van de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid, overlegde antwoorden op de grote uitdagingen inzake de gezondheidszorg te waarborgen. Dit instituut heeft tot taak om een gemeenschappelijke en toekomstgerichte visie te formuleren en een duurzaam gezondheidsbeleid te definiëren.

Initiatieven die zorgen voor meer ontmoeting en een betere kennis van de landstalen verdienen meer waardering. De federale regering faciliteert samen met de gewesten en de gemeenschappen interfederale ontmoetingsinitiatieven.

5.2. Democratische vernieuwing

De regering wil het vertrouwen in politiek als positieve kracht versterken door van democratische vernieuwing een prioriteit te maken. De democratische werking moet worden gemoderniseerd door te streven naar vereenvoudiging en door een opening naar nieuwe participatievormen. Zo verrijken we onze representatieve democratie met meer rechtstreekse participatie van burgers in de politieke besluitvorming.

Voor deze democratische vernieuwing wordt er gewerkt met enerzijds een reeks hervormingen in het regeerakkoord en anderzijds een reflectieoefening in de schoot van het parlement.

We evalueren het lobbyregister in de schoot van de Kamer en breiden de toepassing uit naar regering en kabinetten.

Er komt een wettelijke regeling om geclassificeerde stukken na verloop van tijd te declassificeren rekening houdend met internationale afspraken en de bescherming van het bronnengeheim. België is immers één van de laatste landen zonder dergelijke procedure. De regering zal ervoor zorgen dat de bewaring van de kabinetsarchieven voortaan gegarandeerd is.

Het statuut van klokkenluider zal worden bevestigd door de bescherming te verzekeren van ambtenaren die te goeder trouw laakbare feiten in hun administratie aan de kaak stellen. België zal de Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake de bescherming van personen die inbreuken op het Unierecht melden, die op 7 oktober 2019 werd aangenomen, binnen de termijn omzetten.

De Kamer zal via haar Reglement uitvoering geven aan de wet inzake het nieuwe burgerinitiatief, waarbij een petitie van burgers aanleiding kan geven tot het voorstellen van een wetgevend initiatief in de bevoegde Kamercommissie.

We experimenteren met nieuwe vormen van burgerparticipatie, zoals burgerkabinetten of gemengde panels in de schoot van de Kamer waar zowel parlementsleden als door loting geselecteerde burgers deel van uitmaken.

Deze formuleren telkens aanbevelingen ten aanzien van de wetgevende macht. De deelname van burgers is altijd op vrijwillige basis. Dergelijke ontmoetingsmomenten kunnen ook buiten de Wetstraat georganiseerd worden, dicht bij de burger (“on tour”).

We verlagen de stemgerechtigde leeftijd bij de Europese verkiezingen tot 16 jaar. Jongeren die willen stemmen moeten zich in het kiesregister van hun gemeente inschrijven. Zodra ze geregistreerd zijn, zijn ze onderworpen aan de verplichting om te stemmen.

Rekening houdend met het gestegen aantal burgers dat niet deelneemt aan verkiezingen of blanco stemt, komt er in de aanloop van de volgende parlementsverkiezingen een neutrale doch mobiliserende campagne om de participatiegraad opnieuw op te krikken.

Lang aanslepende regeringsvormingen moeten in de toekomst vermeden worden. Met het oog op een vlottere regeringsvorming evalueren we de spelregels voor de vorming van een nieuwe federale regering, met bijvoorbeeld een formele deadline of een deblokkeringsmechanisme.

We zetten de hervorming van het systeem van partijfinanciering verder, zoals beslist door de Kamer, onder andere door een versterking van de transparantie op en de controle over de inkomsten en uitgaven.

De regering versterkt de maatregelen ter bestrijding van desinformatie en van de verspreiding van fake news, die een echte bedreiging vormen voor de democratie.

We zetten de hervorming van het statuut van parlementsleden verder. Via overleg streven we naar een zo uniform mogelijk statuut voor de diverse wetgevende vergaderingen.

In de schoot van het Federaal Parlement vindt jaarlijks een nationale burgemeestersconferentie plaats. We verenigen de burgemeesters van de steden en gemeenten in ons land voor een dialoog over grote maatschappelijke uitdagingen.

Ter verdieping van deze eerste reeks hervormingen zal er eveneens een dynamiek opgestart worden in de Kamer van Volksvertegenwoordigers, waarbij burgers, de universitaire wereld en de samenleving betrokken worden. Het doel van dit proces is te onderzoeken hoe de Grondwet en de wetgeving kunnen worden gemoderniseerd om de democratie, de rechtsstaat en de grondrechten te versterken. Dit proces zal resulteren in het formuleren van aanbevelingen.

De volgende elementen zullen o.a. aan bod komen:

- ↘ Een grotere betrokkenheid van de burgers in het besluitvormingsproces, met respect voor de beginselen van onze representatieve democratie;
- ↘ Een modernisering van de grondwettelijke rechten en vrijheden zonder evenwel afbreuk te doen aan de reeds gewaarborgde grondwettelijke rechten en vrijheden;
- ↘ De transparantie van het openbare leven via onder meer open data;
- ↘ De kieswet, incl. de kiesomschrijvingen, het verplichte ritsprincipe op kieslijsten, de afschaffing van de lijsten met plaatsvervangers, de afschaffing van de devolutieve kracht van de stem;

- ~ Het statuut en aantal van de parlementsleden;
- ~ De procedure in verband met het onderzoek van de geloofsbrieven;
- ~ De toekomst van de Senaat;
- ~ De budgettaire evaluatie van verkiezingsprogramma's en wetsvoorstellen;
- ~ De procedure tot ontbinding van de kamer.

5.3. Samenleven

➤ Diversiteit en strijd tegen discriminatie

We streven naar een warme samenleving, met een sterke sociale samenhang.

Er komt een actief en transversaal beleid rond diversiteit en gelijke kansen. De strijd tegen alle vormen van discriminatie, zoals bepaald bij wet.

In samenspraak met alle relevante actoren, wordt er een interfederaal actieplan opgesteld en uitgevoerd tegen racisme, onverdraagzaamheid en alle vormen van discriminatie zoals vermeld in de verschillende antidiscriminatie- en antiracismewetgevingen. Het betreft een toekomstgericht plan met meetbare doelstellingen, een tijdschema voor zijn uitvoering, en een concrete uitwerking van verantwoordelijkheden. Voor elke actie worden de nodige middelen gegarandeerd.

De antidiscriminatie- en antiracismewetgeving wordt verder geëvalueerd en desgevallend aangepast.

De strijd tegen discriminatie- en haatmisdrijven (ook online) wordt opgenomen in het volgende Nationaal Veiligheidsplan. We werken ook de ongelijke vervolging van verschillende soorten haatmisdrijven weg.

De strijd voor diversiteit en tegen alle vormen van discriminatie krijgt bijzondere aandacht. De regering voert de academische monitoring van diversiteit en discriminatie op sectorniveau in.

Daarnaast wordt de toepassing van de bestaande discriminatietoetsen verbeterd.

De sociale inspectie moet discriminatietoetsen kunnen uitvoeren op basis van ofwel een onderbouwde klacht, ofwel datamining ofwel een objectieve aanwijzing. Het schriftelijke en voorafgaand akkoord van de arbeidsauditeur of procureur des Konings blijft behouden. Er mag tegelijk nooit sprake zijn van uitlokking.

De regering zal maatregelen nemen om werkgevers bewust te maken van het belang van non-discriminatie tijdens de hele loopbaan, van de aanwerving tot het einde van de loopbaan.

De regering waakt er over dat het gelijkekansencentrum Unia haar rol van een onafhankelijke, openbare instelling die discriminatie bestrijdt ten volle kan spelen.

We zorgen dat de Raden van Bestuur van de verschillende gelijke kansen centra evenwichtig zijn samengesteld, zodat alle relevante actoren zoveel mogelijk betrokken zijn om van de strijd voor gelijke kansen, diversiteit en tegen discriminatie een succes te maken.

Een performant mensenrechteninstituut met internationale A-status krijgt deze legislatuur vorm. We streven naar een interfederaal mensenrechteninstituut dat ook over een klachtenprocedure zal beschikken.

Het landschap van de verschillende publieke gelijkheids- en mensenrechtenorganen en de betrokken administraties wordt geëvalueerd. Daarbij worden de nodige maatregelen genomen om samenwerking en efficiëntie te versterken.

Er wordt deze legislatuur een actieplan universele toegankelijkheid gelanceerd waarbij een structurele toegankelijkheid van de ruimte en de publieke dienstverlening het einddoel is. Dit actieplan voorziet minstens in gestandaardiseerde richtlijnen, objectieve doelstellingen en een monitoring daarvan. De overheid engageert zich tegelijk om op de korte termijn de fysieke en digitale toegankelijkheid van de rechtspraak, het openbaar vervoer en de overheidsgebouwen te verbeteren.

We maken van de overheid een voorbeeld inzake inclusief personeelsbeleid en engageren ons ervoor te zorgen dat het personeelsbestand de diversiteit in de samenleving weerspiegelt.

De regering doet extra inspanningen om haar eigen streefcijfer van minstens 3% voor tewerkstelling van personen met een handicap bij overheidsdiensten te halen, onder meer in haar recruteringsbeleid en beleid rond werkomgeving.

We evalueren de wijze van monitoring met bijzondere aandacht voor de onderreporting en de VN-conformiteit van de gehanteerde definities, binnen het kader van een concreet actieplan dat de regering zal uitwerken om de overheidsdiensten inclusiever te maken.

De regering moderniseert de toekenning van de uitkeringen, ondersteunt de DG Personen met een handicap (DG HAN) en versterkt het multidisciplinaire karakter van de medische beoordeling,

Het lopende actieplan van DG HAN wordt voortgezet en aangescherpt.

De regering evalueert en harmoniseert de functie, voorwaarden en carrière van de artsen binnen de federale overheidsdiensten en meewerkende instellingen, opdat deze functie voldoende aantrekkelijk is.

5.4. Gendergelijkheid

De overheid zal een actieve genderpolitiek voeren en een voluntaristisch genderbeleid dat structurele en historische onevenwichten aanpakt. De monitoring hiervan wordt versterkt. Gendergelijkheid is een fundamentele waarde waar de regering inzake binnenlands beleid actief toe bijdraagt en die ze op internationale fora maximaal uitdraagt.

We hervormen de verlofstelsels voor ouders zodat er een evenwichtigere verdeling mogelijk wordt tussen mannen en vrouwen bij de opvang van en de zorg voor kinderen. Het geboorteverlof zal stapsgewijs uitgebreid worden

van 10 naar 20 dagen. Daarbij zorgen we ervoor dat alle types werknemers in staat zijn het recht ook effectief op te nemen (bv. uitzendarbeid en korte tijdelijke contracten, ...).

Er zullen aanvullende maatregelen worden genomen om de wet van 22 april 2012 ter bestrijding van de loonkloof tussen mannen en vrouwen werkzamer te maken.

De overheid neemt maatregelen opdat zowel bij de administratie als bij de overheidsbedrijven de gendergelijkheid ook aan de top verzekerd is.

De regering maakt een prioriteit van de strijd tegen gendergerelateerd geweld. De Conventie van Istanbul inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld dient daarbij als leidraad.

Via een ketengerichte aanpak moet de strijd tegen gender gerelateerd geweld op alle vlakken gevoerd worden. Als federale overheid moeten we hier prioritair op inzetten door actief mee te werken en de nodige middelen te voorzien.

De zorgcentra seksueel geweld vormen de kern van een bredere aanpak van seksueel geweld in de samenleving. We realiseren een structurele inbedding van de zorgcentra binnen de beleidsdomeinen justitie, volksgezondheid, politie en gelijke kansen.

De regering waakt er over dat het Instituut voor gelijkheid van vrouwen en mannen haar rol ter bevordering van de gendergelijkheid en de bestrijding van discriminatie op grond van gender ten volle kan spelen.

In België beschikt elke persoon zelf over haar/zijn/hun genderidentiteit. Wetgeving (m.b.t. genderregistratie) wordt aangepast om in overeenstemming te zijn met de beslissing van het Grondwettelijk Hof. De verdere implicaties daarvan worden onderzocht.

6 België, een sterke stem in Europa en de wereld

6.1. Europese en internationale ambitie

Als één van de meest globaliseerde landen ter wereld, blijft België zich op de internationale scène inzetten als betrouwbare partner. De regering ziet daarbij toe op een maximale samenhang van haar instrumenten van buitenlands beleid, dat gebaseerd is op de verdediging en de bevordering van de rechtsstaat en van de Mensenrechten.

De regering verdedigt de belangen en prioriteiten van België op alle niveaus van dit buitenlandbeleid: i) met de rechtstreekse buurlanden zoals de Benelux, ii) in de Europese Unie, iii) met de onmiddellijke buurlanden van de Europese Unie en de specifieke beleidsinitiatieven die daarop gericht zijn, iv) de trans-Atlantische relatie, zowel qua veiligheid als economisch en v) de minder nabije omgeving, waarbij Azië een belangrijke economische partner blijft en in Afrika verder een “comprehensive approach” zal worden gehanteerd in de Sahel en de bevoorrechte betrekkingen met de Afrikaanse landen aan de Grote Meren verder zullen worden uitgediept.

De definiëring van dit belang en de verdere vormgeving en uitvoering van het buitenlands en Europees beleid zal via het samenwerkingsfederalisme worden gerealiseerd. Hierbij primeert pragmatisme in het belang van een sterke belangenbehartiging van ons land, onze burgers en onze bedrijven.

De federale regering hernieuwt het engagement van België voor een sterk multilateralisme binnen het bevoorrechte kader van de Verenigde Naties en met een bijzondere rol voor de Veiligheidsraad, waarvan de werking moet worden geoptimaliseerd.

Het belangrijkste instrument daartoe is de Europese integratie. De Europese Unie biedt enerzijds het kader voor belangrijke beleidsdomeinen en anderzijds het beste instrument om de Belgische belangen op wereldschaal te verdedigen.

Dit biedt één van de beste waarborgen op een beleid dat optimaal toeziet op de essentiële vraagstukken in verband met het internationaal humanitair recht, de strijd tegen straffeloosheid, de Rechtsstaat en de naleving van de Mensenrechten, en dan met name gendergelijkheid, LGBTQIA+-rechten, de bescherming van onderdrukte minderheden.

Deze principes moeten aan de basis liggen van alle betrekkingen die België met zijn partners onderhoudt en van alle beleid dat het nabij of verafgelegen ten uitvoer brengt.

België kiest resoluut voor een uitgesproken pro-Europese houding. België en de Belgische economie hebben enkel te winnen bij een sterk en solidair Europa.

De interne markt is de hoeksteen van onze welvaart. Door het uitdiepen van de eenheidsmarkt in toekomstgerichte sectoren zoals de digitale economie en energie, waaronder hernieuwbare energie, kan Europa zijn competitiviteit en onafhankelijkheid versterken. Bovendien vergroten we zo onze hefboomen om onze strategische belangen, onze liberale en democratische waarden en normen ook buiten onze grenzen te verdedigen.

De regering streeft binnen Europa een goed evenwicht na tussen een correcte Europese begrotingsaanpak die een investeringsagenda toelaat en het oplossen van de huidige macro-economische onevenwichten. Een volwaardige monetaire en fiscale unie is daarbij het doel.

De Unie meer eigen inkomsten laten genereren – bv. via de *Carbon Border Adjustment Tax*, de uitbreiding van het ETS-systeem en een digitale belasting – stelt Europa niet alleen in staat zijn economische en geopolitieke ambities te realiseren, het heeft evenzeer tot doelstelling een aantal schadelijke praktijken te ontmoedigen.

Het Schengengebied is de afgelopen maanden diepgaand verstoord en een terugkeer naar de volledige werking ervan is een prioriteit voor België.

België streeft een zo ambitieus, evenwichtig en coherent mogelijk akkoord na met het Verenigd Koninkrijk. Hierbij dienen de fundamentele van de Europese Unie en zijn governance model gevrijwaard te blijven. Het vermijden van een no-deal kan evenwel niet ten koste gaan van voor de EU essentiële belangen. Zowel bij een no-deal als bij een hard Brexit-akkoord moet bijzondere ondersteuning voor getroffen regio's en sectoren vanuit de EU-budgetten voorzien worden. Na 31 december 2020 dient verder gewerkt te worden voor een verdere verdieping van onze betrekkingen en samenwerking met het VK. De regering zal waken over het respect voor de rechten van Belgen in het VK.

De regering engageert zich om op Europees niveau tot een strategische autonomie te komen.

De omzetting van Europese richtlijnen moet op tijd gebeuren, maar oordeelkundig en met het vereiste overleg, in het bijzonder met betrekking tot gold-plating.

Europa moet haar ambitieuze strategie van buitenlandse handel aanhouden door bondgenootschappen te bouwen rond duurzame handelsrelaties. Dit is essentieel voor de internationalisering van onze bedrijven en in het bijzonder onze kmo's. We steunen actief de Europese aanpak om via handelsakkoorden hoge sociale en milieustandaarden (fundamentele normen van de ILO, verenigbaarheid met het akkoord van Parijs, toepassing van de fiscale transparantiecriteriën van de OESO, etc.) als basis te nemen voor onze relaties met derde landen. België accepteert dan ook enkel nieuwe handels- en investeringsakkoorden waar deze standaarden bindend en afdwingbaar zijn. De federale regering toont zich een betrouwbare partner in de ratificatie van handelsakkoorden. Verdragen die reeds ondertekend werden zullen ter ratificatie worden aangeboden ter bespreking in het Parlement aan de hand van een impact-assessment waarbij de algemene belangen van onze economie en, in het bijzonder, het hoofdstuk m.b.t. de duurzame ontwikkeling worden geëvalueerd

België zal meewerken aan de oprichting van een multilateraal investeringshof waar ook respect voor milieu- en sociale normen en mensenrechten centraal moet staan. In afwachting van een dergelijk hof zal de regering bij bilaterale handels- en investeringsbetrekkingen tussen de Europese Unie enerzijds en derde landen anderzijds ervoor zorgen dat de overeenkomst voorziet in de oprichting van een rechtbank voor geschillenbeslechting, die aanzienlijke garanties biedt ten aanzien van haar onafhankelijkheid en de eerbiediging van de rechtsstaat.

De regering engageert zich om actief en constructief deel te nemen aan de onderhandelingen over het toekomstig VN-Verdrag inzake Bedrijven en Mensenrechten. De regering zal een voortrekkersrol spelen in de uitwerking van een Europees wetgevend kader inzake zorgplicht. Waar mogelijk zal hiertoe een ondersteunend nationaal kader uitgewerkt worden.

De Europese Unie is een unieke sociale markteconomie, waarin de economie kan groeien maar waar tegelijk armoede en sociale ongelijkheid afneemt. België schaaft zich achter de uitbouw van de Sociale Pijler en het initiatief van de Europese Commissie om een minimumloon in de EU te garanderen en om een permanent Europees werkloosheidsherverzekeringssysteem uit te werken. Ook de initiatieven rond de Europese kindergarantie en de herziene Europese jongerengarantie worden door België actief ondersteund.

België zal op EU-niveau ijveren opdat middelen uit de Europese fondsen verminderd of geschrapt kunnen worden bij lidstaten die ernstige en systemische inbreuken plegen op de fundamentele principes van de rechtsstaat, zonder dat dit ten koste gaat van de bevolking.

In de huidige geopolitieke krachtsverhoudingen is enkel een gezamenlijk buitenlands optreden sterk genoeg om in de wereld het verschil te maken – en de belangen van de Europese burgers en bedrijven in de wereld te verdedigen. België zal ervoor pleiten dat de Europese Unie een reële wetenschappelijke, industriële en militaire slagvaardigheid ontwikkelt die haar toelaat om een betekenisvolle diplomatieke wereldspeler te zijn. De regering zal mee aan de kar blijven trekken om de besluitvormingsprocedure met betrekking tot het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid te verschuiven van de unanimiteitsregel naar een gekwalificeerde meerderheid.

De regering hecht veel belang aan het realiseren van een succesvol Belgisch voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie in het eerste semester van 2024 en zal daartoe de nodige voorbereidingen opstarten in nauw overleg met de deelstaten. Het aankomend Voorzitterschap wordt aangegrepen om het publieke draagvlak voor de Europese gedachte te versterken.

Een sterk buitenlands beleid is een voorwaarde voor een krachtadig veiligheidsbeleid, onder meer in het voorkomen van conflicten of in de strijd tegen hybride dreigingen, cyberaanvallen, terrorisme, en mensen-, drugs-, en wapensmokkel. De regering wil een breed gedragen Nationale Veiligheidsstrategie uitwerken. Deze strategie moet ervoor zorgen dat investeringen een antwoord bieden op reële veiligheidsnoden en dat het veiligheidsbeleid gecoördineerd verloopt.

De trans-Atlantische relatie blijft van strategisch belang voor ons land en voor Europa. De trans-Atlantische gemeenschap rust op gedeelde fundamentele waarden en normen. We dienen te blijven werken aan een versterking van

evenwichtige economische en veiligheidsrelaties met de Verenigde Staten doorheen gemeenschappelijke multilaterale structuren, en in het bijzonder de NAVO.

België zal verder intensief en evenwichtig aandacht blijven besteden aan de toestand in het Midden-Oosten, zowel voor wat betreft de situatie in Libanon, Iran, Irak en vooral Syrië, als het Vredesproces in het Midden Oosten (VPMO).

De regering zet verdere stappen inzake een bilateraal en multilateraal differentiatiebeleid ten opzichte van de Israëlische nederzettingen. De regering zal op multilateraal en EU-vlak, of desgevallend met een significante groep gelijkgezinde staten, werken aan een lijst van effectieve en proportionele tegenmaatregelen ingeval van een Israëlische annexatie van Palestijns gebied en aan de mogelijke en tijdige erkenning van de Palestijnse staat.

Met opkomende machten zal naar een relatie gestreefd worden die oog heeft voor gedeelde belangen, in lijn met onze strategische belangen. De regering stelt hierbij principes van het internationaal recht en universele mensenrechten centraal.

De regering zal actief bijdragen aan de uitvoering van een strategisch en omvattend partnerschap tussen Europa en Afrika in het licht van onze gemeenschappelijke uitdagingen en opportuniteiten. Hierbij blijft de stabiliteit en economische ontwikkeling in het gebied van de Grote Meren en Sahel regio voor België een prioritair belang.

Het Grote Merengebied heeft een centrale plaats in het Belgisch buitenlandbeleid omwille van de historische banden tussen onze landen en de expertise waarvoor wij erkenning genieten. De federale regering steunt de werkzaamheden om het verleden levend te houden, en dan meer bepaald voor wat betreft de “Metis-Resolutie” en de Commissie “Congo/koloniaal verleden”.

Het engagement van ons land in de Sahel regio, net zoals in het Middellandse Zeegebied, kan ook helpen in het verminderen van de migratiestromen richting Europa. De federale regering schaaft zich in nauw overleg met haar partners verder achter een benadering voor de Sahel-regio, waarbij rekening wordt gehouden met de specifieke situatie van elk land afzonderlijk en wordt toegezien op basisbeginselen zoals de versterking van de Rechtsstaat. De regering zal deze benadering evalueren en, waar mogelijk, versterken.

Conflicten trachten we eerst en vooral via diplomatieke weg op te lossen. Daarbij is conflictpreventie de prioriteit, zoals ook naar voren geschoven door VN Secretaris-Generaal Guterres. Binnen de VN draagt België actief bij aan conflictpreventie, en de uitbouw van democratische instellingen. De Belgische bijdrage aan conflictpreventie en maatschappij-opbouw (materieel en financieel) stijgt. Eens conflicten uitgebarsten zijn, moeten niet-militaire oplossingen de voorkeur krijgen. Dialoog en bemiddeling zijn belangrijke instrumenten. België zal in haar multilateraal en bilateraal beleid bemiddelingsinitiatieven ondersteunen, en, indien nodig en opportuun, zelf lanceren.

België ondersteunt de strijd tegen internationaal terrorisme, gewelddadig extremisme en radicalisering, met gelijke aandacht voor preventie en repressie. België blijft ook internationaal pleiten voor een strijd tegen het

terrorisme waarbij mensenrechten en het internationaal recht ten volle worden gerespecteerd.

België speelt een internationale voortrekkersrol wat betreft de kinderrechten, genderdimensie en gendergelijkheid. Ook wat LGBTQIA+-rechten betreft neemt ons land het voortouw en focust daarbij op decriminalisering, en op bescherming van LGBTQIA+-personen.

De regering zal diplomatieke initiatieven onderzoeken en nastreven die ertoe strekken om de misdaad van ecocide, het doelbewust vernietigen van ecologische systemen, te beteugelen.

De snel wijzigende internationale omgeving versterkt de noodzaak voor ons land om een sterke economische diplomatie te voeren binnen een open multilateraal kader. In ondersteuning van de regio's, dragen het postennetwerk, de Staatsbezoeken en de Belgische Economische Missies hiertoe actief bij. De exportfinancieringsinstrumenten worden herschikt, aangevuld en, waar nodig, versterkt.

De regering zal de internationale positie van ons land, en in het bijzonder Brussel, maximaal uitspelen. Hierbij biedt ons land een optimale omkadering van het internationale weefsel rond de aanwezigheid van Europese en internationale instellingen en vertegenwoordigingen. Ons land zal zich als gastheer voor internationale evenementen positioneren.

Op basis van een grondige analyse van de werking van B-FAST, zal de regering de oprichting van een hernieuwd en versterkt operationeel instrument voor humanitaire noodhulp, zoals een veldhospitaal en search and rescue onderzoeken. De regering zal hierbij alle betrokken departementen en beleidsniveaus betrekken. Daarbij zal naar maximale coördinatie en synergieën worden gekeken met andere departementen en bevoegdheidsniveaus, in het bijzonder het Europese.

De regering hecht veel belang aan een vlotte, professionele dienstverlening aan Belgische burgers in het buitenland. Zij zal deze door een doorgedreven digitalisering versterken. De regering zal de mogelijkheden onderzoeken om het stemmen van Belgen in het buitenland toegankelijker te maken met het oog op een grotere participatiegraad bij alle types van verkiezingen.

Om de verwezenlijking van de doelstellingen vermeld in het regeerakkoord te optimaliseren, zal rekening gehouden worden met de specifieke situatie van de FOD Buitenlandse Zaken bij de uitvoering van het beleid in verband met het federaal openbaar ambt. De regering zal een doelmatiger gebruik van het detacheringsinstrument bewerkstelligen om de internationale positie van ons land te versterken.

Het Federaal Parlement wordt proactief betrokken bij het Europees, buitenlands en handelsbeleid.

6.2. Asiel en migratie

Het Belgisch asiel- en migratiebeleid is gestoeld op de rechten van de mens, zoals onder meer verankerd in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, het VN-Vluchtelingenverdrag, het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, het VN-Kinderrechtenverdrag en andere

mensenrechteninstrumenten. België erkent het belang van multilaterale samenwerking inzake migratie, zoals bijvoorbeeld het VN Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration.

Het recht op asiel is een cruciale internationale verplichting van België op basis waarvan bescherming wordt geboden aan vervolgte personen van overal ter wereld.

De regering schenkt bijzondere aandacht aan kwetsbare groepen, met name kinderen en LGBTQIA+-personen.

Elke nieuwkomer en ook onze samenleving als geheel heeft recht op een correct asiel- en migratiebeleid. In het bijzonder zal de regering toezien op de invoering op eenvoudige en snelle procedures, kwaliteitsvolle opvang en een humaan en kordaat terugkeerbeleid. Er moet een juist evenwicht worden aangehouden tussen rechten en plichten, met respect voor zowel zij die komen als zij die verwelkomen.

België is steeds een sterke pleitbezorger geweest voor de realisatie van een gemeenschappelijk Europees asielbeleid en zal hierin een voortrekkersrol blijven spelen. De samenwerking in Europa moet worden versterkt, om te komen tot versterkte buitengrenzen, gelijkvormige procedures, een eerlijke verdeling van de lasten, betere opvang en bescherming in de herkomstregio's en afspraken inzake migranten in transit zonder verblijfsdocumenten. Ook Europese instellingen, zoals Frontex, moeten daarbij de grondrechten, evenals de internationale verplichtingen, waaronder SAR en Safety of Life at Sea (SOLAS) respecteren.

Ons land zal deze principes verdedigen bij de onderhandelingen over het komende EU Pact on Migration and Asylum. De regering neemt haar deel van de verantwoordelijkheid en voert haar vooropgestelde doelstellingen uit met betrekking tot de hervestiging van vluchtelingen, in samenwerking met de EU-programma's voor resettlement. België zal zich menselijk en solidair blijven opstellen in geval van acute noodsituaties in het buitenland waarbij opvang van kwetsbare mensen vereist is.

De aandacht voor het beheer van migratiestromen in een samenhangende aanpak van ons buitenlandbeleid wordt geëvalueerd en bijgestuurd indien nodig. Omdat een goed migratiebeleid gebaseerd is op feiten, zorgt de Dienst Vreemdelingenzaken voor uitgebreide en transparante rapportering van onder andere de terugkeercijfers.

De Belgische asiel- en migratiediensten, inclusief de Dienst Vreemdelingenzaken, ondergaan een externe audit en worden geoptimaliseerd met het oog op een performante organisatie, met onder andere een doorgedreven digitalisering van de interne administratieve processen. Wie asiel of verblijf aanvraagt moet op een transparante manier worden geholpen en geïnformeerd en moet snel (in principe binnen zes maanden voor asiel) een definitief antwoord krijgen. Dit vereist contingency planning en een flexibel personeelsbeleid voor de asiel- en migratieketen om onvermijdelijke pieken op te vangen.

Om de rechtszekerheid te vrijwaren, incongruenties binnen de vreemdelingenwetgeving te vermijden, en de leesbaarheid ervan te verhogen, is er nood aan een nieuw asiel- en migratiewetboek, na een breed gedragen debat met deskundigen en stakeholders.

Oneigenlijk gebruik van migratie- en asielprocedures, beroepsmogelijkheden, enz. wordt tegengegaan, met respect voor het recht op beroep en gerechtvaardigde meervoudige aanvragen.

De overheid zal zich verder als een betrouwbare partij opstellen in het kader van het vreemdelingencontentieux. De regering voert maatregelen in om ingestelde beroepen efficiënter te behandelen, zoals bijvoorbeeld via een bemiddeling in het kader van een bestuurlijke lus.

De regering optimaliseert de evaluatieprocedure voor de ambtsdragers van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen en werkt de tuchtregeling uit tot een volwaardig systeem van tuchtmaatregelen.

6.2.1. Asiel

Een menselijk, gecontroleerd en correct asielbeleid begint met een correcte procedure en de nodige kwaliteitsvolle opvang. De asiel- en opvangketen zal in zijn geheel worden gemonitord en geanalyseerd om tijdig schommelingen in zowel in- als uitstroom te voorspellen en efficiënt te beheren. Het opvangnetwerk wordt flexibel georganiseerd, zodat soepel ingespeeld kan worden op fluctuerende omstandigheden (o.a. bufferplaatsen). In het netwerk wordt een evenwicht tussen individuele en collectieve opvang nagestreefd. Kwetsbare personen met bijzondere noden, gezinnen met kinderen en personen met een hoge kans op erkenning vangen we op in kleinschalige opvang.

Bij het openen van nieuwe opvangcentra waakt de regering erover om tijdig te communiceren en proactief samen te werken met de lokale gemeenschap en het lokale bestuur, en te waken over de veiligheid van werknemers en bewoners van het nieuwe centrum. Hiertoe wordt een draaiboek opgesteld en worden goede praktijken in binnen- en buitenland geïnventariseerd.

De Dienst Vreemdelingenzaken zal zo snel mogelijk weer starten met de fysieke registratie, en daarbij toezien op de bescherming van zijn werknemers én van de asielzoekers.

Binnen de taskforce 'niet begeleide minderjarigen' worden duidelijke afspraken gemaakt zodat opvolging zo sluitend mogelijk gemaakt wordt en NBMV's niet langer ongemerkt van de radar kunnen verdwijnen. De signalements- en identificatieprocedure wordt versterkt, net als het voogdijsysteem op het vlak van de ondersteuning van de voogden en de harmonisatie van de praktijk.

6.2.2. Migratie

In samenwerking met de deelstaten trekt de regering via economische en academische migratie buitenlandse arbeidskrachten en talent aan, zonder een braindrain te veroorzaken.

De eenvormige toepassing van de regelgeving, met inbegrip van de controle op het naleven van de voorwaarden tot gezinshereniging, wordt gegarandeerd en efficiënter georganiseerd. De rol van de gemeenten in de procedure wordt verduidelijkt, en de nodige middelen worden vrijgemaakt om hen hierin gepast te ondersteunen, met het oog op o.a. het oprichten van een platform,

zodat de Dienst Vreemdelingenzaken en de gemeentelijke administraties op een veiligere en beter traceerbare manier gegevens kunnen uitwisselen.

De voorwaarden tot gezinshereniging zullen worden beoordeeld in het licht van de wetgeving van de buurlanden en, indien nodig, op deze basis worden herzien, teneinde ze consequenter te maken. In samenwerking met de deelstaten zal de integratie van personen die zich in België vestigen in het kader van gezinshereniging worden geïntensiveerd, onder meer door het leren van één van de talen van het gewest van verblijf en door het intensiveren van hun beroepsopleiding, met het oog op hun integratie in de maatschappij en de arbeidsmarkt.

De strijd tegen zowel mensenhandel als mensensmokkel wordt opgevoerd:

- ↘ De strijd tegen mensenhandel en tegen economische uitbuiting in dat kader moet een absolute beleidsprioriteit vormen. Hierbij horen voldoende middelen, voor alle gespecialiseerde diensten, magistraten, politie- en inspectiediensten, enz.. De klemtoon ligt op detectie en dus op terreincontroles;
- ↘ Wat de strijd tegen mensensmokkel betreft wordt er prioritair ingezet op de strijd tegen smokkelaars en ontmanteling van netwerken;
- ↘ De regering investeert ook in slachtofferdetectie, met bijzondere aandacht voor het lot van minderjarige slachtoffers en andere kwetsbare profielen. In dat kader zal de financiering van onthaalcentra voor slachtoffers van mensenhandel bestendig worden;
- ↘ Daartoe worden daarnaast wetgeving en beleid doorgelicht in een parlementaire commissie of werkgroep.

Het uitreiken van humanitaire visa blijft een discretionaire bevoegdheid van de regering, maar is gebaseerd op een transparant beleid. Dit beleid wordt in het Parlement besproken.

6.2.3. Personen in onwettig verblijf

De oriëntatie van migranten op ons grondgebied wordt versterkt teneinde transparante en volledige informatie te verstrekken over de mogelijkheden inzake asiel, verblijf en terugkeer.

Daartoe zal de federale regering pilootprojecten financieren, met als doel om personen zonder wettig verblijf in de humanitaire opvang van de eerste lijn sneller en gericht te begeleiden naar bestaande verblijfsprocedures of terugkeer, in samenwerking met Fedasil, de Dienst Vreemdelingenzaken, grote steden, sociale voorzieningen en niet-Gouvernementele organisaties.

Met volledig respect voor de bestaande bevoegdheidsverdeling, zet de regering met betrekking tot het beheersen van de transitmigratie in op een humanitair traject dat een duurzame oplossing biedt binnen hetzij de bestaande verblijfsprocedures, hetzij binnen een terugkeertraject. De regering onderzoekt tegelijk samen met de deelstaten welke flankerende maatregelen mogelijk zijn om de overlast van transitmigratie, onder meer op snelwegparkings, te voorkomen.

Er wordt een aanklampend en menselijk terugkeertraject uitgewerkt met alle betrokken instanties voor mensen in illegaal verblijf, via een doorgedreven begeleiding, ondersteuning en met een regelmatige opvolging.

De mogelijkheden van alle actoren betrokken bij de gedwongen terugkeer om deze correct, humaan, kordaat en zo snel mogelijk uit te voeren, als het vrijwillig niet kan, moeten versterkt worden en gelijke tred met elkaar houden om een voldoende capaciteit te garanderen.

Er moet meer ingezet worden op vrijwillige terugkeer, met een sterkere begeleiding in alle fases van de procedure.

Alternatieven voor detentie worden ten volle ontwikkeld (terugkeerhuizen, regelmatige administratieve en/of politionele controles, huisarrest, borg, elektronisch toezicht, ...). Deze worden op een systematische manier geëvalueerd om ze indien nodig bij te sturen.

De vasthouding met het oog op gedwongen terugkeer, moet tot de kortst mogelijke duur beperkt worden. De regering onderzoekt alle mogelijkheden om de gemiddelde detentieduur verder te beperken en de efficiëntie van het terugkeerbeleid te verhogen. Tegelijk neemt de regering maatregelen om te verhinderen dat de verwijdering door manifest gebrek aan medewerking onmogelijk wordt gemaakt.

De regering voorziet de noodzakelijke middelen om voldoende capaciteit te voorzien voor de verwijdering van personen in onwettig verblijf, en dit in goede leefomstandigheden. Het masterplan zal, zonder af te wijken van de timing, verbeterd worden om aan de noden te voldoen.

Nieuwe plaatsen in gesloten centra zullen prioritair ingevuld worden door personen die misdrijven plegen, een gevaar vormen voor de openbare orde, of overlast veroorzaken. Minderjarigen kunnen niet vastgehouden worden in gesloten centra. De regering zal tegelijkertijd alternatieve maatregelen nemen om te vermijden dat dit misbruikt wordt om de terugkeer onmogelijk te maken.

Bij het versterken en uitvoeren van bestaande terugnameovereenkomsten en bij haar inspanningen om bijkomende overeenkomsten af te sluiten, hanteert de regering het respect voor de mensenrechten als leidend principe. Het Parlement krijgt inzage in de afgesloten overeenkomsten, zonder de vertrouwelijkheid ervan in gevaar te brengen.

De regering zal onderzoeken welke incentives en hefboven op nationaal of internationaal vlak aangewend kunnen worden om samenwerking rond terugkeer te verbeteren.

Wat de strijd tegen COVID-19 betreft zal het testen en behandelen van personen zonder wettig verblijf worden geïntensiveerd, ingebed in de globale teststrategie van de federale overheid en de deelstaten. Daartoe zal o.a. een 'outreaching' werking worden opgezet. Organisaties op het terrein worden daarvoor extra ondersteund, met bijkomende omkadering geboden door de overheidsdiensten.

Er wordt een oplossing gezocht voor de zeer beperkte groep mensen die buiten hun wil om, en ook niet vrijwillig, kunnen terugkeren naar hun land van herkomst, zoals bepaalde staatlozen.

6.3. Ontwikkelingssamenwerking

België hecht belang aan internationale solidariteit en werkt mee aan de realisatie van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties (SDGs). In dialoog met onze partners behouden we de focus op de minst ontwikkelde landen en fragiele staten, armoedebestrijding, de meest kwetsbare groepen, de strijd tegen ongelijkheid, de gevolgen van klimaatverandering, en de onderliggende oorzaken van instabiliteit en conflict. De regering erkent dat wereldburgerschapeducatie belangrijk is voor de realisatie van de SDGs.

De regering waakt over beleidscoherentie ten gunste van ontwikkeling met andere beleidsdomeinen waaronder de klimaatdoelstellingen, handelsakkoorden, diplomatie en militaire operaties, en activeert een interministerieel overlegorgaan.

Voor de bestedingen voor internationale samenwerking wordt, rekening houdende met de uitzonderlijke budgettaire omstandigheden, vanaf 2021 een bindend groeipad uitgetekend en uitgevoerd om de internationaal afgesproken norm van 0,7% van het BNI tegen 2030 te behalen. In de besteding van fondsen zijn meerwaarde, coherentie, en ontwikkelingsimpact leidende principes. Ons land zal de engagementen in het kader van de Akkoorden van Parijs op het vlak van klimaatfinanciering honoreren, met inbegrip van het principe van additionaliteit. De regering zal innovatieve financieringsinstrumenten en partnerschappen versterken op voorwaarde dat elke concrete overeenkomst ook op lange termijn een gunstige kosten/baten-verhouding voor de aanwending van ontwikkelingsgerichte overheidsmiddelen kan aantonen. België behoudt en versterkt haar ongebonden steun in het kader van haar ontwikkelingssamenwerkingsbeleid. Ze zal die boodschap ook internationaal uitdragen, zoals bij de OESO-DAC landen. De regering zal overgaan tot een evaluatie van de samenstelling van het pakket ODA-aanrekenbare uitgaven, en zal bij OESO-DAC pleiten voor uniforme en duidelijke regels.

Om de impact van het beleid te vergroten zal de regering, onder meer via Enabel en BIO, naar een maximale synergie streven tussen de Belgische en de Europese internationale samenwerking, in het bijzonder waar ons land een strategische impact en meerwaarde kan realiseren.

Prioritaire sectoren van het ontwikkelingsbeleid zijn toegang tot kwalitatieve gezondheidszorg, onderwijs, sociale bescherming, waardig werk, steun aan de lokale privésector en recht op voedselzekerheid, kleinschalige landbouw en transitie naar duurzame voedselsystemen. Digitalisering vormt hierbij een belangrijke hefboom. Transversaal heeft ons land permanente aandacht voor *good governance*, de rechtsstaat, mensenrechten, gender en gelijke kansen, klimaat en seksuele en reproductieve rechten. Omwille van hun respectieve expertise en impactpotentieel ziet de regering, naast de institutionele ontwikkelingsactoren, ook de civiele maatschappij, universiteiten en de private sector als belangrijke partners. De regering blijft de autonomie en het initiatiefrecht van ngo's erkennen.

Onze bilaterale ontwikkelingssamenwerking zal daarbij evolueren naar een regio benadering. Een duidelijk beleid, met uitgewerkte regionale strategieën voor Centraal-Afrika, West-Afrika (Sahel), Noord-Afrika en het

Midden-Oosten. Een “*comprehensive approach*” om sociale, economische en veiligheidsuitdagingen in deze regio’s aan te pakken zal uitgewerkt worden.

In fragiele landen zal de regering ook inzetten op de link tussen structurele hulp en humanitaire hulp. De regering zal verder evalueren hoe een impactvol beleid het best gerealiseerd kan worden. Onze steun in middeninkomenslanden is gericht op uitwisseling van kennis, technologie en expertise.

België zal bijzondere aandacht schenken aan het langdurig karakter van humanitaire crises, met aandacht voor de verwevenheid tussen het humanitaire, ontwikkeling, en vrede en veiligheid.

De regering zal erop aandringen om de regels in verband met schuldverlichting binnen de OESO-DAC te hervormen, en de discussie inzake bilaterale en multilaterale schuldkwijtscheldingen constructief aangaan. De regering ondersteunt de SDG-doelstelling om de transactiekosten voor ‘remittances’ tot minder dan 3% te verlagen.

Ontwikkelingssamenwerking kan niet ondergeschikt worden aan de migratieagenda. Het kan een positieve hefboom zijn gezien ontwikkelingssamenwerking de grondoorzaken van gedwongen migratie op lange termijn zal aanpakken (waaronder armoede, conflicten en klimaatverandering). Er wordt verder ingezet op projecten die de grondoorzaken van irreguliere migratie bestrijden. Als onderdeel van een “*comprehensive approach*” om tot duurzame oplossingen voor internationale vluchtelingen crises te komen, steunt België de uitbouw van kwaliteitsvolle opvang en bescherming in de regio van conflictgebieden.

De regering zal streven naar meer coherentie en synergie tussen Belgische actoren en de ontwikkelingssamenwerkingsinstrumenten, teneinde de impact, efficiëntie en zichtbaarheid ervan te vergroten. In het bijzonder zal hierbij ingezet worden op een versterkte samenwerking en afstemming tussen de acties van BIO, Enabel en Finexpo in het domein van de private sector ontwikkeling en een verstrekte mobilisatie en valorisatie van inzet van Belgische publieke expertise in ontwikkelingssamenwerking. Bij BIO moet blijvende aandacht gaan naar ontwikkelingsrendement en wisselwerkingen met andere Belgische ontwikkelingsactoren. De regering hecht veel belang aan het behoud van het initiatiefrecht van Enabel in het kader van haar beheersovereenkomst.

De betrokkenheid van de bedrijven bij het ontwikkelingsbeleid biedt een toegevoegde waarde voor de verwezenlijking van de SDG’s. Om het positieve effect van de ontwikkeling zo groot mogelijk te maken, hanteert het beleid een aantal duidelijke voorafgaande voorwaarden als uitgangspunt voor de samenwerking met privéactoren, zoals additionaliteit, transparantie, respect voor de mensenrechten en voor sociale en milieunormen.

De keuze van uitvoeringsactoren, partners en landen wordt geëvalueerd in functie van de bovenstaande prioriteiten en principes, met respect voor lopende engagementen.